

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESKİPAZAR (KARABÜK) YERLEŞİMİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM
OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI**

HAZIRLAYAN

SEDA ÖZLEM YAMAN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ YELİZ SARI NAYİM

BARTIN-2019

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**ESKİPAZAR (KARABÜK) YERLEŞİMİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM
OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
SEDA ÖZLEM YAMAN**

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Yeliz SARI NAYİM - Bartın Üniversitesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Pınar BOLLUKCU - Bartın Üniversitesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Serir UZUN - Düzce Üniversitesi

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Seda Özlem YAMAN tarafından hazırlanan “ESKİPAZAR (KARABÜK) YERLEŞİMİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI” başlıklı bu çalışma, 19.07.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Yeliz SARI NAYİM
(Danışman)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Pınar BOLLUKCU

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Serir UZUN

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi Yeliz SARI NAYİM danışmanlığında hazırlamış olduğum “ESKİPAZAR (KARABÜK) YERLEŞİMİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

19.07.2019

Seda Özlem YAMAN

ÖNSÖZ

Lisans eğitimimden yüksek lisans eğitimime kadar her türlü konuda beni yalnız bırakmayarak yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yeliz SARI NAYİM'e teşekkür ederim.

Eskipazar İlçe sınırında yapılan bu çalışma, Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir (Proje No: 2016-FEN-CY-011). Çalışmanın mali problemlerinin aşılmasına katkı sunan Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğüne teşekkürlerimi sunarım.

Eskipazar'da yaptığım arazi çalışmalarında engin tecrübe ve birikimlerinden faydalandığım ve veri temininde büyük desteği olan Sayın Ahmet BOSTAN'a, tüm Belediye ve Kaymakamlık çalışanlarına, ayrıca anket çalışmasına katılan tüm Eskipazar halkına teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans eğitim hayatım boyunca ve sonrasında her zaman desteğini gördüğüm ve tez jüri üyesi olarak da bilgi ve tecrübesiyle yön gösteren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Pınar BOLLUKCU'ya, çalışmamı özenle inceleyip, bilgileri ile tez çalışmama katkı sunan değerli hocam Serir UZUN'a, çalışmamın analiz aşamasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Öğr. Gör. Erol İMREN'e sabrı ve desteği için sonsuz teşekkür ederim.

Çalışmamın her aşamasında maddi manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşim Emrah YAMAN ve varlıklarıyla en büyük desteği veren biricik oğullarım Hasan Volkan YAMAN ve Ahmet Ozan YAMAN'a, eğitim hayatım boyunca kariyerime devam etmemde en büyük destekçilerim olan annem Durdu KILIÇ'a, babam Ahmet KILIÇ'a ve sevgili ablalarım sonsuz teşekkür ederim.

Seda Özlem YAMAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ESKİPAZAR (KARABÜK) YERLEŞİMİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI

Seda Özlem YAMAN

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yeliz SARI NAYİM

Bartın-2019, sayfa: 144

İnsanların zamanla değişen turizm anlayışı ve çevre bilincinin artmasıyla beraber doğaya yönelme, keşfetme ve değişik aktivite arayışları olmuştur. Bu durum ekoturizme olan ilginin ve bununla beraber ekoturist sayısının da artmasına sebep olmaktadır.

Araştırma alanı olan Eskipazar; doğal bitki örtüsü, Sığırcık Suyu, Akkaya Termal ve Travertenleri, Hadrianoupolis Antik Kenti, Asar Antik Kenti, Deliklikaya Mezarları, sarı traverten ocakları ve yaylaları ile doğal, tarihi ve kültürel peyzaj değerleri bakımından zengin özgün değerlere sahip bir yerleşimdir.

Bu araştırmada amaç, Batı Karadeniz’de yer alan Karabük İli’ne bağlı Eskipazar İlçesi’nin doğal ve kültürel peyzaj potansiyelini ortaya koyarak turizm sektöründe yerini alabilmesi ve ekoturist sayısının artması adına, ekoturizm kapsamında öneriler geliştirmektir. Bu kapsamda anket çalışmaları ve derin mülakatlar ile yerel halk, ziyaretçi ve uzman (yerel yöneticiler) görüşleri ve fikirleri doğrultusunda analizler yapılmıştır. GZFT ve A’wot analizleri ile ilçenin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditlerin yönelik öncelik sıralaması hesaplanmıştır. Araştırma evrenini Eskipazar İlçesi’nde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Anket örnekleme ise 95 kişiden oluşan yerel halktır. Derin mülakatlar

ise 5 adet anahtar uzman kişi (yerel yönetici) ve 20 adet ziyaretçi ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada Eskipazar'ın doğal ve kültürel özellikleri, yöresel yemekleri, ekoturizme hizmet edecek cazibe noktaları, anket ve derin mülakat katılımcılarının beklentilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm; doğal ve kültürel peyzaj değerleri; GZFT analizi; A'wot analizi; Eskipazar; Karabük.

Bilim Kodu: 502.03.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

INVESTIGATION OF ECOTOURISM OPPORTUNITIES FOR ESKİPAZAR (KARABUK) SETTLEMENT

Seda Özlem YAMAN

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assist. Prof. Yeliz SARI NAYİM

Bartın-2019, pages: 144

With the increasing understanding of tourism and environmental awareness of people, time has turned towards nature, exploration and search for different activities. This leads to an increase in the interest in ecotourism as well as the number of ecotourists.

His research area is Eskipazar; natural vegetation, Sığircık Suyu, Akkaya Thermal and Travertines, Hadrianoupolis Antique City, Asar Antique City, Deliklikaya Tombs, yellow travertine quarries and highlands with natural, historical and cultural landscape is a settlement rich in original values.

The aim of this research is to develop ecotourism suggestions in order to reveal the natural and cultural landscape potential of Eskipazar District of Karabük Province in the Western Black Sea Region and take its place in the tourism sector and increase the number of ecotourists. In this context, surveys were conducted in line with the opinions and opinions of local people, visitors and experts (local administrators). With SWOT and A'wot analyzes, the strengths and weaknesses of the district and priority ranking of opportunities and threats were calculated. The population of the research consists of local people and local administrators living in Eskipazar district. The survey sample was determined as 95 local people and 5 key experts (local administrators). 20 visitor surveys were evaluated as

in-depth interviews due to insufficient survey participants.

In the research, natural and cultural characteristics of Eskipazar, local dishes, attraction points to serve ecotourism and the expectations of the survey participants were included.

Keywords: Ecotourism; natural and cultural landscape values; SWOT analysis; A'wot analysis; Eskipazar; Karabük.

Science Code: 502.03.01

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xviii
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	2
1.2 Araştırmanın Önemi	3
1.3 Araştırmanın Varsayımları	3
1.4 Araştırmanın Hipotezleri	3
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	5
2.1 Literatür Özeti.....	5
2.2. Tanımlamalar	9
2.2.1 Turizm Kavramı	9
2.2.2 Turizm Çeşitleri	9
2.2.3 Turizm ve Çevre İlişkisi	10
2.2.4 Sürdürülebilirlik Kavramı	11
2.2.5 Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri	12
2.2.6 Ekoturizm Kavramı.....	13
2.2.7 Ekoturizmin Amaçları ve İlkeleri	15
2.2.8 Ekoturizmin Çeşitleri	16
2.2.8.1 Öğrenmeye Dayalı Faaliyetler.....	18
2.2.8.2 Eğlenmeye Dayalı Faaliyetler	20
2.2.8.3 Dinlenmeye Dayalı Faaliyetler.....	21
2.2.9 Dünyada ve Ülkemizde Hayata Geçirilen Turizm Projeleri	22

BÖLÜM 3 ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL VE KÜLTÜREL PEYZAJ DEĞERLERİ.....	24
3.1 Araştırma Alanının Doğal Peyzaj Değerleri	24
3.1.1 Coğrafi Konum	24
3.1.2 Topografik ve Jeomorfolojik Özellikleri	27
3.1.3 Hidrolojik Özellikler	30
3.1.4 İklim Özellikler	31
3.1.5 Flora ve Fauna	32
3.1.5 Jeotermal Kaynaklar	36
3.2 Araştırma Alanının Kültürel Peyzaj Değerleri	38
3.2.1 Tarihsel Gelişim	38
3.2.2 Korunan Alanlar ve Yapılar	41
3.2.3 Kentsel ve Kırsal Yerleşim Dokusu	48
3.2.4 Demografik Yapı.....	51
3.2.5 Turistik ve Rekreatif Altyapı	51
3.2.6 Ulaşım Özellikleri	53
3.2.6 Yöresel Yemekler.....	53
BÖLÜM 4 MATERYAL VE YÖNTEM	55
4.1 Materyal	55
4.1.1 Araştırma Alanına ve Konusuna Ait Materyaller	56
4.2 Yöntem.....	53
4.1.1 I. Aşama: Araştırmanın Problem ve Amaçlarının Belirlenmesi	60
4.1.2 II. Aşama: Verilerin Toplanması	60
4.1.1 III. Aşama: Verilerin Analizi, Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi	64
4.1.2 IV. Aşama: Sonuç ve Öneriler	66
BÖLÜM 5 BULGULAR	67
4.1 Yerel Halka Ait Anket Bulguları	67
4.2 Ziyaretçilere Ait Derin Mülakat Bulguları	83
4.3 Uzmanlara (Yerel Yöneticilere) Ait Derin Mülakat Bulguları.....	89

BÖLÜM 6 SONUÇ ve ÖNERİLER.....	101
6.1 Yerel Halk Ait Anketlere Verilerinin Değerlendirmesi.....	105
6.2 Derin Mülakatlara Ait Sonuçların Değerlendirilmesi.....	108
6.2.1 Ziyaretçi Verilerinin Değerlendirilmesi.....	108
6.2.2 Uzman (Yerel Yönetici) Verilerinin Değerlendirilmesi	109
6.1. Öneriler	109
KAYNAKLAR.....	.122
BİBLİYOGRAFYA130
EKLER131
ÖZGEÇMİŞ.....	.144

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
2.1: Sürdürülebilir ekoturizm değerleri ve ilkeleri modeli.....	15
2.2: Yapılma amaçlarına göre ekoturizm faaliyetleri.....	17
3.1: Araştırma alanının topografik haritadaki konumu	25
3.2: Eskipazar İlçesi'ne bağlı köyler ve ulaşım haritası	26
3.3: Eğriova Yaylasından bir görünüm.	28
3.4: Eğriova Gölet'inden bir görünüm.	28
3.5: Eskipazar İlçesi arazi kullanımı	29
3.6: Budaklar Köyü'nde yer alan Sarı Traverten Ocağından bir görünüm	30
3.7: Eskipazar ve Yenice sınırları içinde bulunan Yaban Hayatını Geliştirme Sahası ...	34
3.8: Eskipazar Türbe Çamı Tabiat Anıtı'ndan bir görünüm	35
3.9: Karabük İli Eskipazar İlçesi'ndeki Akkaya Termal ve Travertenleri	37
3.10: Karabük İli Eskipazar İlçesi'ndeki Akkaya Termal ve Travertenleri	37
3.11: Sadeyaka Köyü'nde bulunan Tümülüs'ten bir görünüm	38
3.12: İmciler Mahallesi Şevkiler Köyü'nde yer alan Grekçe yazıt.....	39
3.13: Hadrianoupolis Antik Yerleşim Alanı	40
3.14: Hamamlı Köyü Osmanlı Hamamı.....	42
3.15: Hamamlı Köyü Osmanlı Hamamı.....	43
3.16: Asar (Kimistene) Antik Kenti'nde yer alan mezar taşı örneği.....	43
3.17: Asar (Kimistene) Antik Kenti'nde yer alan yazıt örneği	44
3.18: Hadrianoupolis Antik Kenti'nde rastlanılan hayvan figürlerinden örnekler.....	45
3.19: Hadrianoupolis Antik Kenti'nde yer alan Roma Hamamı.....	46
3.20: Hadrianoupolis Antik Kenti'nde yer alan Roma Hamamı.....	46
3.21: Ömer Bey Konağı dış görünümü	47
3.22: Ömer Bey Konağı işlemeli tavan görüntüsü	47
3.23: Ömer Bey Konağı tavan bordür figürlerine bir örnek.....	47
3.24: Hasan Bey Konağı dış görünümü	48
3.25: Eskipazar İlçesi kentsel yerleşim dokusu görünümü	48
3.26: Eskipazar Kent Merkezi'nden bir görünüm.....	49
3.27: Eskipazar Kent Merkezi'nin havadan görünümü.....	49

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil No	Sayfa No
3.28: Eskipazar Kırsal Yerleşim Dokusunda eski ve yeni konutlar	50
3.29: Eskipazar kırsal yerleşiminden bir örnek	50
4.1: Araştırma alanının Türkiye’de ve il içerisindeki konumu	55
4.2: Yöntem akış şeması.....	58
5.1: Gruplar arası öncelik sıralamasının grafik gösterimi	93
5.2: Eğriova Yaylasından bir görünüm	96
5.3: Hadrianoupolis Antik Kenti Delikli Kaya mevkiinde yürüyüş yapan üniversite öğrencileri	96
5.4: Hamamlı Köyü'nde yer alan dibek taşı ve tarihi hamam	97
5.5: Sığırcık Suyu Eski Cami	98
5.6: Eskipazar’ın ormanlarından bir görünüm	98
5.7: Asar (Kimistene) Antik Kenti yakınlarında bulunan kayaya işlenmiş yazıt.....	98
5.8: Akkaya termal travertenlerinden bir görünüm.....	99
5.9: Kamp için kullanılan Çetiören (Çatakören) Mesire alanından bir görünüm.....	100
6.1: Karabük İli Turizm Haritası	111
6.2: Eskipazar İlçesi Turizm Haritasının.....	112

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
2.1: Karabük İli 2016 yılı arazi kullanım oranları.....	29
2.2: 1965-2018 yılları arası Karabük İli için yıllık ortalama iklim verileri.....	31
2.3: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen ağaç türleri.....	32
2.4: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen ağaççık türleri.....	33
2.5: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen geniş yapraklı ot türleri.....	33
2.6: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen dar yapraklı ot türleri.....	33
2.7: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen çalı türleri.....	33
2.8: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen şifalı bitki türleri.....	34
2.9: 2007-2018 yılları nüfus verileri.....	51
2.10: Konaklama yerleri ve kapasiteleri.....	52
2.11: Eskipazar İlçesi Doğal ve Kültürel Miras Envanteri.....	54
4.1: Çoklu değerlendirme puan ve açıklamaları.....	65
4.2: Önem ölçek değerleri ve tanımları.....	66
5.1: Yerel halka ait demografik özellikler.....	68
5.2: Eskipazar'ın yerlisi olma durumunun cinsiyete göre dağılımının çapraz tablo analizi sonuçları.....	68
5.3: Eskipazar'ın yerlisi olmayanların ilçede yaşadıkları zaman dağılımı.....	69
5.4: Turizm hareketliliğinin dağılımı.....	69
5.5: Gelen ziyaretçilerin yaşadığı illere göre dağılımı.....	69
5.6: Ziyaret akınının en çok hangi aylarda olduğunu gösteren dağılım.....	70
5.7: Korunması gereken yöreyi cazip hale getiren özelliklerin dağılımı.....	70
5.8: Turizm faaliyetlerini artıracak tanıtımların yeterlilik durumunun yerel halka göre dağılımı.....	71
5.9: Yerel halka göre turizm faaliyetlerini artıracak tanıtımların dağılımı.....	71
5.10: Rehberlik eğitimine katılma ve ürünlerini pazarlama durumunun Anova analizi.....	72
5.11: Rehberlik eğitimine katılma durumunun aylık gelire bağlı çapraz tablo analizi.....	72
5.12: Yerel halkın rehberlik eğitimi alma isteklerinin dağılımı.....	73
5.13: Yöresel ürünleri pazarlama durumunun eğitim durumuna göre dağılımı.....	73
5.14: Yöresel ürünleri pazarlama durumunun meslek durumuna göre dağılımı.....	73
5.15: Eğitim durumu.....	74

TABLolar DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo No	Sayfa No
5.16: Yerel halkın bitkisel veya hayvansal üretim yapma durumuna göre dağılımı.....	74
5.17: Yerel halkın ürünlerini turistlere pazarlama isteklerine göre dağılımı	74
5.18: Yerel halkın üretimini yaptıkları ürün dağılımı	75
5.19: Eskipazar'a özgü bitki türlerinin var olma durumuna göre dağılımı.	75
5.20: Yerel halkın yöresel yemekler hakkındaki fikirlerinin dağılımı	76
5.21: Eskipazar'ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi	77
5.22: GZFT analizi	79
5.23: Sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerinin değerlendirilmesi.....	80
5.24: Yerel halka göre yapılan ve yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri.....	81
5.25: Alternatif ekoturizm faaliyetleri ve uygun alan önerileri	83
5.26: Ziyaretçilere ait demografik özellikler	85
5.27: Ziyaretçilerin geldikleri illere göre dağılımı	85
5.28: Ziyaretçilerin geldikleri aylara göre dağılımı.	86
5.29: Ziyaretçilerin ilçenin en çok beğendikleri özelliklerin dağılımı	86
5.30: Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini olumsuz etkileyen etmenlerin dağılımı	86
5.31: Ziyaretçilerin Eskipazar'da rekreatif ve turistik olanaklardan yeteri kadar yararlanıp yararlanmadıkları ve nedenlerinin dağılımı.	87
5.32: Ziyaretçilere göre turizm gelişimi için korunması gereken yöreyi cazip hale getiren özelliklerin dağılımı	87
5.33: Ziyaretçilerin yöresel yemekler hakkındaki fikirlerinin dağılımı.	88
5.34: Ziyaretçilere göre Eskipazar'ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi.....	89
5.35: Çalışmaya katılan ziyaretçilerin GZFT analizi değerlendirmesi... ..	91
5.36: Sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerinin ziyaretçiler tarafından değerlendirilmesi.....	92
5.37: Eskipazar'ı cazip hale getiren özelliklerin yerel yöneticilere göre dağılımı.....	93
5.38: Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini etkileyen olumsuz etmenlerin yerel yöneticilere göre dağılımı	94
5.39: Yerel yöneticilere göre ziyaretçilerin Eskipazar'ı tercih etme nedenlerinin dağılımı	95

TABLolar DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo No	Sayfa No
5.40: Yerel yöneticilerin yöresel yemekler hakkındaki değerlendirmesi.....	95
5.41: Yerel yöneticilere göre doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin turizmi ne derece etkilediğinin dağılımı.	96
5.42: GZFT analizinin A'wot tekniği ile gruplar arası öncelik sıralaması... ..	97
5.43: GZFT analizinin A'wot tekniği ile değerlendirilmesi.....	99
5.44: Uzmanlara (Yerel yöneticilere) göre yapılan ve yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri	100
5.45: Uzmanlara (Yerel yöneticilere) göre ekoturizm olanağı sunan alanlar ve ekoturizm faaliyetlerine ait çapraz tablo analizinin yüzdeleri	101
6.1: Turizm Potansiyeli Değerlendirmesi.....	115

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Eskipazar İlçesi'nde Yerel Halka Uygulanan Anket Formu	123
EK 2. Eskipazar İlçesi'ndeki Ziyaretçilere Uygulanan Derin Mülakat Formu.....	129
EK 3. Eskipazar İlçesi'ndeki Uzmanlara (Yerel Yöneticilere) Uygulanan Derin Mülakat Formu.....	134

SİMGELER DİZİNİ

n	: Örnek büyüklüğü
Z	: Güven katsayısı
N	: Ana kütle büyüklüğü
p	: İstenilen özelliğin ana kütlede bulunma oranı
q	: Ölçülmek istenen büyüklüğün ana kütlede bulunmama oranı
D	: Kabul edilen örnek hatası

KISALTMALAR DİZİNİ

UNEP	: The United Nations Environment Programme (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)
ISO	: International Organization for Standardization (Uluslararası Standartlar Teşkilatı)
BAKKA	: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı
STK	: Sosyal Toplum Kuruluşu
SPSS	: Statistical Package for Social Science (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı)
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
FAO	: Dünya Ormancılık Örgütü
GZFT	: Güçlü, Zayıf, Fırsatlar ve Tehditler
IUCN	: International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (Uluslararası Doğa Koruma Birliği)
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
TÜRÇEV	: Türkiye Çevre Eğitim Vakfı
TIES	: The International Ecotourism Society (Uluslararası Ekoturizm Topluluğu)
WWF	: World Wide Fund for Nature (Dünya Doğayı Koruma Fonu)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
UNCED	: The United Nations Conference on Environment and Development (Birleşmiş Milletler Çevre Kalkınma komisyonu)

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Hızlı ve aşırı kentleşme sonucu yapıların arasında kalmış insanlar bireysel güdüleriyle alan değiştirme, kaçma, uzaklaşma ihtiyacı duyarlar ve turizme yönelirler. Bu yönelimde klasik turizm anlayışının dışında doğal alanlarda yapılan turizm faaliyetleri daha çok talep görmektedir. Çünkü klasik turizm anlayışındaki deniz, kum, güneş üçlüsünün kullanım yoğunluğu yaz aylarında artmakta ve bu turizm bölgelerine baskı yapmaktadır. Zaten kaçma eğiliminde olan bireyler de bu baskı altında rahat olamayacağı için daha sakin doğa ile iç içe olabileceği alanları tercih ederler (Sarı, 2001).

Kentleşme devam ettiği sürece insan ihtiyaçlarından doğan turizm faaliyetleri de devam edecektir. Bu yüzden Türkiye için turizm stratejileri oluşturulmuştur. Bu stratejilerle hem turizmin sürdürülebilirliğinin hem de turizm bölgelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmiştir.

Ekoturizm, deniz turizmi, yayla turizmi, sağlık ve termal turizmi, kış turizmi ile kongre ve fuar turizmi ‘Türkiye Turizm Stratejisi 2023’e göre öncelikli geliştirilecek turizm çeşitleridir. Turizmin çeşitlendirilmesi stratejisinde ekoturizm ve yayla turizmi gibi doğa temelli turizm çeşitlerinin turizm altyapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefler doğrultusunda potansiyeli yüksek olan Karadeniz kıyı şeridi ve kıyı gerisinde kalan doğal alanlar ‘Turizm Kentleri’ olarak bölgesel ölçekte geliştirilip planlanması söz konusudur. Bu hedef ve politikalarla birlikte turizm sektörünün ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlanması amaçlanmaktadır (KTB, 2007; Demirbulat, 2018).

Bu kapsamda araştırma yönteminin ilk aşaması olarak araştırmanın problem ve amaçları belirlenmiştir. İkinci aşamada literatür taramaları, çalışma alanına ait gözlemler, yüz yüze görüşmeler ve çeşitli haritalardan temin edilen verilerden yararlanılmıştır. Daha sonra GZFT faktörleri belirlenmiş, anket ve derin mülakat çalışması devreye girmiştir. Anket çalışması ile genel olarak; yerel halkın ekoturizm hakkındaki fikirleri ve yaklaşımlarına, ilçenin doğal ve kültürel peyzaj değerleri hakkındaki bilgilerine ulaşmaya çalışılırken,

ziyaretçilere uygulanan derin mülakat ile ekoturizm faaliyetlerinden beklentilerine ve ihtiyaçlarına, yaptıkları ekoturizm çeşitlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Uzmanların (yerel yöneticilerin) ekoturizm ile ilgili görüşleri, ilçede yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ve uygun alanlar ile ilgili önerileri, ilçenin sahip olduğu değerler hakkındaki bilgileri de yapılan derin mülakat çalışması ile öğrenilmiştir. Anket çalışmasının en önemli aşaması olan GZFT analizi için Eskipazar'ın peyzaj değerlerinin turistik açıdan güçlü ve zayıf yön faktörleri ile fırsat ve tehdit faktörleri, arazi çalışmaları, yerel halk, uzmanlar (yerel yöneticiler) ve STK'larla yapılan birebir görüşmeler, yerel yöneticilerle yapılan derin mülakatlar ve literatür taramalarından yararlanılarak tespit edilmiştir. GZFT faktörleri anket çalışmasının bir parçası olarak 95 adet yerel halka, 20 adet ziyaretçilere ve 5 adet uzmanlara (yerel yöneticilere) yöneltilmiştir. Yerel halk ve ziyaretçilerden elde edilen yanıtlar frekans, anova, T-testi, çapraz tablo analizi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırma konusu ile ilgili 5 adet anahtar kişiden oluşan uzmanların (yerel yönetici) görüşü ise A'wot tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. SPSS 13.0 programında analiz edilen anket ve derin mülakat çalışmalarına ait sonuçlar, araştırma alanı ve konusu ile ilgili daha önce yapılmış literatür çalışmaları, haritalar, fotoğraflar, arazi çalışmalarından elde edilen analiz sonuçları ile birlikte değerlendirilerek Eskipazar'da ekoturizm ve peyzaja dair fikirler elde edilmiş, çevreyi olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörler tespit edilmiş, turistik ve rekreasyonel altyapı hakkında da fikir sahibi olunmuştur.

Anket ve derin mülakat çalışmalarına ait analiz sonuçları, son aşamada bire bir görüşmeler, literatür taramaları ve alan gözlemleri ile birlikte değerlendirilmiş, sürdürülebilir ekoturizm stratejilerinin katkısıyla çözüm önerileri sunulmuştur. İlçenin yeteri kadar tanıtımının yapılması ve turizme yapılacak yatırımlarla turizm sektöründe yerini bulacağı düşünülmektedir.

1.1 Araştırma Amacı

Bu araştırmanın amacı, Eskipazar (Karabük) yerleşiminin ekoturizm olanaklarını araştırmak ve ekoturizm potansiyeli ile yerel halk, ziyaretçi ve uzmanların (yerel yöneticilerin) bazı özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim durumu vs.) ve görüşleri arasında ilişki kurarak doğal, tarihi ve kültürel peyzaj değerlerinin ekoturizm çerçevesinde yöreye özgü

geliştirilebilecek alternatif turizm önerileri sunmaktır. Eskipazar'da daha önce bu konu ile ilgili araştırma yapılmadığı için bu çalışma ile birlikte akademik katkı sağlanmıştır.

1.2 Araştırmanın Önemi

Araştırma alanı, Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Karabük İli'nin Eskipazar İlçesidir. Doğusunda Çerkeş, kuzeydoğusunda Ovacık, batısında Mengen, güneyinde Gerede, kuzeyinde ise Merkez İlçe vardır. Batı Karadeniz bölgesinde yer alan en yakın turizm şehirleri olan Safranbolu'ya 46, Bartın'a 131 ve Zonguldak'a 140 km uzaklıktadır.

İlçenin sahip olduğu özgün doğal, kültürel ve tarihi peyzaj değerleri zengin bir ekoturizm potansiyeli oluşturmaktadır. Eskipazar yüzyıllar boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Roma döneminden başlayan bu tarihi ve kültürel zenginliklerinin yanı sıra bünyesinde bulundurduğu mesire alanları, yaylalar, tümülüs, höyük ve termal kaynaklarla doğal zenginliğe de sahiptir. Eskipazar'ın hem kültür ve doğa turizmine hem de sağlık turizmine elverişli bir ilçe olduğu görülmektedir.

Eskipazar'ın araştırma alanı olarak seçilme nedeni, zengin ekoturizm potansiyeline sahip olmasına rağmen turizm sektöründe pek yer bulamamış olmasıdır. İlçenin sahip olduğu doğal peyzaj değerlerinin yanı sıra Hadrianoupolis Antik Kenti gibi hem tarihi hem de kültürel bir mirasa sahip olması alan seçiminde etkili olmuştur.

1.3 Araştırmanın Varsayımları

Belirlenen anket evreninin yöreyi temsil ettiği varsayılmıştır. Anketlerin anlaşılabilir ve samimiyetle cevaplandırıldığı varsayılmıştır. Çalışma için kullanılan yöntem ve tekniğin veri toplamada yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.4 Araştırmanın Hipotezleri

Doğal, kültürel ve tarihi peyzaj değerleri bakımından zengin olan araştırma alanı için aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

Ekoturizm çerçevesinde yerel halkın rehberlik eğitimine katılma ve kendi ürünlerini pazarlama durumları yaş, eğitim durumu, meslek ve aylık gelire göre farklılık gösterir.

Anket ve derin mülakat çalışmasına katılanların GZFT değerlendirmesi, yerel halk, ziyaretçi ve uzman olma durumlarına göre farklılık gösterir.

İlçede Hadrianopolis Antik Kenti turizmin gelişebilmesi için korunması gereken birincil cazip özelliğdir.

Anket ve derin mülakat katılımcılarının yerel halk, ziyaretçi ve uzman olma durumlarına göre, turizm ve ekoturizm ilkelerini anlama ve katılma durumu farklılık göstermez.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Eskipazar İlçesi'nde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma için anket ve derin mülakat yöntemi seçilmiştir.

Anket çalışması 2017 yılının eylül ayında yapılmıştır.

Anket katılımcıları yerel halk, derin mülakat katılımcıları ziyaretçi ve uzman (yerel yönetici)lerdir.

Kavramsal sınır anket sorularına verilen yanıtlardır.

Derin mülakat çalışması sırasında 20 adet ziyaretçi ile görüşülmüştür. Eylül ayının yoğun ziyaretçi dönemi olmaması sayıyı sınırlamıştır.

95 yerel halk, 5 anahtar kişi (uzman) ve 20 ziyaretçi ile çalışılmıştır.

Araştırma alanında benzer bir çalışma yapılmaması ve İlçe'nin imkânının kısıtlı olması sebebi ile harita ve bilgi temininde kısıtlayıcı olmuştur.

Anket çalışmasının aylık gelir sorusunda alt sınır en düşük emekli maaşı, üst sınır en düşük memur maaşı olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

2.1 Literatür Özeti

Sarı (2001) Yüksek Lisans Tezinde ‘Amasra İlçesi’nin Doğal ve Kültürel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında İrdelenmesi’ çalışması yapmıştır. Çalışmada Amasra İlçesi’nin sürdürülebilir gelişimini destekleyen veya engelleyen doğal ve kültürel değerler üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler değerlendirilmiştir.

Arslan (2005) çalışmasında Erdek ve çevresini ekoturizm açısından değerlendirme araştırması yapmıştır. Çalışmada Erdek ve çevresinin hem doğal güzellikleri hem de kültürel değerleri bakımından Türk turizmi için önemli bir destinasyon merkezi olduğu ifade edilmiştir. Çalışma alanının turizm amaçlı daha etkin kullanımı ve geliştirilebilmesi için ekoturizm ilkeleri çerçevesinde imkânlar incelenmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Polat ve Önder (2006) Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi’nde yayınlanan ‘Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma’ çalışmasında ilçenin ekoturizm aktivitelerine uygunluğu araştırılmıştır. Bu kapsamda ekoturizm etkinliklerine uygun alan tespitleri yapılmış ve uygulama önerileri geliştirilmiştir.

Bekiroğlu (2008) ‘Uçmakedere ‘nin (Tekirdağ) Doğal Ve Kültürel Özelliklerinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi’ Yüksek Lisans Tez çalışmasında Tekirdağ’a bağlı Uçmakedere Köyü doğal ve kültürel özelliklerinin araştırılarak ekoturizm açısından değerlendirilmiştir.

Batman ve Ulusan (2010) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi’nde yayınlanan ‘Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma’ çalışması yapmıştır. Çalışmanın amacı Konya İli’nin alternatif turizm potansiyeli

incelenerek turizm sektörüne kazandırılmasının önemi ortaya konmuş ve bu kapsamda öneriler geliştirilmiştir.

Yılmaz'ın (2010) III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi'nde yayınlanan 'Artvin ve Çevresi Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi' çalışmasında Artvin'in zengin bir potansiyele sahip olmasına rağmen bu potansiyelin bilimsel ve teknik anlamda ortaya konulmadığı belirlenmiştir. Bu kapsamında Artvin'in sahip olduğu turizm kaynaklarının işlenmesi, çekiciliğinin ortaya çıkarılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması için öneriler geliştirilmiştir.

Turoğlu ve Özdemir (2011) Doğu Coğrafya Dergisinde yayınlanan çalışmalarında ekoturizm faaliyetlerinin Bartın İli için imkân olup olmadığını araştırmış ve çalışma neticesinde Bartın'ın ekoturizm faaliyetleri için zengin bir potansiyele sahip olduğu görülmüştür. Bartın için uygulanabilir faaliyetler belirlenmiş ve bu faaliyetlere yönelik doğru projelerin üretilmesi ve uygulanması önerilmiştir.

Akkiprik (2011) Yüksek Lisans Tezinde 'Hatay İli Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması' araştırmasını yapmıştır. Araştırmada Samandağ İlçesi'nin zengin doğal ve kültürel değerleri ortaya çıkarılarak ekoturizm kullanımına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Çakır (2011) 'İğneada Ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi' Yüksek Lisans Tez çalışmasında Kırklareli İli'nde İğneada ve çevresinin ekoturizm açısından taşıdığı potansiyeli ortaya koymak ve bu mevcut potansiyelin faaliyete geçirilmesini sağlayarak bölgedeki kırsal alanların kalkınmasında destekleyici bir unsur olarak ekoturizm potansiyelinin ele alınmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Külekiçi (2012) Doktora Tezi kapsamında 'Oltu ve Olur (Erzurum) İlçeleri Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi' çalışmasını yapmıştır. Çalışmada Oltu ve Olur İlçelerinin ekoturizm potansiyelini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla anket çalışması yapılmış ve AHS yöntemi ile değerlendirilerek en uygun ekoturizm etkinlikleri seçilmiştir.

Sungur (2012) International Conference on Eurasian Economies (Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı)'de yayınlanan 'Sürdürülebilir Ekoturizmin Toplumsal Etkileri: Türkiye'den Örnekler' çalışmasında ekoturizm kapsamında bazı tanımlamalar yapmış ve ekoturizm faaliyetlerinin yapıldığı Türkiye'den ve dünyadan örnekler vermiştir.

Sezen vd.'nin (2012) KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi'nde yayınlanan 'Ekoturizm İçin Öneri Alanlarıyla Bayburt' araştırmasında ekoturizm kapsamında doğa temelli turizm aktivitelerine imkân sağlayacak potansiyeller ortaya konulmuştur.

Taş (2012) 'Trabzon Ve Ekoturizm: Yerli Ziyaretçilerin Yöreyi Değerlendirmesine Yönelik Bir Araştırma' konulu Yüksek Lisans Tez çalışmasında Trabzon'un ekoturizm potansiyelini analiz etmek, yerli turistlerin ekoturizm algıları, memnuniyet düzeyleri ve tekrar yöreyi tercih etme sebepleri araştırılmıştır. Bu bağlamda ekoturizm potansiyelleri, yapılan ve yapılabilecek olan ekoturizm faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir.

Türker'in (2013) The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS/ Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi) yayınlanan çalışmasında Batı Karadeniz'in ekoturizm kaynaklarının değerlendirilmesini yapmış ve bir ekoturizm rotası önerisi sunmuştur.

Bulut ve Külekçi (2013) Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi'nde yayınlanan 'Erzurum İli Oltu İlçesi ve Yakın Çevresi Ekoturizm Potansiyelinin SWOT Analiz Yöntemi ile Belirlenmesi' çalışması yapmışlardır. Çalışmada ekoturizm açısından önemli bir potansiyel oluşturan Oltu için, ilçenin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönleri ve oluşabilecek fırsat ve tehditleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Kamacı (2015) Yüksek Lisans Tezinde 'Hakkari İli'nde Ekoturizm Olanaklarının Araştırılması' çalışması yapılmıştır. Araştırmada turizmin yükselen değeri olan ekoturizmin, Hakkari İli için uygulanabilirliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çelik (2015) 'Kastamonu'daki Bazı Potansiyellerin Ekoturizm Alanlarının farklı Yaşlardaki Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi' Yüksek Lisans Tez çalışmasında belirlenen alanların farklı yaş grupları için ayrı ayrı değerlendirilip çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır.

Kasar (2015) 'Rumkale Arkeolojik Sit Alanı ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi' Yüksek Lisans Tezinde doğal ve kültürel değerleri bakımından zengin olan Rumkale'nin mevcut durumunun sürdürülebilirliğini sağlayabilecek bir turizm türü olan ekoturizm çerçevesinde incelemesi yapılmıştır.

Dönmez vd.'nin (2015) Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nde yayınlanan 'Safranbolu Yörük Köyü ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin R'WOT Analizi ile Değerlendirilmesi' çalışmasında ekoturizm olanakları ve ekoturizmin kırsal kalkınmadaki önemi tartışılarak öneriler geliştirilmiştir.

Yurcu ve Kasalak'ın (2016) Türk Yaşam Bilimleri Dergisi'nde yayınlanan 'Ekoturizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi: Aydın İli Sultanhisar İlçesi Örneği' çalışmasında Sultanhisar İlçesi'nin sahip olduğu ekoturizm değerleri kapsamında turizm kaynaklarına dikkat çekmek ve ilçeye yönelik turizm stratejileri geliştirmek amaçlanmıştır.

Haznedar (2016) 'Ekoturizm ve Ekogirişimcilik Potansiyelinin Ortaya Konmasına Yönelik Bir Araştırma: Nazarköy Örneği' adlı çalışmasının amacı Nazarköy'ün Ekoturizm ve ekogirişimcilik potansiyelini belirlerken yöre halkınında ekoturizm ve ekogirişimciliğe bakış açısını irdelemektir.

Açıksöz vd.'nin (2017) Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi'nde yayınlanan Amasra-Ahatlar Köyü İçin Ekoturizme İlişkin Öneriler' çalışmasında Ahatlara'a ait temel özellikler saptanmış ve yörenin yerinde kalkındırılması amacı ile farklı ekoturizm senaryoları oluşturulmuştur.

Ersoy (2017) Yüksek Lisans Tezinde 'Urla Ekoturizm Potansiyelinde Bademler Köyü' araştırmasını yapmıştır. Araştırmada yerel halk tarafından ekoturizmin bilinirlik düzeyinin belirleme çalışması yapılmıştır. Ekoturizm ile ilgili görüşleri ve yerel halkın bazı özellikleri (yaş, cinsiyet vs.) ile ekoturizm potansiyeli arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda ekoturizm potansiyeli tespit edilerek akademik katkı sağlamak amaçlanmıştır.

2.2 Tanımlamalar

Araştırma konusu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Turizm, sürdürülebilir turizm ve ekoturizm konuları ile ilgili bazı tanımlamalar yapılmıştır. Bu konular alt başlıklar halinde anlatılmıştır.

2.2.1 Turizm Kavramı

Turizm; insan psikolojisinin gerektirdiği yer değiştirme, değişiklik, uzaklaşma ve kaçma isteği olup, para kazanma amacına dayanmayan eğlence amaçlı geçici seyahat ve konaklama olaylarının tümüdür (Kolcu, 1993; Ercanik, 2003; Durgun, 2006).

Güneş'e (2008) göre turizm, insanların yaşam ve çalışma alanları dışındaki yerlere geçici olarak hareket etmelerini, bu yerlerde konaklamaları sırasında gerçekleştirdikleri aktiviteleri ve kişilerin ihtiyaçlarını karşılayabildikleri imkânları kapsamaktadır.

Bu tanımlara göre turizmin insanların, gezip görme, bilgi edinme, eğlenme, tedavi, iş vb amaçlarla yapmış oldukları kısa ya da uzun süreli seyahatler olduğu söyleyebilir.

Günümüzde turizm en hızlı gelişen faaliyetlerden biridir. Turizm faaliyetlerinin ve kullanıcı sayısının artması, mekân ve ürünlere olan ilgiyi fazlaştırmıştır. Bu da ekoturizm gibi alternatif çeşitlerinin oluşmasını sağlamıştır (Kaypak, 2010; Batman ve Ulusan, 2010).

Hacıoğlu ve Avcıkurt (2008)'a atfen Batman ve Ulusan (2010)'a göre alternatif turizm, geleneksel kitle ve kent turizmi anlayışından uzak, turizmin olumsuz etkilerini en aza indirmek amacı ile ortaya çıkmıştır.

2.2.2 Turizm Çeşitleri

Cohen (1972) bireysel güdeleri önemli kabul etmiş, turist deneyimlerini ve turistlerin rolünü 4'e ayırmıştır. Cohen'in (1972) bu tipolojisi Kozak'ın (2012) Genel Turizm Bilgisi kitabında farklı bir bakış açısıyla turizmi sınıflandırılmıştır. Turizm faaliyetleri;

- Katılımcı sayısına,
- Gezilen yerlere,
- Katılımcıların yaşlarına,
- Katıldıkları döneme,
- Katılanların amaçlarına göre turizm olmaz üzere 5 başlıkta incelenebilir (Cohen, 1972; Özgüç 1998; Kozak, 2012'den).

Katılımcıların bulunma durumlarına göre; bireysel turizm, kitle turizmi ve grup turizmi olarak 3'e ayrılır (Kozak, 2012).

Ziyaret edilen yere göre turizm;

- Deniz,
- Göl,
- Akarsu,
- Termal,
- Mağara,
- İnanç,
- Botanik,
- Dağ,
- Kültür turizmi şeklinde sınıflandırılabilir (Özgüç, 1998; Ercanik, 2003'den).

2.2.3 Turizm ve Çevre İlişkisi

McIntyre et al. (1993)'e ve Karaaslan ve Özelçi (1995)'e atfen Sarı (2001)'e göre turizm ve çevre, birbirine zıt kavramlar olarak düşünülse de aslında çevre, turizm için önemli bir elemandır. Çevre doğal ve kültürel kaynaklarıyla turistleri alana çeker. Başarılı bir turizm gelişimi için de çevresel korumanın önemi artar.

Sürdürülebilir bir turizm sağlanabilmesi için doğal ve kültürel kaynaklarla turizmin uyum içerisinde olması gerekmektedir. Doğa temelli turizmde doğanın korunması için üç farklı ilişkiden söz edilebilmektedir (Sarı, 2001):

Uyuşmazlık ve zıtlık: Turizmin yaratacağı çevre sorunları doğaya zarar verebilmektedir. Bu aşamada, turizm ve doğa koruma arasında bir zıtlık oluşacağı söylenebilir.

Bir arada var olma: Turizmin ve doğa korumanın gelişmediği yerlerde turizm ve çevre çok ilişkili değildir. Bu sebeple turizm hareketleri ve doğa koruma çalışmaları çok az bir süre hareketsiz kalabilir. Turizmin gelişmesi ile birlikte doğa koruma çalışmaları da hareketlenecek, bu durum ya uyuşmazlığa ya da ortak bir yaşama dönüşecektir.

Ortak yaşama: Turizm ve doğa korumanın birbirini etkilemeyecekleri, karşılıklı olarak birbirlerinden faydalandıkları bir durumdur. Burada, turizmin doğal kaynaklara zarar vermeden kullanılması hedeflenmektedir. Hatta doğru olarak kullanıldıklarında kaynaklarında gelişmesini sağlayacaktır.

2.2.4 Sürdürülebilirlik Kavramı

Çevre politikalarının en önemlisi gelecek kuşaklarında var olan doğal kaynaklar üzerinde söz hakkı olduğudur. 1987’de Brutland Komisyonunca hazırlanmış ‘Ortak Geleceğimiz’ adlı rapor UNCED (Birleşmiş Milletler Çevre Kalkınma Komisyonu)’e sunulmuştur. Bu raporda ‘Sürdürülebilir gelişme’ başlığından bahsedilmiştir. 1992 yılında yapılan RIO zirvesinin ana başlığı olmuş, bundan sonra yapılan tüm görüşme ve toplantılarda da gündemde olmuştur. 2002 ve 2012 yılındaki zirvelerde sürdürülebilir gelişmenin sağlanması için gerekli ilkeler oluşturulmuştur (Turan ve Güler, 2013).

Sürdürülebilirlik kavramı artan çevre sorunlarıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Doğal ve kültürel kaynakların zarar görmesi çevre sorunlarından etkilenmeden gelecek nesillere aktarılması düşüncesi sürdürülebilirlik kavramının oluşmasına neden olmuştur.

Sürdürülebilirlik kavramı; sürdürülebilir gelişme, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir kalkınma gibi değişik tanımlamalarla kullanılmıştır. Turizmde olduğu gibi sürdürülebilirlikte de birçok tanım ortaya konulmuştur.

1987 yılında UNCED’in “Ortak Geleceğimiz” başlığıyla yayınladığı “Brundtland Raporu”na göre sürdürülebilirlik; “Bugünkü kuşakların gereksinimleri sağlanırken gelecek kuşaklarında güçlük çekmeden kendi gereksinimlerini karşılayabileceği bir kalkınma biçimi” olarak tanımlanmıştır (Turan ve Güler, 2013).

Sürdürülebilir turizm, küçük ölçekteki yönetim politikalarında halkın katılımını ve fikirlerini önemseyen, doğal ve kültürel değerlerle anlam bulan bir turizm çeşididir (Başkalkan ve Korkmaz, 2011).

2.2.5 Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri

UNEP (2003)'e ve Başkalkan (2011)'e göre sürdürülebilir turizm gelişimi için gereken ilkeler aşağıda belirtilmektedir;

- Turizme kaynak oluşturan tarih, kültür ve doğal peyzaj öğeleri günümüz toplumuna yarar sağlarken gelecek nesillere de aktaracak şekilde korunmalıdır.
- Turizm planlaması ve turizm yönetimi yapılırken doğal dengeyi bozmayacak, sosyokültürel problemler yaratmayacak şekilde yürütülmelidir.
- Turizm alanının ve çevresinin peyzaj değerleri korunmalı ve artırılmaya çalışılmalıdır.
- Yöreye yapılan ziyaretlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması, çekiciliğin artırılması ve ekonomik katkının devam ettirilmesi için ziyaretçilerin memnuniyetleri devamlı kılınmalıdır.
- Turizm sektörü, ziyaretçi ve yerel halkın tümüne yarar sağlamalıdır.

Dinçer Şen (2010) ve Sungur'a (2012) göre 3 disiplinin uyumu ile turizmde sürdürülebilir bir gelişme sağlanabilir. Bunlar ekonomistler, ekolojistler ve sosyologlardır.

1. Ekonomistler, toplumun refahı yaşaması için sınırlı bütçe ile teknolojiyi en iyi şekilde kullanarak yeni fikirler geliştirmektedirler.
2. Ekolojistler, ekosistemlerin korunmasının, yeryüzünün devamlılığı açısından çok önemli olduğunu hatırlatarak, turizmin yeryüzündeki ekosistem bütünlüğünün bir parçası olduğunu söylemektedirler.
3. Sosyologlar ise, bu süreçte ana aktörün insanlar olduğunu savunmakta ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilmek için sosyal ölçütlerin çözüm arayışında kesinlikle dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Sürdürülebilir turizmin alt başlığını oluşturan ekoturizm kapsamında doğa turizmi, deniz turizmi, macera turizmi ve kültür turizmi gibi terimler kullanılmaktadır.

2.2.6 Ekoturizm Kavramı

IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources/ Uluslararası Doğa Koruma Birliği)'ne göre ekoturizm doğal ve kültürel değerleri bilinçli bir şekilde korumayı destekleyen, ziyaretçi etkisinin az olduğu, doğaya ve çevreye karşı sorumlu seyahat ve ziyaret olarak tanımlanmaktadır (Önder ve Polat, 2004; Sungur, 2012; IUCN, 2018).

TIES (The International Ecotourism Society/ Uluslararası Ekoturizm Topluluğu)'e göre ekoturizm, doğanın sürdürülebilirliğini önemseyen, yerel halkın huzurunu devamlı kılan, doğaya yapılan duyarlı seyahat olarak tanımlamaktadır (Leung vd. 2001; TIES, 2002; Sungur, 2012).

WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı/ World Wide Fund for Nature) de ekoturizmi IUCN ve TIES'in tanımlamalarına benzer bir şekilde tanımlamaktadır. WWF'nin tanımına göre ekoturizm doğal ve kültürel değerleri bilinçli bir şekilde koruyan, ziyaretçilerin doğaya etkisinin en az olduğu ve yerel halka sosyal ve finansal destek sağlayan bir turizm çeşididir (Yücel, 2002).

Dünyada turizm sektörü ekonomik, siyasal ve teknolojik değişimlerle daha da artmakta ve ülke ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Bundan dolayı ulusal ve uluslararası projelerle desteklenmektedir. Son yıllarda yapılan aşırı turizm faaliyetleri neticesinde taşıma kapasitesi dolan kıyı alanlarında tahribat yaşanmıştır. Turizm anlayışında yaşanan lüks ve gösterişten uzaklaşma eğiliminden dolayı dinlenme, gezme ve eğlenme aktivitelerinde de değişimler yaşandığı gözlenmiştir. Dolayısıyla, hem turizm anlayışındaki hem de turist beklentilerindeki bu değişimler doğal ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğini öngören ekoturizm ve sürdürülebilir turizm gibi yeni kavramların oluşmasını sağlamıştır (Kaypak, 2010).

Dünyada 1980'li yıllardan bu yana kullanılan ekolojik turizm diğer bir deyişle ekoturizm kavramı çok geçmeden Türkiye turizminde de yerini almıştır (Sungur, 2012).

Türkiye'nin henüz gelişmekte olması, doğal ve kültürel değerlerinin canlılığını koruması; kırsal peyzajının sürdürülebilir ekoturizm anlamında büyük bir potansiyel taşıdığını göstermektedir (Kaypak, 2010).

Ekoturizm kavramı, doğal peyzajın korunmasının öneminin anlaşılması ve ekoturizm faaliyetlerine olan ilginin artmasıyla birlikte gelişim göstermiştir. Kitle turizminin yoğunluğunu azaltmak adına ortaya çıkan ekoturizm, günümüzde turizm sektörünün hızla büyüyen bir alt sektörü olarak yılda milyarlarca dolar gelir imkânı sağlamaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006).

Ekoturizmin özellikleri:

- Ziyaretçi modeli, farklı doğal ve kültürel değerleri seyahat etmeyi, keşfetmeyi seven, deneyimlemeye ve öğrenmeye meraklı kişilerdir.
- Mekân açısından, yoğunlukla doğal, bazen koruma alanları veya tarihi ve kültürel çekiciliği olan yerlerde uygulanır.
- Ekoturizm aktiviteleri, çevre eğitiminin desteklenmesine ve doğaya zarar vermeden en az etkiyle kullanımına dayanır.
- Doğa dostu kaynakların ve teknolojinin kullanılmasını gerektirir.
- Tarihi, kültürel ve doğal çevre üzerinde olumsuz etkileri azaltır.
- Gelişme yaklaşımı, finansal gelişme ve kaynakların korunması amaçlarının birleşimidir.
- Yerel halk fayda sağlayacak iş alanı ve gelir kaynağı sağlamaktadır.
- Gelişme süreçleri açısından ekoturizm, yerel halka ve doğaya en az seviye de negatif etki oluşturmali ve halkın aktif katılımını içermektedir (Kuter ve Ünal, 2009; Sungur, 2012).

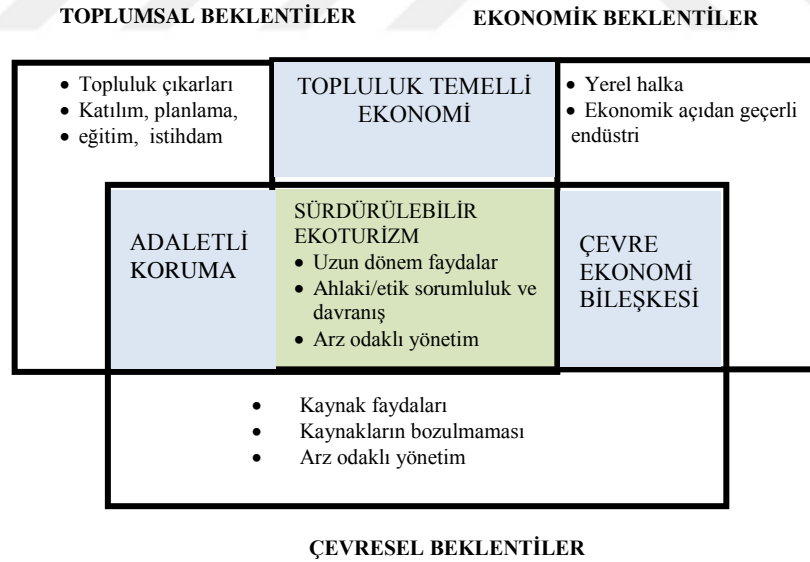
2.2.7 Ekoturizmin Amaçları ve İlkeleri

Ekoturizm, koruma bilinciyle sürdürülebilir turizmi birleştiren bir tanımdır. Genel olarak ekoturizm yerel halka, gelenek ve göreneklere saygı gösteren, turizm aktivitelerinin sömürücülüğünü hafifleten bir turizm türü olarak tanımlanabilir (İsayeva ve Kasalak,

2016). Ekoturizm aktivitelerini gerçekleştiren ziyaretçilerin uyması beklenen bazı ilkeler vardır. Bunlar;

- Geleneksel çevreye ve doğal kaynaklara olan etki minimuma indirilmeli,
- Doğaya ve kültürel kaynaklara saygı oluşturulmalı,
- Hem yerel halka hem de ziyaretçilere olumlu deneyimler yaşatılmalı,
- Çevresel korunmaya yönelik doğrudan ekonomik yarar sağlanmalı,
- Yöre halkına ekonomik yarar sağlanmalı ve desteklenmeli,
- Ekoturizm faaliyetlerinin yürütüldüğü ülkelerin politik, çevresel ve toplumsal tutumuna ilişkin bir farkındalık oluşturulmalıdır (Wood, 2002, Kuter ve Ünal, 2009; Taş, 2012).

Sadler (1990) ve Wight (1993)'e ve göre bir ekoturizm modeli şekillenmiştir (Şekil 1.1) (Sungur, 2012). Bu modele göre ideal bir sürdürülebilir ekoturizm ekonomik, sosyal ve çevresel amaçların gözetilmesi ile oluşmaktadır. Sürdürülebilir ekoturizmin oluşması ile uzun dönemde fayda sağlanır. Bu turizm modelinin oluşması ancak ahlaki sorumluluk ve davranış gerektiren arz odaklı yönetimle mümkündür.

Şekil 1.1: Sürdürülebilir ekoturizm değer ve ilkeleri modeli (Sadler, 1990; Wight, 1993; Sungur, 2012).

Wight (1993) göre sürdürülebilir ekoturizmin ilkeleri aşağıdaki gibidir:

- Kaynakları azaltmayan, çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmelidir,
- Doğrudan, katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sunmalıdır,
- Yerel toplum, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ziyaretçilerden oluşan tarafların, ekoturizm süresince eğitimini içermelidir,
- Kaynağın değeri için farkındalık oluşturmalıdır,
- Kaynağın bulunduğu şartlar ve sınırları belirlenmeli, doğal, kültürel ve geleneksel çeşitlilik muhafaza edilmelidir,
- Turizm sektörü ve kamu arasında ortaklıklar sağlanmalıdır,
- Gerek ziyaretçiler gerekse yerel halk olarak ahlaki sorumluluk ve davranışlar geliştirilmelidir,
- Doğal, tarihi ve kültürel kaynaklara, yerel halka ve turizm sektörüne uzun vade de koruma, bilimsel ve finansal fayda sağlamalıdır.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023'e göre öncelikli geliştirilecek turizm türleri ekoturizm, deniz turizmi, kış turizmi, sağlık ve termal turizmi, yayla turizmi ile kongre ve fuar turizmidir. Turizmin çeşitlendirilmesi stratejisinde ekoturizm ve yayla turizmi gibi doğa temelli turizm çeşitlerinin turizm altyapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda doğa turizminin yapılacağı kırsallarda ana tur güzergâhları, bitiş noktaları, dinlenme noktaları yaylaların yoğun olduğu bölgelerde ise odak noktaları belirlenmesi, ana güzergâh olarak öncelikli turizm bölgelerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır (KTB, 2007; Demirbulat, 2008).

2.2.8 Ekoturizm Çeşitleri

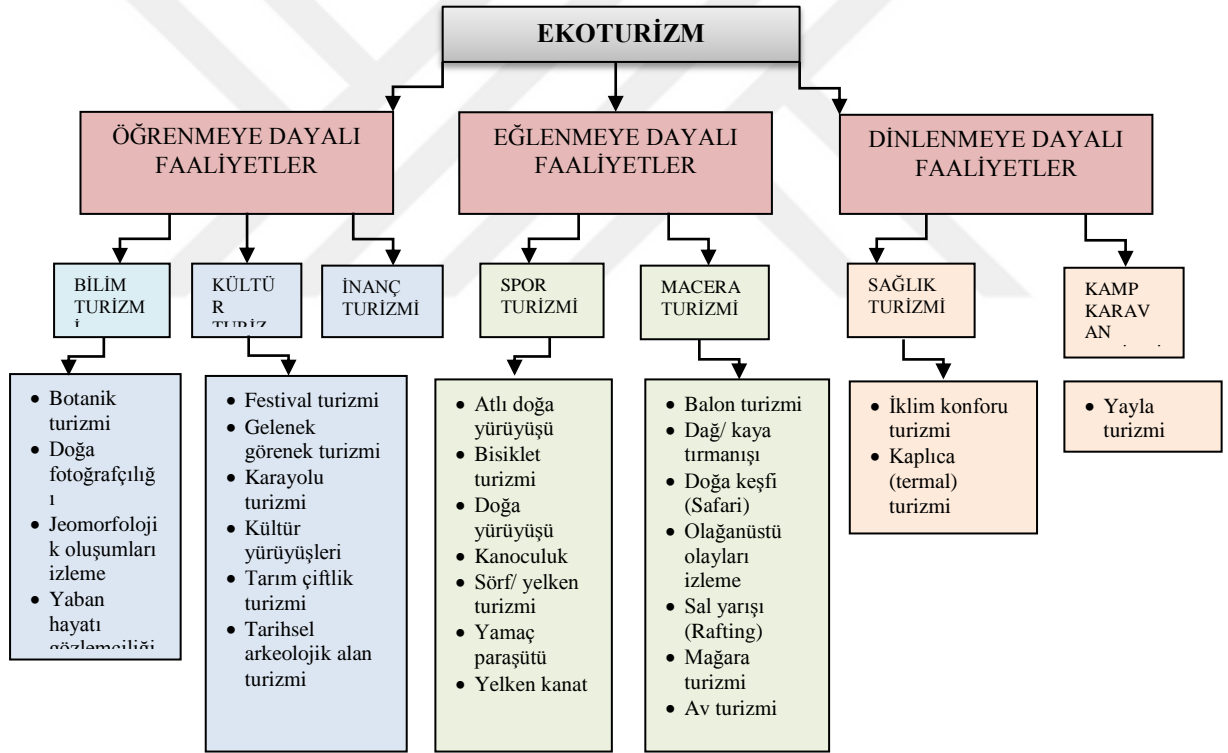
Günümüzde ekoturizm, ülkemizde sıkça gündeme gelen bir kavramdır. Eskiden yayla turizmi olarak düşünülen ekoturizm, aslında doğal, sosyal ve kültürel faaliyetleri içine alan birçok alanda çeşitli aktiviteleri kapsamaktadır (Kaypak, 2010).

Yücel (2002) çalışmasında ekoturizm faaliyetlerini Şirince Köyü ve çevresinde yapılan turizm faaliyetleri olarak örneklendirmiştir. Şirince Köyü'nde yapılan ekoturizm faaliyetlerinden köy halkının yararlanmasını, yöresel el sanatı ürünlerini, sabun, zeytin

yağı gibi ürünlerini turistlere sunabilmelerini ve bu gelirler ile köy evlerini restore ediyor olmalarını ekoturizmin temel unsurları olarak nitelendirmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığına göre ekoturizm; yayla turizmi, doğa fotoğrafı (foto safari) turizmi, akarsu sporları turizmi, kuş gözlemciliği turizmi, çiftlik turizmi, bitki inceleme (botanik) turizmi, bisiklet turları, atlı doğa yürüyüşü, kamp/karavan turizmi, mağara turizmi, dağ turizmi ve doğa yürüyüşü gibi aktivitelerle çeşitlendirilmiştir (Kaypak, 2010).

Ekoturizm faaliyetlerinin yapılma amaçları esas alınarak bir sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırma üç ana başlık altında incelenmiştir (Şekil 1.2) (Akpınar ve Bulut, 2010; Akkiprik, 2011).

Şekil 1.2: Yapılma amaçlarına göre ekoturizm faaliyetleri (Akpınar ve Bulut, 2010; Akkiprik, 2011).

2.2.8.1 Öğrenmeye Dayalı Faaliyetler

Bu etkinlikler bilim, kültür ve inanç turizmi ana ve alt başlıkları altında aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir.

Bilim turizmi 4 alt başlık altında faaliyetler sunmaktadır. Bunlardan ilki botanik turizmdir. Bitkileri inceleyen bilim dalına botanik denir. Bitkiler, insanların varoluşundan bu yana rahatlamasını ve huzurlu olmasını sağlayan, bundan dolayı doğaya yönelmesine sebep olan en önemli unsurlardan biridir. Botanik turizmi, günümüzde özel olarak oluşturulan botanik bahçelerini ziyaret şeklinde yapılmaktadır (Demirbulat, 2018). Fakat asıl amacı endemik ve yöresel bitkilerin incelenmesi ve keşfedilmesidir. Kentsel yapılaşma baskısından bunalan insanlar, bir rekreasyonel etkinlik olarak parklar, botanik bahçeleri gibi bitkileri görebilecekleri, rahatlayabilecekleri yerlere gitmek istemektedirler (Akkiprik, 2011).

İkinci faaliyet doğa fotoğrafçılığıdır. Doğada fotoğrafçılığı; doğal yaşam alanındaki hayvanlar, bitkiler ve jeolojik oluşumların fotoğraflanması ile farklı deneyimleri yaşama olanağı sunar. Genel olarak fotoğrafçılık türlerinde kamera ve çeken kişi çekilen temanın içinde etkin bir rol almamasına rağmen doğa fotoğrafçılığında fotoğrafçı temanın bir parçasıdır (MEB, 2012).

Bilim turizmine hizmet eden diğer bir etkinlik, jeolojik oluşumları izleme faaliyetidir. Turizm için en önemli unsurlar doğa ve kültürdür. Bu değerlerden biri, doğal çevrenin coğrafi karakterini yansıtan jeoloji ve jeomorfolojidir. Bu turizmde jeoturizm (Geotourism) eğilimi olarak adlandırılmaktadır. Koçaman ve Koçman'a (2004) göre jeoturizm; göller kanyonlar, jeolojik ve jeomorfolojik yapılar, kıyı şeritleri, yöresel bitkiler ve diğer doğal anıtlar gibi alanlarını kapsamaktadır.

Son yıllarda yaban hayatı gözlemciliği sık yapılan bir turizm çeşidi olmuştur. Dünyada pek çok ülke yaban hayatı alanlarını gözleme imkanı sunarak ticari gelir elde etmektedirler (Akpinar ve Bulut, 2010).

Kültür Turizminde 6 alt başlık altında faaliyet bulunmaktadır. Festival turizmi kapsamında, gerek yurt içi gerek yurt dışında çeşitli konularda ve büyüklüklerde yapılan festivaller

ziyaretçileri turistik mekânlara çekmektedirler. Festivaller, gelenek ve göreneklerin insanların ilgisini çekecek nitelikte ve biçimde sunulmasıdır. Bu festivallere yapılan ziyaretlere de festival turizmi denilmektedir (Eralp, 1983).

Gelenek görenek turizmi, kültüre dayalı ekoturizm faaliyetlerinden biridir. Bir toplumun kendi gelenek ve göreneklerine göre yaşam biçimine folklor denilmektedir. Folklorların turizm ile olan ilişkisi, büyük şehirlere ait yaşam şartlarının, orada ikamet edenlerin, folklorlardan uzaklaşmalarının bir çeşit ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Folklorlar, hayatını belirli sınırlar içerisinde devam ettiren şehir halkını bu sıradanlıktan uzaklaştırmanın bir yoludur. Bu yolun belirli zamanlarda yapılan düzenleme ve çekicilikle sunulması folklor ve turizm ilişkisini oluşturur (Eralp, 1983).

Karayolu Turizmi, yeni yerleri keşfetmeyi seven, farklı gelenekleri ve coğrafyaları gezmeyi amaçlayan dünyanın değişik yerlerine yapılan uzun süreli karayolu gezileri olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2003).

Kültür Yürüyüşleri, önemli dönemlere ev sahipliği yapmış tarihi ve kültürel alanları birbirine bağlayan bağlantılar üzerinde yapılan yürüyüş turlarına denir. Ülkemizde ekoturizm faaliyeti olarak Likya Yolu, St Paul Yolu ve İpek Yolu gibi tarihi ve kültürel bağlantılar üzerinde yürüyüşler yapılmaktadır (Üstel, 2002; Akkiprik, 2011'den).

Tarım ve çiftlik turizmi de diğer bir kültür turizmi çeşididir. Kırsalda yapılan konaklama ve aktivitelerde köy yerine çiftlikler tercih ediliyorsa buna çiftlik turizmi denir. Herhangi bir kırsal yerleşimde, ekonomik gelir tarımdan sağlanıyorsa ve turizm faaliyetlerinde tarım ağırlıklı programlar uygulanıyorsa bu turizme de tarım turizmi denir (Erdoğan, 2003).

Tarihsel arkeolojik alan turizmi, bir ulusa ait sınırlar içerisinde kalan tarihi ve kültürel mirasın turizm aktiviteleri ile ziyaretçilere sunulmasına denir. Yabancı ziyaretçilerin tarihi ve kültürel miraslara olan ilgisi yerel halkın mirasına sahip çıkmasıyla artış ve azalış gösterir (Kocapınar, 2003; Akınoğlu, 2010'dan).

Öğrenmeye dayalı faaliyetlerin üçüncüsü olan inanç turizmi kutsal olan alanlara yapılan turistik gezilere denir. Dünyanın pek çok yerinde de gelişim gösteren bir turizm aktivitesi

olan inanç turizmi, mevcut kültür değerlerinin korunmasını ve yeterli tanıtımla da turizme kazandırılmasını hedeflenmektedir (Kozak vd., 2001).

2.2.8.2 Eğlenmeye Dayalı Faaliyetler

Spor turizmi 5 alt başlık altında incelenmiştir. Balon turizmi sayesinde bölge havadan seyredilebilmektedir. Ziyaretçiler açısından adrenalini yüksek bir faaliyettir. Ülkemizde kullanılan sıcak hava balonu, balon içerisindeki hava ısıtılarak yükseliş sağlarken ocağın kapatılması ile de alçalır ve toplamda 3 saat havada kalabilir (Eralp, 1983).

Dağ ve Kaya Tırmanışı faaliyeti, dağ turizmi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Dağ turizmi, temiz hava almak ve rahatlamak amaçlı insanların doğaya yöneldiği bir turizm çeşitidir. Sağlıklı ortamda bulunma, insanların hem stres atmasını sağlamak hem de yöreye ait çekiciliğin keşfedilmesi anlamında önemlidir (Dinçer Şen, 2010).

Ekoturizm etkinliklerinden biri de doğa keşfidir. Doğa keşfi faaliyeti ile uyumlu ekoturizm kriterleri ve uygun bir ekoturist profili ile gerçekleştirilmelidir. Bu ekoturizm faaliyeti, gerçekleştiren turiste doğa keşfinde farklı duygusal tatmin sağlama ve deneyerek tecrübe kazanma imkânı vermektedir (Akkiprik, 2011).

Günümüzde insanların klasik turizm anlayışından sıkıldığı ve yeni turizm aktiviteleri aradığı görülmektedir. Kişilerin veya grupların yapmasına imkân sunan bir turizm çeşidi de olağanüstü olayları izleme faaliyetidir. Bu etkinlikte tutulmalar (güneş tutulması, ay tutulması) hortum ve büyük kasırga, sel gibi doğal afetlerin teknik yöntemler kullanılarak izlenmesi ile gerçekleşir (Akkiprik, 2011).

Rafting (sal yarışı), “Raft” adı verilen botlarla yüksek debili nehirlerde yapılan bir spordur. Raftingın amacı raftı devirmeden ve düşmeden kürek yardımı ile raftı yönlendirerek engellerden geçmektir. Rafta, 6 ve 8 kişilik gruplar halinde binilmektedir (Kamacı, 2015).

Macera Turizmi, atlı doğa yürüyüşü, bisiklet turizmi, doğa yürüyüşü, kano sporu, sörf ve yelken turizmi alt başlıkları altında göz önüne alınmaktadır.

Atlı doğa yürüyüşü atlarla binilerek yöreyi, yöre kültürünü ve doğasını tanımak amacı ile yapılan bir alternatif turizm faaliyetidir. Atlı doğa yürüyüşünün amacı, kırsal alanlarda bölgenin doğal ve coğrafi yapısının, kültürünün turistlerin ziyaret ederek tanınması ve görmesidir (Oruç, 2004).

Bisiklet turizmi, son yıllarda yoğun bir şekilde yapılan bir turizm aktivitesidir. Dünyada da hızla yayılan bir turizm aktivitesi olan bisiklet turizmi, turizm acenteleri tarafından kırsallarda doğal güzellikleri güzergâh olarak belirleyen turlar düzenlemektedirler. Motorsuz ulaşım aracı olan bisiklet hem kondisyon sağlama hem de doğayı keşfetmenin verdiği tatminle bütünleşmektedir (Akpınar ve Bulut, 2010).

Doğa yürüyüşü dağcılıktan farklı bir faaliyettir. Tanım olarak doğa yürüyüşü, kırsalda dağlık kesimlerde dağcılık yöntemleri kullanılmadan dik ve zorlu alanlardan uzak az eğimli tepelerde, belirli zorluklarda doğa şartlarını yaşayarak her yaş grubunun yaptığı zamanla sınırlı yürüyüşlerdir (Akkiprik, 2011).

Kano sporu, genelde 2 kişinin kullandığı kanolarla yapılmaktadır (Akkiprik, 2011).

2.2.8.3 Dinlenmeye Dayalı Faaliyetler

İki ana başlık altında incelenmektedir. İlki sağlık turizmidir. Bu turizm türü iklim konforu ve kaplıca (termal) turizmi alt bölümlerine ayrılabilir.

İklim konforu aktivitesinin amacı; iyi beslenme, sağlıklı bir iklimde bulunma ve düzenli hareket etmektir. Ülkemizde yaylacılık iklim konforu olarak gerçekleştirilen bir turizm aktivitesidir. Yaylacılık faaliyeti ile ülkemizin farklı karakter yapısı ön plana çıkmaktadır. Yayla turizmi, insanların kirlenmiş ve gürültülü şehir hayatından uzaklaşmak için yönelindikleri bir aktivitedir. Bu turizm çeşitinde ziyaretçinin amacı, tatilini dağ peyzajında geçirerek dinlenmek, eğlenmek ve alandaki mevcut rekreatif faaliyetlerden yararlanmaktır.

Kaplıca (termal) turizmi, kapsamında kaplıca, ılıca ve içmeler gibi doğal su kaynakları çok çeşitli hastalıkların tedavisinde araç olarak kullanılmaktadır (Akkiprik, 2011).

Dinlenmeye dayalı etkinliklerin ikincisi olan kamp ve karavan turizmi, kırsal alanlarda yapılan her yaşta insanın ve gelir düzeyinin kolaylıkla yararlandığı en önemli turizm aktivitelerinden biridir (Koç ve Şahin, 1999; Akkiprik, 2011'den).

Gelişmekte olan bir diğer turizm çeşidi de karavan turizmidir. Kampçılık diğer turizm türlerine göre insanın doğayla daha fazla iç içe olmasını sağlamaktadır (Yaşar, 2002; Akkiprik, 2011).

2.2.9 Dünyada ve Ülkemizde Hayata Geçirilen Turizm Projeleri

Ekoturizm aktivitelerinin çoğu dağlık alanlar, adalar ve tropikal bölgelerin az gelişmiş veya gelişme sürecinde olan ülkelerinde yapılmaktadır. 1990 yılında Amerika'da macera seyahatleri ile ilgili yapılan bir araştırmada, ekoturizmle ilgili aktivitelere yönelik doğa yürüyüşü, doğa tarihi ve doğada safari programları oluşturulmuştur (Demir ve Çevirgen, 2006; Sungur, 2012).

Ekoturizm faaliyetlerinden doğa yürüyüşü faaliyeti için Arjantin, Hindistan, Nepal, Pakistan, Peru ve Türkiye ülkeleri önerilmektedir. Doğa tarihi için Brezilya, Antarktika, Ekvator ve Madagaskar, Kosta Rika önerilirken, doğada safari için Orta Afrika, Kenya ve Tanzanya önerilmiştir (Sungur, 2012).

Ülkemizdeki sürdürülebilir turizm projeleri aşağıda belirtilmiştir:

- Kültür ve Turizm Bakanlığının desteği ile Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV) 1993 yılında Mavi Bayrak Projesinin ülkemizde başlatılabilmesi için kurulmuştur. Mavi Bayrak Projesi sağlıklı yüzme suyu, donanımlı plaj ve iyi bir çevre yönetimi ile çevre bilinçlendirme etkinliklerini içermektedir. Türkiye'de 2018 yılı itibari ile 459 mavi bayraklı plaj, 22 mavi bayraklı marina ve 10 mavi bayraklı yat bulunmaktadır (TÜRÇEV, 2019).
- Turizm Bakanlığının 1989 yılında, Ege ve Akdeniz bölgelerindeki kıyı ilçelerini ve köylerini kapsayan 2000 km kıyı şeritli Atak Projesi'ni başlatmıştır. Proje ile ilk önce altyapı eksikliklerini düzeltmek, daha sonra yeni kıyı yönetim yöntemlerini tanımlamak amaçlanmıştır (Arslan, 2005).

Ülkemizde 2007 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Anadolu Efes'in desteği ile kurulan Gelecek Turizmde Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'nu ile çeşitli projelere destek verilmektedir. Bunlardan bazıları;

- Foça ve çevresinde Dört Mevsim Foça Projesi ile turizm faaliyetlerinin dört mevsim devam ettirilmesi ve geleneksel üretimin sürdürülebilir turizm çerçevesinde, doğayı koruyan, sürdürülebilirliği sağlayan üretim ve işletmelerin turizme kazandırılması hedeflenmiştir (URL-1, 2018).
- Bir diğeri, Denizli'nin doğal peyzaj değerlerinden biri olan Buldan Yayla Gölü'nün ev sahipliği yaptığı 300 kuş türüne, zengin biyolojik çeşitliliğine ve ekoturizm potansiyeline dikkat çeken Kuşlar Sizi Çağırıyor Projesidir. Projenin hedefi Buldan Yayla Gölü için farkındalık yaratmaktır (URL-1, 2018).
- Türkiye'nin lavanta üretiminin % 93'ü Isparta Kuyucak Köyü'nde yapılmaktadır. Kuyucak Köyü'nde yapılan Lavanta Kokulu Köy Projesi ile köyde ki turizmin canlandırılması, ürün çeşitliliğinin sağlanması, yerli üretim sayesinde yerel halkın gelir elde etmesinin sağlanması, bölgedeki istihdam ve girişimcilik potansiyelini artırılması hedeflenmiştir (URL-1, 2018).

Gelecek Turizmde Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'nun desteklediği diğer projeler; Safranbolu Hatırası, Likya Yolunda Bir Tarih Molası, Nar Kadın ile Edremit'in Yöresel Tatları, Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi (DATUR), Dünyanın En Eski Tapınağı Göbeklitepe'de Taş İşçiliği, Kendi Kelebeğini Keşfet, Malatya'nın Mirası Arslantepe, İpek Yolu Misafirevi, Gel Bir Gün Misili Ol, Seferihisar'ın Geleneksel Mutfağıdır (URL-1).

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL VE KÜLTÜREL PEYZAJ DEĞERLERİ

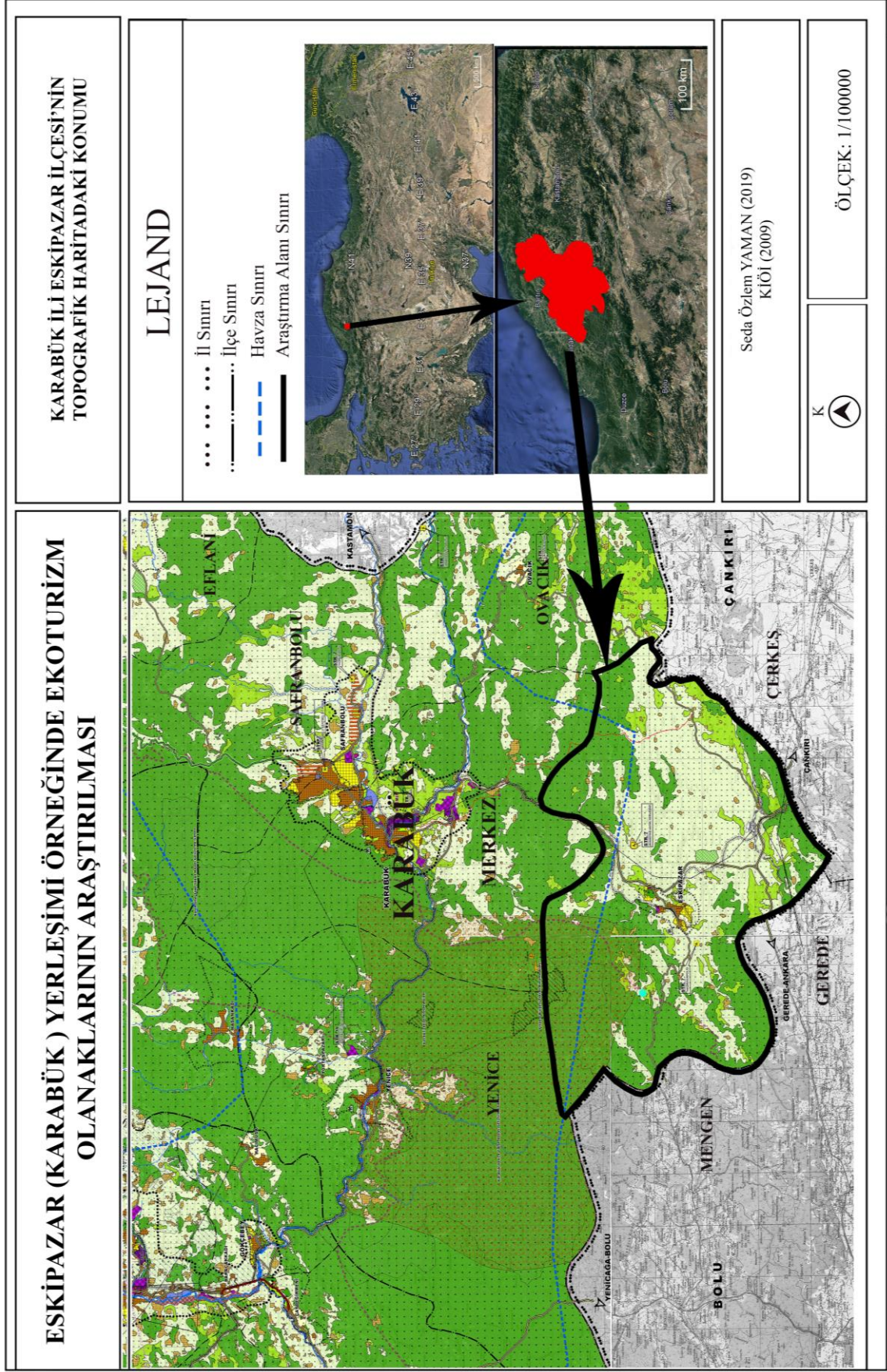
3.1 Araştırma Alanının Doğal Peyzaj Değerleri

Eskipazar İlçesi karadeniz ve karasal iklimin geçiş bölgesinde olmasından dolayı zengin bir doğal bitki örtüsüne sahiptir. Eskipazar İlçesi, bitki örtüsü, topografik ve jeomorfolojik yapısı ile ekoturizm faaliyetleri için uygun alanlar sunmaktadır. Bu bağlamda araştırma alanının doğal peyzaj değerleri aşağıda alt başlıklarla ayrıntılı olarak incelenmiştir.

3.1.1 Coğrafi Konumu

Araştırma alanı, Batı Karadeniz bölümünde yer alan Karabük İli'ne bağlı Eskipazar İlçesi'ni kapsamaktadır. Eskipazar İlçesi 40°58' kuzey enlemi 32°33' doğu boylamı arasında yer almaktadır. Yüz ölçümü 740 km² dir. İlçenin doğusunda Çerkeş, kuzeydoğusunda Ovacık, batısında Mengen, güneyinde Gerede kuzeyinde ise Merkez İlçesi vardır (Şekil 3.1). Karabük İlinin diğer bir ilçesi olan Safranbolu'ya 46 km, Bartın'a 131 km ve Zonguldak'a 140 km uzaklıktadır (KÇŞİM, 2012).

Eskipazar İlçesi, merkez ve merkeze bağlı Adiller, Arslanlar, Babalar, Başpınar, Bayındır, Belen, Beytarla, Boncuklar, Bölükviran, Budaklar, Bulduk, Büyükyayalar, Çandırlar, Çaylı, Çömlekçiler Dereemail, Deresoplan, Doğancılar, Doğlacık, Gözlü, Hamamlı, Hamzalar, Hanköy, Hasanlar, Haslı, İmanlar, İnceboğaz, Kabaarmut, Kapaklı, Kapıcılar, Karahasanlar, Karaören, Köyceğiz, Kulat, Kuzören, Ortaköy, Ovaköy, Ozanköy, Sadeyaka, Sallar, Sofular, Söbüçimen, Şevkiler, Tamışlar, Topçalı, Yazıboyu, Yazıkavak, Yeşiller, Yürecik ve Üçevler olmak üzere toplam 50 köyden oluşmaktadır (Şekil 3.2). Kulat, Sofular, Kabaarmut, Adiller, Beytarla köyleri Karabük merkez ilçesi, Yenice İlçesi ve Bolu İli'ne sınırı olan yüksek rakımlı orman içi köyleridir (KÇŞİM, 2012).

Şekil 3.1: Karabük İli Eskipazar İlçesi'nin topografik haritadaki konumu. (KİÖİ, 2009)

Eskipazar

3.1.2 Topografik ve Jeomorfolojik Özellikleri

Eskipazar İlçesi, Soğanlı Çayı ve çevresinde düz, batısında bulunan Meğri Dağı'na doğru ve Ovacık-Çerkeş ilçe sınırına yakın olan alanlarda yükseklik artmaktadır. Kavak Dağı, Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Eskipazar Çayı'na paralel uzanan Şerafettin Dağları, Dikmen Tepesi (1600 m) ve Hodulca Dağı (1700m) en önemli yükseltilerdir (Aslan, 2009). Eskipazar, ormanlar ile örtülü Bolu Koroğlu Dağları ve Eleman Meğri Dağları adı ile çevrilidir (KVÇŞİM, 2018).

Eskipazar ve çevresinde Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Acemler ve Belen yaylaları bulunmaktadır. Dede ile Belen yaylaları arasında ise Çetiören (Çatakören) Mesire Alanı bulunmaktadır. Ayrıca Hamzalar Mevkiinde Eskipazar Çayı'nın Soğanlı Çayına karıştığı alanda Cemal Ovası yer alır. Eğriova Yaylası (Şekil 3.3), Eğriova Göleti (Şekil 4.4) ile birlikte sulak bir otlak ve mera oluşturmaktadır (TÜİK, 2013).

Eskipazar'ın doğusunda yer alan Gerede ve Çerkeş çaylarının iki kolu arasında Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka Ovaları bulunmaktadır. Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka Ovalarının bir kısmı çayır (otlak), bazı kısımları sulak alandır (Karabük Valiliği, 2018).

Ovacık ve Çerkeş İlçelerine doğru yükselen yaylalar yer almaktadır. Güneyinde, Şerafettinler, batısında Adiller, Yürecik, Hasanlar, Kulat Yaylaları yer almaktadır Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar ve Tamuşlar yüksek ovaları da bulunmaktadır. Batısında bulunan Yalakkuz orman içerisinde küçük bir ovadır. Eskipazar çayının geçtiği batıda Hamzalar, Çaylı, Büyükyayalar, Eskipazar, kuzeyde Kıranköy, Ova, Köyceğiz, Karahasanlar, Deresamail, Hanköy Vadisi verimli arazilerdir (KVÇŞİM, 2012).

Şekil 3.3: Eğriova Yaylası'ndan bir görünüm (Eskipazar Kaymakamlık Arşivi, 2018).

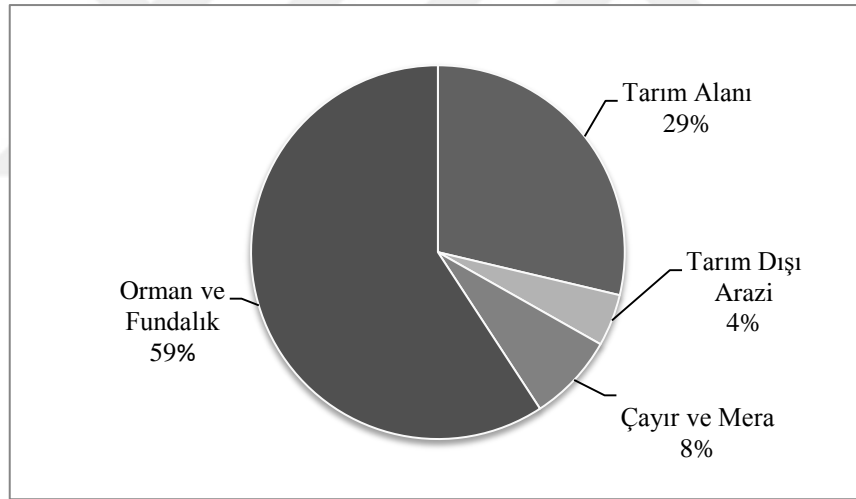

Şekil 3.4: Eğriova Göleti'nden bir görünüm (Eskipazar Kaymakamlık Arşivi, 2018).

Eskipazar geniş orman alanlarının bulunduğu dağlık bir ilçedir. İlçede karasal iklim hüküm sürdüğü için bozkır habitatları görülmektedir. İlçenin yüksek kesimleri ormanlarla kaplıdır. Ağaç yetiştirme topluluklarının yaşam sınırının üzerinde ise fundalıklar yayılış göstermektedir. TOBKİTOM (2019) verilerine göre arazi kullanım oranları Tablo 3.1’de, arazi kullanımına ait grafik Şekil 3.5’de verilmiştir.

Tablo 3.1: Karabük İli 2016 yılı arazi kullanım oranları (TOBKİTOM, 2019).

İLÇELER	Yüzölçümü (Ha.)	TARIM ALANI		TARIM DIŞI ARAZİ		ÇAYIR VE MERA		ORMAN VE FUNDALIK	
		Miktar (Ha.)	Oran Yüzde	Miktar (Ha.)	Oran Yüzde	Miktar (Ha.)	Oran Yüzde	Miktar (Ha.)	Oran Yüzde
Merkez	70.400	10.418	14,8	1.696	2,4	1.129	1,6	57.157	81,2
Eflani	53.600	26.921	50,2	612	1,1	988	1,8	25.079	46,8
Eskipazar	65.700	18.871	28,7	3.973	4,5	4.984	7,6	38.872	59,2
Ovacık	39.300	6.760	17,2	4.500	11,5	2.024	5,2	26.016	66,2
Safranbolu	102.300	19.851	19,4	8.312	8,1	8.029	7,8	66.108	64,6
Yenice	83.200	10.199	12,3	678	0,8	391	0,5	71.932	86,5
İl Toplamı	414.500	93.020	22,4	18.771	4,5	17.545	4,2	285.164	68,8

Şekil 3.5: Eskipazar İlçesi Arazi Kullanımı (TOBKİTOM, 2019).

Karabük İli toprak yapısı bakımından incelendiğinde genelinde kahverengi topraklar, dağlık kesimlerde kolüvyal, sırtlarla çevrili akarsu çevrelerinde ise birçok toprak tipini barındırmaktadır (KVÇŞİM, 2012).

Eskipazar İlçesi dolomit ve traverten bakımından çok zengin ocaklara sahiptir. Eskipazar İlçesi’ne bağlı Sofular Köyü’nde dolomit, Kayadibi Mevkii’nde traverten ve Budaklar

Köyü'nde sarı traverten (Şekil 3.6), Tamişlar Köyü'nde ise beyaz traverten ocağı bulunmaktadır. Sarı travertenler, bölgede büyük bir rezerve sahiptir. Bu rezerv alanları 1. derece arkeolojik sit alanı ilan edilene kadar taş ocakları ilçeye ekonomik katkılar sunmuştur. Bölgenin sarı travertenleri, başta Anıtkabir olmak üzere birçok alanda kullanılmıştır. Günümüzde ise travertenler, arkeolojik sit alanı dışına çıkarılıp işlenmektedir (Kaplan, 2010).

Şekil 3.6: Budaklar Köyü'nde yer alan sarı traverten ocağından bir görünüm.

3.1.3 Hidrolojik Özellikler

Gerede Çayı, Eskipazar'ın güneyinden Bulduk, Bayındır, Hamamlı Köyü'nden geçer ve Çerkeş Çayı ile Hamamlı Köyü'nün batısında birleşerek Soğanlı Çayı adını alır. Bu çay ilçenin doğusunda Filyos Çayına birleşerek Karadeniz'e dökülür. Göksu ve Haslı çayları Eskipazar'ın batı kısmında Eleman Dağı'ndan çıkarak Eskipazar Çayına katılır. Eskipazar Çayı Karabük yakınlarında Soğanlı Çayına katılır. Soğanlı Çayı da Araç Çayı ile birleşerek Filyos Çayı adını almaktadır. Filyos Çayı Devrek Irmağı katılarak Karadeniz'e dökülmektedir. Bu akarsuyun uzunluğu 288 km'dir (BAKKA, 2018)

3.1.4 İklim Özellikleri

Araştırma alanının iklim özellikleri Karasal iklim ile Karadeniz ikliminin birleşimi şeklindedir. Karadeniz ikliminin etkisiyle her mevsim yağış olmaktadır. Ancak temmuz ve ağustos aylarında görülen kuraklıkla belirgin karasal iklim etkisi de hissedilmektedir (KTB, 2019).

İlçenin yıllık ortalama sıcaklığı 13,4°C, yıllık ortalama yağış miktarı 489,8 kg/m²'dir. Yaz aylarında (Haziran, Temmuz, Ağustos) ortalama sıcaklık 22,9°C ve kış aylarında (Aralık, Ocak, Şubat) ortalama sıcaklık 3,9°C'dir. İlçede sıcaklığın en yüksek olduğu ay Temmuz, en soğuk olduğu ay ise Ocak ayıdır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2018) verilerine göre ilçede, yılın çoğunluğu sonbahar ve kış mevsimlerinde olmak üzere ortalama 112 günü yağışlı geçmektedir.

Bu verilere göre turizm için en uygun aylar; Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarıdır. Bu aylarda yıllık ortalama yağışlı gün sayısı az ve yıllık ortalama sıcaklık diğer aylara göre fazladır. 1965 ve 2018 yılları arasını kapsayan meteorolojik veriler Tablo 3.2'de verilmiştir (MGM, 2019).

Tablo 3.2: 1965-2018 yılları arası Karabük İli için yıllık ortalama iklim verileri (TOBMGM, 2019).

KARABUK	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ortalama Sıcaklık (°C)	2.9	4.8	8.1	12.8	17.4	21.0	24.0	23.8	19.5	14.2	8.2	4.2
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	7.4	10.4	14.8	20.3	25.5	29.0	32.3	32.5	28.3	21.9	14.4	8.8
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-0.5	0.4	2.7	6.8	10.7	13.8	16.5	16.4	12.7	8.7	3.7	0.9
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	12.1	10.7	11.6	11.8	11.7	8.9	5.3	4.7	5.8	8.2	9.4	11.7
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	52.6	34.7	43.3	50.6	57.5	48.2	24.6	23.6	30.0	39.3	33.3	51.2
En Yüksek Sıcaklık (°C)	22.1	24.8	32.5	34.9	38.8	40.6	44.0	44.1	40.8	37.2	27.0	23.7
En Düşük Sıcaklık (°C)	-15.1	-14.2	-9.2	-5.8	0.1	4.6	8.9	8.9	3.4	-3.1	-6.4	-12.0

3.1.5 Doğal Bitki Örtüsü ve Fauna

Eskipazar Türkiye'nin zengin floristik çeşitliliğinin % 10'unu içeren 3 floristik bölgeden Avrupa-Sibirya Bölgesi'nde bulunmaktadır. Avrupa-Sibirya Bölgesi'nde olması, Karadeniz ve İç Anadolu karasal ikliminde yer alması sebebi ile çeşitli bitki ve hayvan türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Eskipazar ve komşu ilçelerde tespit edilen bitki türleri ağaç, ağaççık, geniş yapraklı ve dar yapraklı otlar, çalılar ve şifalı bitkiler Tablo 3.3- Tablo 3.8 arasında verilmiştir (Türker ve Çetinkaya, 2009; KIÖİ/Karabük İl Özel İdaresi, 2012; BAKKA, 2013). Karabük İli için bitki ve hayvan endemik türlerinin haritası Ek'te verilmiştir.

Tablo 3.3: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen ağaç türleri.

Ağaçlar	
Latince	Türkçe
<i>Abies nordmanniana</i> ssp. <i>bornmülleriana</i>	Uludağ Gökarnı
<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam
<i>Pinus nigra</i>	Karaçam
<i>Pinus nigra</i> ssp. <i>pallasiana</i>	Camiyanı Karaçamı
<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam
<i>Taxus baccata</i>	Porsuk
<i>Fagus orientalis</i>	Doğu Kayını
<i>Quercus petraea</i> ssp. <i>iberica</i>	Sapsız Meşe
<i>Quercus hartwissiana</i>	Istranca Meşesi
<i>Quercus robur</i>	Saplı Meşe
<i>Quercus macranthera</i> ssp. <i>sypirensis</i>	İspir Meşesi
<i>Quercus ilex</i>	Pırnal Meşesi
<i>Fraxinus exelcior</i>	Dışbudak
<i>Carpinus betulus</i>	Gürgen
<i>Acer platanoides</i>	Çınar yapraklı Akçaağaç
<i>Acer trautvetteri</i>	Kayın Gövdeli Akçaağaç
<i>Acer campestre</i>	Ova Akçaağacı
<i>Ostrya carpinifolia</i>	Kayacık
<i>Corylus colurna</i>	Türk Fındığı
<i>Ulmus glabra</i>	Dağ Karaağacı
<i>Tilia argentea</i>	Gümüşü İhlamur
<i>Tilia rubra</i> ssp. <i>caucasica</i>	Kafkas İhlamuru
<i>Sorbus aucuparia</i> :	Kuş Üvezi
<i>Sorbus torminalis</i> :	Akçaağaç Yapraklı Üvez
<i>Prunus avium</i> :	Yabani Kiraz
<i>Pirus aleagnifolia</i> :	Ahlat
<i>Salix caprea</i> :	Keçi Söğüdü
<i>Populus nigra</i> :	Kara Kavak
<i>Populus tremula</i> :	Titrek Kavak
<i>Ahnus glutinosa</i> ssp. <i>glutinosa</i> :	Kızılğaç
<i>Cerasusu avium</i> :	Yabani Kiraz
<i>Pyrus communis</i> :	Adi Armut
<i>Pyrus amygdaliformis</i> var. <i>lanceolata</i> :	Badem yapraklı Armut

Tablo 3.5: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen ağaççık türleri.

Ağaççıklar	
Latince	Türkçe
<i>Buxus sempervirens</i>	Şimşir
<i>Lauraceresus officinalis</i>	Laz Kirazı
<i>Rhododendron ponticum</i>	Mor çiçekli ormangülü
<i>Corylus avellana</i>	Adi Fındık
<i>Mespilus germaica</i>	Muşmula
<i>Sambucus ebulus</i>	Mürver
<i>Cornus mas</i>	Kızılıcık
<i>Crataegus monogyna</i>	Geyik Dikeni

Tablo 3.5: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen geniş yapraklı ot türleri.

Geniş Yapraklı Otlar	
Latince	Türkçe
<i>Amaranthus:</i>	Horozibiği
<i>Sinapis:</i>	Hardal
<i>Xantium:</i>	Pıtrak
<i>Pastoris:</i>	Çobançantası
<i>Polygonum aviculare:</i>	Çobandeğneği
<i>Gallium aparine:</i>	Yapışkan otu
<i>Raphanus raphanistrum:</i>	Yalancı turp
<i>Panunculus arvensis:</i>	Düğün çiçeği
<i>Portucala oleracea:</i>	Semizotu
<i>Merzurus annua:</i>	Yer fesleğeni
<i>Plantagio major:</i>	İri sinir otu
<i>Fumaria spicata:</i>	Şah tere
<i>Asperula arvensis:</i>	Yapışkan otu
<i>Galium aperin:</i>	Yapışkan otu
<i>Vicia alliani:</i>	Kır fiği

Tablo 3.6: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen dar yapraklı ot türleri.

Dar Yapraklı Otlar	
Latince	Türkçe
<i>Cynodon</i>	Köpek dişi ayrığı
<i>Echinoehioa</i>	Darıcan
<i>Sorghum</i>	Kanyaş
<i>Phalaris</i>	Kuşvemi
<i>Cyperus roturdus</i>	Topalak

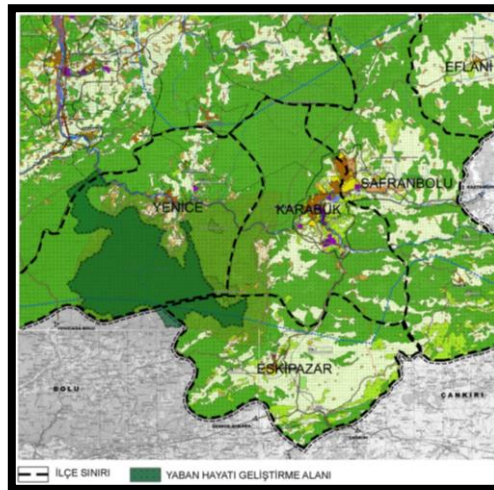
Tablo 3.7: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen çalı türleri.

Çalılar	
Latince	Türkçe
<i>Phillyrea latifolia</i>	Akçakesme
<i>Rubus hirtus</i>	Böğürtlen
<i>Daphne pontica</i>	Yalancı Defne
<i>Rhododenron ponticum</i>	Orman Gülü
<i>Pistacia terebinthus ssp. palaestina</i>	Menengiç
<i>Arbutus andrachne</i>	Sandal
<i>Cotinus coggyria</i>	Peruk ağacı
<i>Viburnum lantana</i>	Kartopu
<i>Pyracantha coccinea</i>	Ateş dikeni
<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç
<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı

Tablo 3.8: Karabük genelinde ormanlarda tespit edilen şifalı bitki türleri.

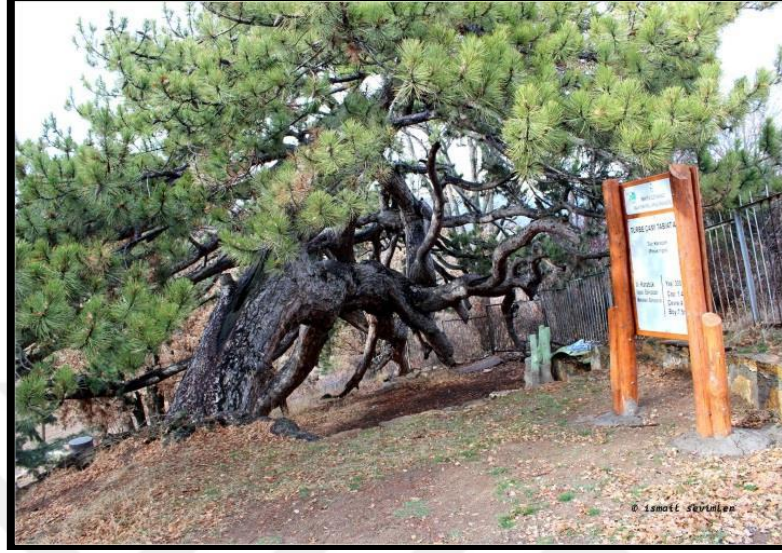
Şifalı Bitkiler	
Latince	Türkçe
<i>Galentus nivalis</i>	Kardelen
<i>Cistus sp.</i>	Laden
<i>Digitalis sp.</i>	Yüksükotu
<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu
<i>Urtica sp.</i>	Isırgan
<i>Primula elatior</i>	Çuha çiçeği
<i>Ruscus acuelatus</i>	Tavşanmemesi
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Çoban Üzümü
<i>Rubus caesius</i>	Böğürtlen
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Mührüsüleyman otu
<i>Viscum album</i>	Ökse otu
<i>Atropa belladonna</i>	Güzel Avrat otu
<i>Fragaria vesca</i>	Çilek
<i>Equisetum arvense</i>	Atkuyruğu
<i>Tussilago farfara</i>	Öksürük otu
<i>Verbascum sp.</i>	Sığır Kuyruğu

Karabük İli'nin bir diğer ilçesi olan Yenice ile Eskipazar İlçesi komşudur. FAO'nun (Gıda ve Tarım Örgütü) tespit ettiği dünyada mutlak korunması gereken alanlar içinde sıcak alanlardan 9 tanesi Türkiye'de bulunmaktadır. Bu mutlak koruma sahalarından biri de Yenice ormanlarıdır. Bu orman habitatlarında tropik bölgeler dışında, nadir ormanlarda görülecek kadar çok sayıda ağaç, ağaççık, bitki ve hayvan türü bir arada yaşamaktadır. Bu nedenle “Yenice Çitdere Tabiatı Koruma Alanı”, “Yenice Kavaklı Tabiatı Koruma Alanı” ve “Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası” koruma altına alınmıştır. “Yenice Yabana Hayatını Geliştirme Sahası”nın bir kısmı Eskipazar İlçesi'nde bulunmaktadır (KVÇŞİM, 2012). Geliştirme Sahası'nın sınırları Şekil 3.7'de verilmiştir.

Şekil 3.7: Eskipazar ve Yenice sınırları içinde bulunan Yaban Hayatını Geliştirme Sahası (KİÖİ, 2010).

Eskipazar Türbe Çamı, ilçe merkezine yakın 500 m² alan içinde bulunan Tabiat Parkıdır. Alan 27.09.1994 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Tabiat Parkı'na adını veren Türbe çamı; 300 yaşında, 7,5 m boyunda ve 140 cm çapındadır (Şekil 3.8).

Şekil 3.8: Eskipazar Türbe Çamı Tabiat Anıtı'ndan bir görünüm (İsmail SEVİMLER, 2015).

Arazi çalışmaları sırasında Orman İşletme Müdürlüğü'nde yapılan yerel yönetici mülakatı sonucunda ilçede 4 adet anıt ağaç olduğu öğrenilmiştir. Bunlardan biri Sofular Köyü Orman İşletme Müdürlüğü tomruk deposu içinde bulunan 1200 yıllık anıt meşe ağacıdır. Diğerleri ise yine Sofular Köyü Kirazlar Mahallesi'nin 2 kilometre kuzeyinde bulunan 2 adet 1000 yaşındaki *Taxus baccata* (Adi Porsuk) ağaçlarıdır. Ayrıca Bahçepınar Mahallesi'nde bulunan 1000 yaşın üzerinde olduğu bilinen meşe anıt ağacı bulunmaktadır.

Karabük İli ormanlarında yaşayan ve soyu tükenmekte olan, yerel halk tarafından Elik olarak isimlendirilen Yabani Geyik türü koruma altına alınmıştır. Karabük İli sınırları içerisinde yaşayan bazı hayvan türleri şunlardır: *Mircotus arvalis* (Tarla Faresi), *Salomendia salomendra* (Benekli Toprak Semenderi), *Passer domesticus* (Su Serçesi), *Locerta saxidoridis* (El Öpen), *Testudo graeca* (Kara Kaplumbağa), *Lokarta viridis* (Yeşil Kertenkele), *Apus apus* (Ebabıl Kuşu), *Ciconia ciconia* (Beyaz Leylek), *Athena noctua* (Kukumav Kuşu), *Caprimulgus unwini* (Çoban Aldatan), *Carduelis carduelis* (Saka Kuşu), *Acro palustris* (Bataklık Bülbülü), *Cercotrichas galactodes* (Dik Kuyruk), *Corvus corax* (Kuzgun), *Falco t. tinnuculus* (Kerkenez) dır (KVÇŞİM, 2012). Bunun dışında KVÇŞİM

(2017)'de arazi çalışmaları neticesinde 28 memeli türüne rastlanılmıştır. Ancak literatür de yer alan 57 farklı memeli türünün Karabük İli'nde yayılış gösterdiği tespit edilmiştir.

3.1.6 Jeotermal Kaynaklar

Akkaya termal ve travertenleri, Eskipazar-Gerede karayolunun bağlantı noktasından yaklaşık 3 km uzaklıktadır. Eskipazar İlçesi'nin doğusunda, İmanlar Köyü'ne yaklaşık 1 km yakınlıktadır (ÇŞBKVÇŞİM, 2016).

Akkaya, termal kaynaklı bir arazide bulunmaktadır. Akkaya Termal ve Travertenleri çalışmaları kapsamında 2005 yılında Eskipazar Belediyesince Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü tarafından sondaj çalışması yapılmış, 266 metre derinlikte 37⁰C derece sıcaklığında ve saniyede 40 litre debiye sahip jeotermal su kaynağı bulunmuştur (Eskipazar Kaymakamlığı, 2018).

Kaynak suyunda yapılan analizler sonucunda suyun doğal minareler bakımından çok zengin olduğu görülmüştür. Suyun muhteviyatında olan amonyum, çinko, sodyum, potasyum, demir, magnezyum, mangan, kalsiyum ve alüminyum katyonlar sebebi ile termal su geçtiği yüzeylerde buharlaşmakta ve zamanla beyaz ve beyaz tonlarda traverten oluşumu meydana gelmektedir (Eskipazar Kaymakamlığı, 2018).

Bu jeotermal kaynak, kayalığın en üst noktasından aşağıya doğru, suyun aktığı yerlerde travertenler ve basamaklar halinde 3 adet havuz oluşturmaktadır. En büyük ve en yüksek sıcaklığa sahip olan havuz en üst basamakta yer almaktadır (Şekil 3.9, Şekil 3.10).

Akkaya Jeotermal kaynağının zengin mineralli suyu, kronik romatizmal rahatsızlıkların, ortopedik omurga ve eklem artrozlarının (kireçlenme), cilt ve deri hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Yerel halk, bu doğal sıcak su kaynağını kaplıca olarak kullanmaktadır (Eskipazar Kaymakamlığı, 2018).

Şekil 3.9: Karabük İli Eskipazar İlçesindeki Akkaya Termal ve Travertenleri (Eskipazar Belediyesi Arşivi, 2018).

Şekil 3.10: Karabük İli Eskipazar İlçesindeki Akkaya Termal ve Travertenleri (Eskipazar Belediyesi Arşivi, 2018).

3.2 Araştırma Alanının Kültürel Peyzaj Değerleri

Eskipazar tarihi, korunan alan ve yapıları, kentsel ve kırsal yerleşimleri, demografik yapı, turistik ve rekreasyonel altyapısıyla önemli kültürel değerlere sahiptir.

3.2.1 Tarihi Gelişimi

Eskipazar İlçesi doğal peyzaj değerleri kadar, önemli tarihi, kültürel ve arkeolojik zenginliklere ve birikimlere sahiptir. İlçe ve çevresi, yüzyıllardan bu yana sayısız medeniyetlerin kurulduğu, değişik kültürlerin birbirleriyle harmanlandığı Anadolu'nun eski yerleşimlerinden biridir.

Eskipazar'da tarihi özellikler açısından önemli sayılabilecek 3 adet tümülüs ve 1 adet höyük bulunmaktadır (Şekil 3.11). Yazıboyu Köyü'nde bulunan Höyük, Karabük ve yakın çevresinin en eski yerleşim yerinin Eskipazar olduğunu göstermektedir (KVÇŞİM, 2012).

Şekil 3.11: Sadeyaka Köyü'nde bulunan Tümülüs'ten bir görünüm.

Dr. Roger Matthews'in (1998) Ovacık ve Eskipazar'dan yaptığı arkeolojik yüzey araştırmalarına göre Karabük ve yakın çevresindeki en eski yerleşme, Erken Bronz (Tunç) Devri'nde (M.Ö 2500-1200) başlamaktadır (KBAMGM, 2000; KIÖİ, 2009).

Eskipazar İlçesi'nin pek çok köyünde farklı uygarlıklara ait yazıtlara rastlanılmaktadır. Boncuklar (Yahyalar Mahallesi), Dereemail (Dereköy, Değirmendere Mahallesi), Tamışlar (Emiroğlu Mahallesi), Şevkiler (İmciler Mahallesi) köylerinde bulunan Grekçe yazıtlar, hem yöreye ilişkin hem de bu yörede yaşayan toplumlara ilişkin bilgiler vermektedir (Şekil 3.12). 20'ye yakın Grekçe yazıtlardan edinilen bilgiye göre, merkezi Dereemail Köyü olan bu bölgeye "Kimistene" adı verilmiştir. Yazıtların yanı sıra Dereemail Köyü, Değirmenbaşı Mahallesinin doğusunda, Asar Tepesinin üzerinde yer alan Tümülüsler de bize bu eski yerleşimler hakkında bilgi vermektedir. Araştırmalarda çıkan kalıntılara göre Kimistene'de Amastris (Amasra), Halikarnassos (Bodrum), Roma ve Dalmaçya'dan gelen insanlar yaşamıştır (KTBAMGM, 2000; KVÇŞİM, 2009).

Şekil 3.12: İmciler Mahallesi Şevkiler Köyü'nde yer alan Grekçe yazıt.

Eskipazar antik devirde Hitit Devleti, M.Ö. 1200'lü yıllarda Friglerin etkisinde kalmıştır. M.Ö. 695'te ise Kimmer oymaklarının bir bölümü bölgeyi işgal etmiş Frig yapılarını yok etmişlerdir. Geriye sadece mezarlar ve tümülüsler kalmıştır. Eskipazar ve çevresinde Roma dönemine de ait birçok antik kalıntı, kaya mezar ve yerleşim alanı bulunmaktadır. Bunlardan en önemli yerleşim alanı Eskipazar İlçesi'nde bulunan "Hadrianoupolis Kenti"dir (Şekil 3.13) (KVÇŞİM, 2012).

Şekil 3.13: Hadrianopolis Antik Yerleşim Alanı.

Karabük İli'nin Türkleşme süreci 1071 Malazgirt Savaşı'ndan önce başlamıştır. Türkleşme sürecin ilk başladığı alan, Eskipazar'daki Tamışlar Köyü'dür. Malazgirt zaferiyle birlikte Türk akınları başlamış ve Emir Karatekin liderliğindeki ilk Oğuz Boyu (1074-1084) bölgeye yerleşmiştir (Yücel, 1988; Yılmaz, 2011).

Yerleşim Türkleşmeye Bayındır, Kargın ve Sallar boylarının akınları ile devam etmiştir. Bu Oğuz Boyları yerleştikleri bölgeye adlarını vermişlerdir ve hala bu köyler aynı adları taşımaktadır. Selçuklular bölgeye geldiklerinde Hadrianopolis Antik Kentini yıkık ve harap bir halde buldukları için Eskipazar İlçesi'ne de o dönemde Viranşehir demişlerdir. Günümüzde de halk arasında Eskipazar İlçesine Viranşehir denilmektedir (Eskipazar Kaymakamlığı, 2010; Yılmaz, 2011).

Bu bölgeye Viranşehir Sancağı denilmekte, Safranbolu ve o zaman ilçe olan Bartın İlçeleri'nin bu sancağa bağlı olduğu belirtilmektedir. II. Meşrutiyet'ten sonra Çerkeş İlçesinin bir bucağı olarak Çankırı İli'ne bağlanmıştır. Cumhuriyetin ilan edilmesi ile birlikte, "Eskipazar" adını almıştır (Eskipazar Kaymakamlığı, 2010; Biçer, 2010).

Eskipazar 1945 yılında ilçe olmuş, 1946 yılında belediye teşkilatı kurulmuş ve ilçe Çankırı İline bağlanmıştır. 06.06.1995 gün ve 22305 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 550 sayılı

Kanun Hükmünde Kararname ile Karabük'ün il olmasıyla, ilçe Çankırı'dan alınarak Karabük'e aktarılmıştır (Biçer, 2010).

3.2.2 Korunan Alanlar ve Yapıları

Karabük İli genelinde 34 adet I. derece Arkeolojik Sit Alanı bulunmaktadır. Bunların 9 adedi Eskipazar İlçe sınırları içerisinde (KVÇŞİM, 2012). Bunlar:

- Budaklar Köyü Hacamatlar Mahallesi
- Karahasanlar Köyü Kocabağ mevki
- Beytarla Köyü Adnan Erkeç Tarlası
- Büyükyayalar Köyü
- Budaklar Köyü 106 ada 13 parsel
- Budaklar Köyü 106 ada 119 parsel
- Dereemail Köyü Asartepe mevki
- Kuzviran Köyü Mezarlıkaltı mevki
- Büyükyayalar Köyü I. Derece Arkeolojik Sit Alanı'dır.

I. Derece Arkeolojik Sit Alanı sınırları içerisinde kaya mezarları, kaya tünelleri, hamamlar, antik yerleşimler, tapınak ve mezar anıtı ve tarihi konaklar yer almaktadır.

Kaya Mezarları

Alanda Deliklikaya ve Hisariçi olmak üzere iki adet kaya mezarı bulunmaktadır. Bunların en bilinen ve ziyaret edileni Deliklikaya mezarıdır.

- **Deliklikaya Mezarları:** Eskipazar-Mengen yolu üzerinde Büyükyayalar köyü mevkiinde iki sıra halinde dizilmiştir. İlki 7, ikincisi ise 6 mezar odasından oluşmaktadır. Mezarlar 2x2x1 m boyutlarındadır. Mezarların aralarında birer ölü sediri bulunur. Çevresinde bulunan yazıtlardan antik mezarların Roma dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır (KVÇŞİM, 2012).

- **Hisariçi Kaya Mezarları:** Romalılar dönemine ait kalıntılardan bir tanesi de Hisariçi Kaya Mezarlarıdır. Bu mezarlarda ince işçilik ve özenin ön plana çıktığı görülmektedir (KVÇŞİM, 2012).

Kaya Tünelleri

Eskipazar İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Deresemail Köyü yakınlarındaki Asar Tepesi'nde birçok antik tünel kalıntısı bulunmuştur. Bu tüneller kaya üzerinde oyuk ve bu oyukların içerisinde basamaklar şeklinde dereye kadar uzanmaktadır ve dereden yaklaşık 300m yüksekliktedir. Tünellerin suya daha rahat ulaşabilmek amacı ile yapılmış olduğu düşünülmektedir (KVÇŞİM, 2012).

Hamamlar

Araştırma alanında Bahçepınar, Kıranköy, Kapucular, Hamamlı (Şekil 3.14, Şekil 3.15) ve Karahasanlar Hamamları bulunmaktadır (KVÇŞİM, 2012).

Şekil 3.14: Hamamlı Köyü Osmanlı Hamamı (KVÇŞİM, 2012).

Şekil 3.15: Hamamlı Köyü Osmanlı hamamı.

Antik Yerleşimler

Araştırma alanında Asar (Kimistene) Antik Yerleşimi ve Hadrianoupolis Antik Kenti yer almaktadır (KVÇŞİM, 2012).

• **Asar Antik Yerleşimi:** Yerleşim merkezi Deresemail Köyü'ndeki Asar Tepesi'dir. İmparator Caracalla (211-217) ve Diacletianus (284-305) ait heykeller, Zeus Kiminsteros, Demeter, Artenis Kratione Hermes kütleleri ile ilgili tapınak ve mezar yazıtları bulunan Kimistene, Roma İmparatorluğu döneminde önemli bir yerleşimdi. Kimistene halkı, Dalmaçya kıyılarından gelerek Amasra ve Bartın kıyılarına yerleşmişlerdir. Deresemail, Hanköy ve Bayındır köyleri antik yerleşim alanlarıdır. Alanda, Grekçe yazılmış yazıtlar, taşlar üzerine işlenmiş çeşitli tasvir ve heykeller bulunmuştur (Şekil 3.16, Şekil 3.17), (KTB, 2018).

Şekil 3.16: Asar (Kimistene) Antik Kenti'nde yer alan mezar taşı örneği (KVÇŞİM, 2012).

Şekil 3.17: Asar (Kimistene) Antik Kenti'nde yer alan yazıt örneği (KVÇŞİM,2012).

• **Hadrianoupolis Antik Kenti:** Hadrianoupolis, bir tiyatro, kemerli bir yapı, kubbeli bir yapı, hamam kalıntıları, kaya mezarları, kiliseleri ile İ.Ö. 64 yıllarından bu yana birçok topluma ev sahipliği yapmış antik bir kenttir. Mendel ve Marek'in antik kentte yaptığı arkeolojik kazı çalışmaları da bu bilgiyi desteklemektedir (Cumalıoğlu, 2011).

Eskipazar'da yaşayan ilk yerel halkın, Proto-Hititler olduğu kabul edilmektedir. Proto-Hititler Küçük Asya (Asianic) kavimlerinden biridir. Aynı zamanda Turani (Orta Asyalı)'dırler. M.Ö. Anadolu'ya 5000'den itibaren gelmeye başlamış ve Hisarlar eteğinde şehir krallıkları kurarak ilk siyasi hayatı başlatmışlardır. Eskipazar'ın antik devirde adı, "Hadrianoupolis" olarak geçmektedir. Hadrianoupolis Antik Kenti'nin kalıntıları Eskipazar'a 5 km mesafedeki Budaklar Köyü Hacamatlar Mahallesi'nde bulunmaktadır. Bu antik yerleşim yerinde mahzenler, saray merdiveni kalıntıları, çeşitli hayvan figürleri (Şekil 3.18) ve hamam harabeleri mevcuttur (Şekil 3.19, Şekil 3.20). Sığınak ve su kanalları kalıntılarına halen rastlanılmaktadır. M.Ö. 63 yılında buraya Romalılar hakim olmuştur. Hadrianoupolis Antik Kenti'nin, Paflagonyalılar ve Romalılar devrinde hac merkezi olduğu düşünülmektedir (Karabük Valiliği, 2018).

a. Leopar figürü.

b. Kanatlı ve gagalı kaplan figürü.

c. Boğa figürü.

d. Kuş figürü.

Şekil 3.18: Hadrianoupolis Antik Kenti'nde yapılan kazıda rastlanılan hayvan figürlerinden örnekler (Türker, 2013).

Şekil 3.19: Hadrianoupolis Antik Kenti'nde yer alan Roma Hamamı.

Şekil 3.20: Hadrianoupolis Antik Kenti'nde yer alan Roma Hamamı (Eskipazar Belediye Arşivi, 2018)

Sandikkaya Mezar Anıtı

Günümüze ulaşabilmiş iyi korunmuş bir Roma tapınak mezarı olan Sandikkaya Tapınağı, Yazıkavak Köyü'nün 1 km kuzeydoğusunda, Deresemil vadisi içinde bulunan Sandikkaya mevkiindedir (KTB, 2018).

Konaklar

Tamışlar Köyü'nde yapımı Hicri takvime göre 1288 Rebiülevvel tarihine dayanan iki konak bulunmaktadır. Bunlardan Ömer Bey Konağı dış görünümü Şekil 3.21'de, iç mekan görüntüleri Şekil 3.22 ve Şekil 3.23'da Hasan Bey konağı dış görünümü ise Şekil 3.24'de görülmektedir (BAKKA, 2018).

Şekil 3.21: Ömer Bey Konağı dış görünümü (URL-1, 2018).

Şekil 3.22: Ömer Bey Konağı işlemeli tavan figürlerine bir örnek (URL-1, 2018)

Şekil 3.23: Ömer Bey Konağı tavan bordür görüntüsü (URL-1, 2018).

Şekil 3.24: Hasan Bey Konağı dış görünümü (URL-2, 2018).

3.2.3 Kentsel ve Kırsal Yerleşim Dokusu

Eskipazar kentsel yerleşimi çoğunlukla betonarme ve çok katlı yapılaşmalardan oluşmaktadır. Yerleşim dokusu birbirine paralel sokak düzeni oluşturmaktadır. Şehir merkezinin küçük olması günlük yaşamı kolaylaştırmaktadır. Eskipazar yerel halkının büyük çoğunluğu kış aylarında kent merkezindeki merkezi ısıtma sistemli betonarme yapılarda yaşamaktadır. Bir bölümü de kent merkezine bağlı köylerde yaşamaktadır. Şekil 3.25’de Eskipazar kentsel yerleşim dokusu görülmektedir. Şekil 3.26 ve Şekil 3.27’de da kent merkezinin yakından görünümleri yer almaktadır.

Şekil 3.25: Eskipazar İlçesi kentsel yerleşim dokusu görünümü (Eskipazar Belediyesi Arşivi, 2018).

Şekil 3.26: Eskipazar Kent Merkezi'nden bir görünüm (Eskipazar Belediyesi Arşivi,2018).

Şekil 3.27: Eskipazar Kent Merkezi'nin havadan görünümü (Eskipazar Belediyesi Arşivi, 2018).

Eskipazar İlçe merkezine bağlı köylerde ise konutlar karma yapıdadır. Eski konutların yapımında ahşap molozlar ve molozların arasında ise halk tarafından “Köfün” denilen kireçtaşı malzemesi kullanılmıştır. Sıva olarak da toprak ve saman karışımı bir malzeme

tercih edilmiştir. Yeni konutlar ise ilçe merkezindeki gibi betonarmedir. Eski konutlar genellikle 2 katlı olarak inşa edilmiştir. Alt katları hayvanların, üst katları ailenin yaşam alanı olarak tasarlanmıştır. Bu yapım şeklinin amacı, hem aç kalmış yabani hayvanlardan kendi hayvanlarını korumak hem de ısı tasarrufunda bulunmaktır. Eskipazar yerleşim dokusundaki eski ve yeni konut örnekleri Şekil 3.28’de ve Şekil 3.29’de verilmiştir.

Şekil 3.28: Eskipazar Kırsal Yerleşim Dokusunda eski ve yeni konutlar.

Şekil 3.29: Eskipazar Kırsal yerleşiminden bir örnek.

3.2.4 Demografik Yapısı

2018 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre Eskipazar İlçe erkek nüfusu 6.814, kadın nüfusu 6.371 ve toplam nüfusu 13.185dir (TÜİK, 2019). Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2007-2018 nüfus verileri Tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3.9: 2007-2018 yılları nüfus verileri (TÜİK, 2019).

Yıl	Eskipazar Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2018	13.185	6.814	6.371
2017	12.144	6.231	5.913
2016	12.441	6.457	5.984
2015	12.493	6.401	6.092
2014	12.544	6.339	6.205
2013	12.717	6.429	6.288
2012	12.519	6.318	6.201
2011	12.527	6.276	6.251
2010	12.556	6.265	6.291
2009	12.583	6.250	6.333
2008	13.011	6.413	6.598
2007	13.217	6.507	6.710

3.2.5 Turizm ve Rekreasyon Altyapısı

Eskipazar İlçesi, Hadrianoupolis Antik Kenti, Asar (Kimistene) Antik Yerleşimi, kaya mezar ve anıtları, yazıtları ve arkeolojik kalıntıları, el sanatları, gelenekler ve yeme içme özellikleri ile kültür ve inanç turizminde; Eğriova, Belen, Kabaarmut, Dede ve Beytarla Yaylaları ile yayla turizminde; gür ormanları, yaban hayatı ve zengin bitki örtüsüyle doğa turizminde; Akkaya termal ve traverteni ile kaplıca ve sağlık turizminde önemli bir potansiyele sahiptir (Biçer, 2010; TÜİK, 2013).

Hadrianoupolis Antik Kenti ile tanınmaya başlanan Eskipazar, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve o dönemlerden izler taşıyan bir ilçe olmasına rağmen turizm endüstrisinden yeterince yararlanamamıştır. 2003 yılında başlayan antik kentin kazı çalışmalarının bir kısmı bitmiş fakat restorasyon çalışmaları henüz tamamlanmamıştır. 2019 yılında devam eden arkeolojik kazı çalışmalarında cam atölyesi, nekropolde yer alan kaya mezarlarında 1800 yıl öncesine ait 3 adet Roma sikkesi, kemik toka, kemik çuvaldız ve unguentarium bulunmuştur. Gün yüzüne çıkan antik kalıntılar incelenmeye alınmıştır.

Bu restorasyon çalışmaları bittiğinde ve arkeolojik koruma çalışmaları tamamlandığında kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedeceği düşünülmektedir (Biçer, 2010; Cumalıoğlu, 2011; URL-3, 2019).

Turistik ve Rekreatif Aktiviteler

Eskipazar İlçesi'nde yapılan turistik ve rekreatif aktiviteler; doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözlemciliği, kuş gözlemciliği, festival ve şenlikler, kültür yürüyüşleri, doğa yürüyüşleri, yamaç paraşütü, kaplıca turizmi, kamp ve karavan turizmi etkinlikleridir.

Konaklama

Yerel yöneticilerle yapılan derin mülakatlara göre ilçe konaklama açısından, Safranbolu ilçesi ile kıyaslandığında turistik tesis ve yatak sayısı kapasitesinin az olduğu görülmektedir. İlçede 40 yatak kapasiteli Belediye Sosyal Tesisleri haricinde 2 adet pansiyon ve diğer küçük pansiyonlar yaz aylarında, öğrenci olmadığı dönemlerde konaklama hizmeti vermektedir. Yerel yöneticiler ile yapılan görüşmelerde, 2019 yılı sonunda bitmesi planlanan, Mermer Mahallesi'nde yapımı devam eden 150 yatak kapasiteli 4 yıldızlı otelin ve kurumlar arası geçişle Eskipazar Devlet Hastanesi'nden dönüştürülen tadilat çalışmaları devam eden 50 yatak kapasiteli Eskipazar Öğretmen Evinin hizmete açılacağını ve konaklama sorununu azaltacağını ifade etmişlerdir (Tablo 3.10). KYK'nın 60 kız ve 105 erkek öğrenci kapasiteli yurtlarında da öğrenci olmadığı dönemlerde ve Eskipazar'da bulunan yurt görevlilerinin çalışma süreleri dâhilinde (Görevlilerin çalışma durumları ilçelerdeki yurtların nöbetçi olma durumlarına göre değişmektedir) yalnızca öğrenci yurtlarının konaklama imkânı mevcuttur. Derin mülakata katılan yerel yöneticiler Çetiören Mesire Alanı, Köpekler Çayı dinlenme alanı, Adiller ve Eğriova yaylaları da kamp kurmak için hizmet vermektedir.

Tablo 3.10: Konaklama yerleri ve kapasiteleri.

	Konaklama Yerleri	Her Dönem	Yaz Dönemi
		Kişi Sayısı	Kişi Sayısı
Aktif Olarak Çalışan	Belediye Sosyal Tesisi	40	-
	Osmanlı Pansiyonu	0	80
	Şen Pansiyonu	0	100
	Diğer Pansiyonlar	0	50
Yapımı Devam Eden	4 Yıldızlı Otel	150	-
	Öğretmen Evi	50	-

Geleneksel El Sanatları

Eskipazar'ın yöresel el sanatı, günümüzde kadar yapımı devam eden semer yapımcılığıdır.

Geleneksel Şenlik ve Festivaller

Her yıl Temmuz ayının ilk haftasında Kabaarmut Yaylası'nda "Kabaarmut Yayla Şenliği" kutlanmaktadır. Bu etkinliğe yerel halkının dışında Türkiye'nin farklı illerinden ve yurt dışından turistler gelmektedir. Her yıl Ağustos ayının ikinci haftasında da Çetiören (Çatakören) Mesire Alanı'nda Eskipazar Kaymakamlığı ve Eskipazar Belediye Başkanlığı'nın ortaklaşa organize ettiği "Müzik ve Yağlı Güreş Festivali" yapılmaktadır.

3.2.6 Ulaşım Özellikleri

İlçeye ulaşım, turizm faaliyetlerini etkileyen, önemli unsurlardan biridir. Eskipazar İlçesi'ne en yakın havaalanları, Zonguldak İli Çaycuma İlçesi'nde, Kastamonu Merkez İlçesi'nde ve Ankara İli'nde bulunmaktadır. İlçe karayolu ile Ankara'ya 180 km ve İstanbul'a 380 km mesafededir. İstanbul'dan İzmit-Adapazarı-Bolu-Gerede Karayolu, Ankara'dan ise Kızılcahamam-Gerede Karayolu üzerinden bağlantıları bulunmaktadır. İlçeye Zonguldak-Çankırı demiryolu hattıyla da ulaşım sağlamak mümkündür. Karabük'ten geçen demiryolu Çankırı üzerinden Ankara-Kayseri hattına ulaşmaktadır (KVÇŞİM, 2012; KTB, 2019).

3.2.7 Yöresel Yemekler

Eskipazar İlçesi'nin geleneksel yemek çeşitlerinin başında: Keşkek çorbası, cincile mantarı böreği, kulaklı makarna, haluşka (malaka), saraylı, hoşmerim, oğmaç çorbası (un çorbası), mantar kavurma, kaldırık sarması, bandırma, aşlık çorbası (yarma çorbası), cizleme, pekmez helvası gelmektedir. Acı şerbeti (kiren şerbeti, kızılıcık şerbeti), erik ezmesi, elma pekmezi, üzüm pekmezi ve kuşburnu marmeladı ise yörenin önemli şerbet ve marmeladıdır (URL-4, 2018).

Bu bölümde Eskipazar'a ait doğal ve kültürel peyzaj değerleri araştırılmış, araştırma alanına ait ekoturizm olanağı sağlayan doğal ve kültürel miras envanteri Tablo 3.11 ile özetlenmiştir.

Tablo 3.11: Eskipazar İlçesi Doğal ve Kültürel Miras Envanteri.

Doğal Peyzaj Mirasları	Kültürel Peyzaj Mirasları
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca dağları,	Tümülüsler,
Kurban, Dede, Dikmen tepeleri,	Höyük,
Eskipazar ve Köpekler Çayı, Eğriova Göleti,	Hadrianoupolis Antik Kenti,
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek,	Asar Antik Kenti
Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları,	Yazıtlar,
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller,	Anıtlar,
Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar, Tamuşlar, Yalakkuz	Delikli Kaya ve Hisariçi Kaya Mezarları,
ovaları,	Hadrianoupolis, Hamamlı ve Bahçepınar Hamamları,
Dolomit ve traverten yer altı kaynakları,	Asar Antik Kenti Kaya Tünelleri
Doğal bitki örtüsü,	Ömer Bey ve Hasan Bey Konakları,
Yaban hayatı,	Mezar Anıtı,
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı,	Şenlik ve Festivaller
Akkaya Termal ve Travertenleri.	Yöresel yeme-içme özellikleri
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	Yöresel el sanatları
Maden Suyu Kaynağı	Tarihi türbe ve camiler
Çetiören (Çatakören) (Çetiören) ve Eğriova Mesire Alanı	Tarihi su kemerleri

BÖLÜM 4

MATERYAL VE YÖNTEM

4.1 Materyal

Araştırma alanı olan Eskipazar, Türkiye'nin Batı Karadeniz bölgesinde yer alan Karabük İli'ne bağlı 49 köy ve ilçe merkezinden oluşan bir ilçe yerleşimidir (Şekil 4.1). İlçe, turizm altyapısı olarak konaklama, yeme-içme tesisleri vb. açısından yeterince gelişmemiş olsa da turizm potansiyeline sahiptir (BAKKA, 2013a; BAKKA, 2013b). Sahip olduğu yaylaları, dağları, zengin doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı, arkeolojik kalıntıları, antik yerleşimleri, tarihi cami ve türbeleri vb. değerleri ile çeşitli turizm faaliyetlerine olanak sağlayan bir merkez durumundadır.

Şekil 4.1: Araştırma alanının Türkiye'de ve Karabük İli içerisindeki konumu (URL-5, 2018).

4.1.1 Araştırma Alanına ve Konusuna Ait Materyaller

Araştırma alanına ve konusuna ait verilerin elde edilmesinde kullanılan materyaller aşağıda belirtilmiştir.

- Sürdürülebilir turizm, turizm, ekoturizm ve kırsal turizm konusu üzerine yazılmış veya internet taramaları sonucu elde edilen, kitap, makale, tez, araştırma raporları vb. kaynaklar,
- KIÖİ (2009)'dan temin edilen 1/100000 ölçekli ZKB (Zonguldak-Karabük-Bartın) Bölge Planı,
- Eskipazar Belediyesi'nden temin edilen 1/25000 ölçekli Karabük İli Turistik Haritası,
- Eskipazar Kaymakamlığı'ndan temin edilen 1/200000 ölçekli Eskipazar İlçesi Karayolları Haritası,
- Karabük Meteoroloji İl Müdürlüğü'nden temin edilen 2018 yılına ait Karabük'ün yazılı ve grafiksel iklim verileri,
- Araştırma evreni 12.144 kişi olan ilçenin 95 kişi olarak yöntemde bölümünde hesaplanan anket örnekleme,
- Yerel yöneticilerle yapılan yüz yüze görüşme notlarına göre doğa turizmi için gelen yıllık ortalama 10000 kişi ve inanç turizmi için Sığırcık Suyu'na gelen yıllık ortalama 15000 kişi olan ziyaretçiyi temsil ettiği varsayılan 20 derin mülakat katılımcısı,
- 5 anahtar uzman (Belediye başkan yardımcısı, 1 köy muhtarı, Sosyal Yardımlaşma Müdürü, Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü temsilcisi ve Orman İşletme Müdürü) olarak belirlenen derin mülakat katılımcıları,
- Yerel halk, ziyaretçi, uzmanlar (yerel yöneticiler) ve sivil toplum kuruluşları ile yapılan yüz yüze görüşme notları,
- Araştırma alanı ile ilgili veri toplama amaçlı yerel halk ile yapılan anket çalışmaları, ziyaretçi ve uzmanlar (yerel yöneticiler) ile yapılan derin mülakat çalışmaları,
- Anket ve derin mülakat çalışmalarına ait verilerin analizinde kullanılan SPSS 13.0 paket programı ve analiz bulguları,
- A'wot analizi için gerekli Expert Choice 11.5 programı analiz bulguları.

4.2 Yöntem

Eskipazar (Karabük) örneğinde ekoturizm olanaklarının araştırıldığı araştırma yöntemi aşağıda belirtilen dört aşamadan oluşmaktadır. Araştırmaya ait yöntem akış şeması ise Şekil 4.2’de verilmiştir.

Çalışma dört temel aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar:

- Araştırmanın problem ve amaçlarının belirlenmesi,
- Verilerin toplanması,
- Verilerin analizi ve değerlendirme,
- Sonuç ve önerilerin geliştirilmesidir.

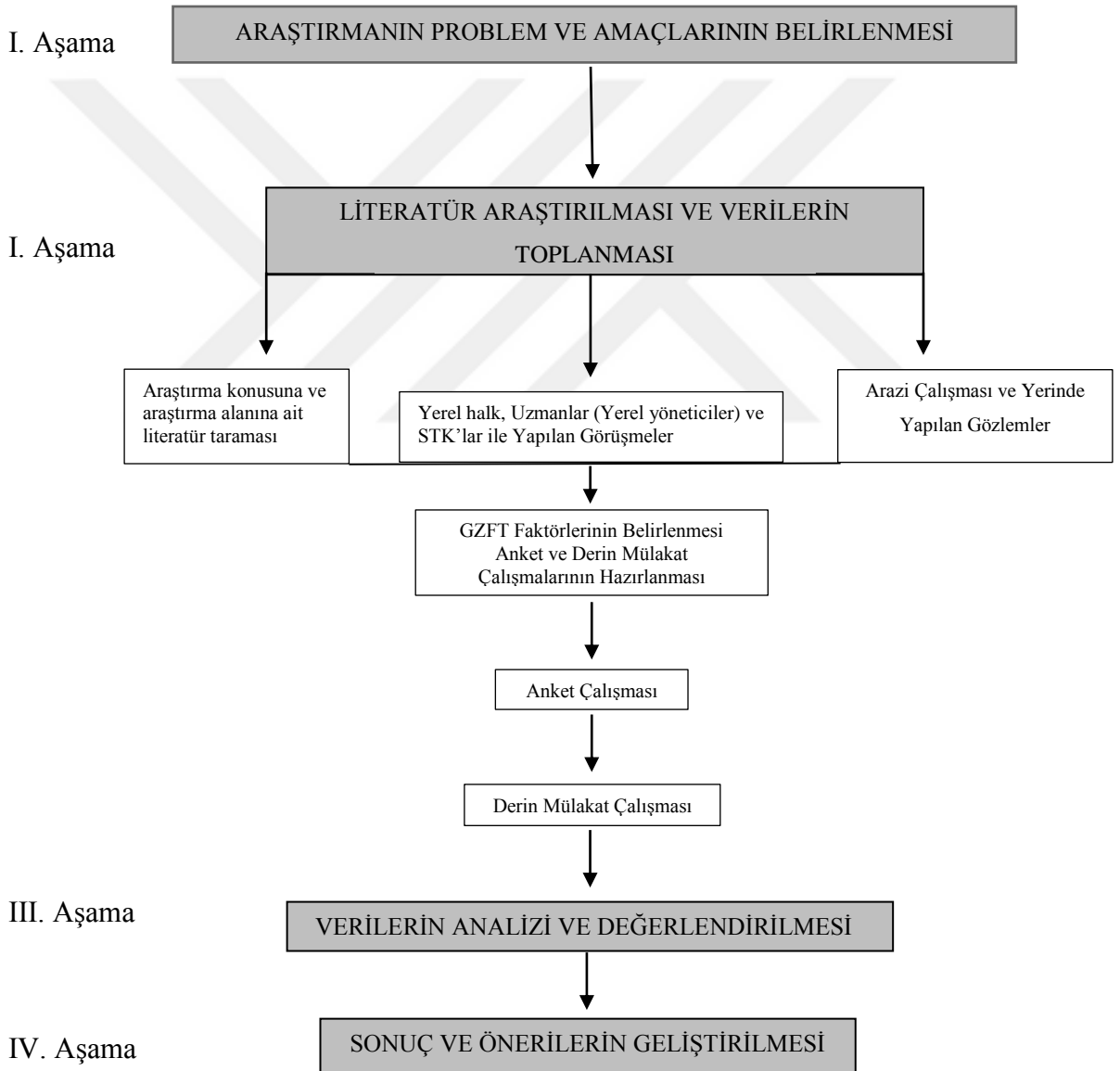
Araştırma yönteminin ilk aşaması, probleminin tanımlanması ve amaçların belirlenmesidir. İkinci aşamada verilerin toplanması işlemi gerçekleştirilmiştir. Veri toplama; araştırma alanı ve konusuna yönelik olarak iki bölümde tamamlanmıştır. Bunlar:

1. Araştırma konusuna ait veri toplama amacıyla; alana ait genel bilgi edinebilmek için literatür taraması yapılmış, yerel halk, uzman (yerel yönetici) ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmış notlar alınmıştır. Ekoturizm ile ilgili kapsamlı bilgi edinmek için kitap, makale, araştırma, rapor, tez vb. literatür kaynakları temin edilmiştir.
2. Araştırma alanına ait veri toplama; turistik açıdan önemli olan yerlerden fotoğraflar alınmış, alanda görsel analizler yapılmıştır. Anket çalışmasına ait sorularda katılımcıya fikir vermek adına; ekoturizm faaliyetlerinin yapılabileceği bazı alanlar tespit edilmiştir. İlçenin yol, konaklama, yeme-içme gibi turizm altyapısı ile ilgili bilgiler edinilmiştir. Eskipazar İlçesi ile ilgili kapsamlı kitap, makaleler, araştırma, rapor, tez vb. literatür kaynakları temin edilmiştir. Ayrıca alana ait 1/100000 ölçekli ZKB Bölge Planı, belgesel videosu, 2018 yılına ait iklim vb. verilere ulaşılmıştır. Bu bölümde anket ve derin mülakat değerlendirme çalışmaları tamamlanmıştır.

Üçüncü aşamada ise elde edilen tüm veriler analiz edilmiş, elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Anket ve derin mülakat uygulamasından elde edilen veriler, SPSS 13.0 paket programında değerlendirilerek analiz

edilmiştir (Durgun, 2007; Açıksöz vd., 2016). SPSS 13.0 paket programında değerlendirilen GZFT analizi verilerine göre uzmanlar (yerel yöneticiler) tarafından A'wot değerlendirilmesi yapılmıştır (Yılmaz, 2008; Gürbüz, 2010). A'wot tekniği ile değerlendirilen GZFT analizi için Expert Choice 11.5 programı kullanılmıştır (Taşçıoğlu, 2016).

Son aşamada ise değerlendirme sonuçları, ilçedeki ekoturizm olanakları ve sürdürülebilirliği açısından tartışılmış, çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Şekil 4.2: Yöntem akış şeması.

Şekil 4.2’de sunulan yöntem akış şemasının aşamaları aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

4.2.1 Araştırmanın Problem ve Amaçlarının Belirlenmesi

Eskipazar coğrafi konumu itibari ile ulaşımı kolay, İstanbul ve Ankara gibi iki kentin arasında kalan, Amasra ve Safranbolu gibi turizm odağı olabilecek potansiyele sahip ilçedir. Konaklama, yeme-içme tesisleri vb. turizm altyapısı yeterince gelişmemiş olsa da araştırma konusu ve alanı belirlenirken Eskipazar İlçesi’nin olası turizm potansiyeli düşünülmüş, BAKKA’nın hazırladığı ‘Batı Karadeniz Bölge Plan 2010-2013’ çalışması ve Karabük için hazırlanan çevre raporları büyük ölçüde etkili olmuştur (BAKKA, 2013a). Eskipazar, arkeolojik kalıntıları ve antik yerleşimleri ile kültür turizmi faaliyetlerine; yaylaları, dağları, zengin bitki örtüsü ve yaban hayatı ile doğa turizm faaliyetlerine; cami ve türbeleri ile inanç turizmi faaliyetleri gibi çok çeşitli turizm faaliyetlerine olanak sağlayan bir ilçedir. Araştırmanın turizm potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, ilçenin geri planda kalmış, fark edilmeyen ekoturizm potansiyelinin ve olanaklarının belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu durum araştırmanın problemini de ifade etmektedir. Araştırmanın amacı ise ilçenin ekoturizm potansiyelinin ve olanaklarının ortaya konulmasıdır. Ayrıca alanın dengeli bir şekilde kullanım yoğunluğunu ve sıklığını artıracak öneriler geliştirilerek ilçede turizmin sürdürülebilirliğini sağlamaktır.

4.2.2 Verilerin Toplanması

Yukarıda belirtilen kapsamda araştırmada; literatür taraması yapılırken bir yandan da görüşmelerle alan hakkında bilgi edinilmiş, araştırma alanında çekilen fotoğraflar ile birleştirilmiştir. Anket ve derin mülakat çalışmasından önce uzmanlar (yerel yöneticiler) ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Alanla ilgili turizm altyapısı ve genel değerlendirme soruları uzmanlara (yerel yöneticilere) yöneltilmiştir. Verilerin toplanması iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

Araştırma Konusuna Ve Araştırma Alanına Ait Literatür Taraması:

Ekoturizm kavramı ile ilgili kapsamlı bilgi elde etmek için kitap, makaleler, araştırma, rapor, tez vb. literatür kaynakları temin edilmiştir. Yurtiçinde ve yurtdışında yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Eskipazar İlçesi ile ilgili kapsamlı kitap, makaleler, rapor, tez vb. literatür kaynaklar temin edilmiştir. Ayrıca alana ait 1/100000 ölçekli ZKB Bölge Pplanı, 1/200000 ölçekli Eskipazar İlçesi Karayolları Ulaşım Haritası, 2018 yılına ait iklim verileri, belgesel videosu vb. literatür verilere ulaşılmıştır.

Yerel Halk, Uzmanlar (Yerel Yöneticiler) ve STK'larla Yüz Yüze Yapılan Görüşmeler:

Bu bölümün amacı, anket ve derin mülakat çalışmasına altlık oluşturmaktır. Yerel halk ile yüz yüze yapılan görüşmelerde, halkın alandaki ekoturizm faaliyetlerine olan bakış açısını öğrenmek, turizme katkı sağlama konusunda fikirlerini sorgulamak ve turizm faaliyetlerinin ne kadarında aktif rol oynayabileceklerini tespit etmek amaçlı gerçekleştirilmiştir. Uzmanlar (yerel yöneticilerin) ve STK'lar ile yapılan görüşmelerde ise alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, onarılması, iyileştirilmesi ve tanıtılması konusunda düşüncelerin öğrenilmesi hedeflenmiştir. 2017 yılı güz ve 2018 yılı bahar dönemlerinde üç grup ile yapılan görüşmelere ait notlar, analiz aşamasında değerlendirilmek üzere kaydedilmiştir (Finn and White, 2000; Kozak, 2001; Bahar, 2003; Karasar, 2014).

Arazi Çalışması ve Yerinde Gözlemler:

Arazi çalışmasının amacı, turizm altyapısı hakkında bilgi edinmek ve gözlem yapmak, anket soruları için fikir oluşturacak ekoturizm faaliyetine uygun alanlar belirlemek ve Araştırma alanındaki turistik açıdan önemli alanların fotoğraflamak ve Eskipazar için oluşturulacak turizm haritasında görsel kaynak olarak faydalanmaktır. KIÖİ'nden temin edilen 1/100000 ZKB Bölge Planı ve Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden temin edilen 1/25000 ölçekli Karabük İli Turistik Haritası, turizm haritası için altlık oluşturmuştur.

GZFT Faktörlerinin Belirlenmesi:

Eskipazar'ın peyzaj değerlerinin turistik açıdan güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri, arazi çalışmaları yerel halk, yerel yöneticilerle ve STK'lar ile yüz yüze yapılan görüşmeler ve literatür taramalarından yararlanılarak hazırlanan GZFT analizi ile tespit edilmiştir. GZFT analizinde 9 adet güçlü yön, 8 adet zayıf yön, 9 adet fırsat ve 6 adet tehdit olmak üzere 32 adet GZFT faktörü belirlenmiştir.

Faktörlerin 9 adetten az olmasının sebebi A'wot analizinin yapıldığı Expert Choice 11.5 programının en fazla 9 faktöre kadar analiz yapıyor olmasıdır (Yılmaz, 2008; Gürbüz, 2010; Taşçıoğlu, 2016). GZFT faktörleri, anket ve derin mülakat çalışmasının bir parçası olarak yerel halka, ziyaretçilere ve uzmanlara yöneltilmiştir.

Anket ve Derin Mülakat Çalışması: Literatür taraması ve arazi çalışmaları neticesinde elde edilen veriler öncelikli olarak anket çalışması haline getirilmiştir. Anket çalışmasının amacı, Eskipazar'ın turizm potansiyelini saptamak ve cazibe merkezi haline gelmesi için yerel halkın, ziyaretçilerin ve uzmanların (yerel yöneticilerin) görüşlerini de alarak ekoturizm olanaklarının araştırılmasıdır.

Anket ve derin mülakat soruları hazırlanırken soruların yönlendirici ve çok amaçlı olmayan, katılımcının bilgi ve yeteneklerine uyumsuz, uzun ve karmaşık olmamasına dikkat edilmiştir. Anket ve ziyaretçi derin mülakatı iki bölüm halinde hazırlanmıştır. Yerel halk için hazırlanan anketlerde birinci bölümde 1-3 arası sorularla turizm hareketliliğine yönelik sorular, 4-12 arası sorular ilçenin ve yerel halkın ekoturizm ile ilişkisine yönelik sorular mevcuttur. 1-5-7-8-10-11 soruları üç seçenekli (evet-hayır-hiçbir fikrim yok) ve 2-3-4-6-9-12 soruları çoklu yanıt verilen sorulardır. 13. soru yerel halkın ilçenin ekoturizm potansiyeli hakkındaki görüşlerini öğrenmeye, 14. soru turizm ve ekoturizm ilkeleri hakkında görüşlerini öğrenmeye, 15 GZFT değerlendirmesine yönelik 5li likert tipi sorudan oluşmaktadır. 16. soru ilçede yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ve bu faaliyetler için uygun alan önerilerini öğrenmek için sorulan çapraz tablo şeklinde tasarlanmıştır. İkinci bölümde 17-25 arası sorular ise yerel halka ait demografik bilgileri öğrenmeye yönelik hazırlanmıştır. Ziyaretçi derin mülakatının ilk bölümünde 1-5 arası sorular demografik bilgiler edinmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. 6-10 arası sorular ise

ziyaretçilerin ilçeyi ziyaret etme sıklığını, nereden geldiğini, hangi aylarda geldiğini, kimlerle geldiğini öğrenmek amacı ile hazırlanmıştır. 11-13 arası sorular ilçenin en beğenilen özelliğini, doğal ve kültürel değerleri olumsuz etkileyen etmenleri, turizmin gelişimi için korunması gereken ilçenin özelliklerini öğrenmek, 14-15 soruları turizm olanaklarından yeteri kadar yararlanıp yararlanamadıkları ve neden yararlanamadıklarını öğrenmek için tasarlanmıştır. 17. soru ise yöresel yemekleri öğrenmek için tasarlanmıştır. 7. soru 6. soruya evet cevabı verilmesi durumunda yöneltilmiş ve ilçeyi yılda kaç kere ziyaret edildiğini öğrenmek amacı ile sorulmuştur. 6. ve 14. sorular iki seçenekli (evet-hayır) , 8-13 arası ve 15. sorular ise çoklu yanıt verilen sorular olarak hazırlanmıştır. 18. soru ziyaretçilerin ilçenin ekoturizm potansiyeli hakkındaki görüşlerini öğrenmeye, 19. soru turizm ve ekoturizm ilkeleri hakkında görüşlerini öğrenmeye, 20 GZFT değerlendirmesine yönelik 5li likert tipi sorudan oluşmaktadır. 21. soru ilçede yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ve bu faaliyetler için uygun alan önerilerini öğrenmek için sorulan çapraz tablo şeklinde tasarlanmıştır. Uzmanlar (yerel yöneticiler)'e derin mülakatının ilk iki sorusunda festival-şenlik yapılıp yapılmadığı ve yapılıyorsa hangi aylarda yapıldığını öğrenmek amacı ile hazırlanmıştır. 3. ve 4. sorular turizmin gelişmesi için ilçenin korunması gereken özellikler ile doğal ve kültürel değerleri olumsuz etkileyen etmenler hakkında bilgi edinmek için tasarlanmıştır. 5-10 arası sorular ve 12. soru ilçeye turist geliyor mu?, neden tercih ediyorlar?, turistik olanaklardan yeteri kadar yararlanabiliyorlar mı?, yöresel ürünlerin pazarlandığı bir yer var mı?, ekoturizme katkı sağlayacak endemik bitki var mı?, yeme-içme aktivitelerine katılma olanağı sunan bir mekan var mı? bilgileri öğrenmek amacı ile oluşturulmuştur. 11. soru yöresel yemekleri öğrenmek amacı ile hazırlanmıştır. Turistlerin ilgisini çekecek yöresel ürünler var mı? bilgisine ulaşmak amacıyla 9. soruda açık uçlu soru tipi seçilmiştir. 1-2-5-8-10-12 soruları üç seçenekli (evet-hayır- hiçbir fikrim yok) şeklinde tasarlanmıştır. 1. soru açık uçlu bırakılmış varsa şenlik ve festivallerin adını yazmaları istenmiştir. 3-4-6-7-11 soruları çoklu yanıt verilen soru tipi olarak tasarlanmıştır. 13. soru uzmanların (yerel yöneticiler) ilçenin ekoturizm potansiyeli hakkındaki görüşlerini öğrenmeye, 14. soru turizm ve ekoturizm ilkeleri hakkında görüşlerini öğrenmeye, 15 GZFT değerlendirmesine yönelik 5li likert tipi sorudan oluşmaktadır. 16. soru ilçede yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ve bu faaliyetler için uygun alan önerilerini öğrenmek için sorulan çapraz tablo şeklinde tasarlanmıştır. Anket soruları EK 1, EK 2 ve EK 3'te verilmiştir.

Anket ve derin mülakat çalışmalarının hazırlanmasında ve uygulanmasında Palmer and Smardon (1986), Aslan ve Ökten (1994), Sarı (2001) ve Aydın (2005)'ten yararlanılmıştır. Yüz yüze görüşme Finn and White (2000), Kozak (2001), Bahar (2003), Karasar (2014)'den ve 'Katılımlı gözlem tekniği' Sarı Nayim (2001) ve Sarı Nayim (2014)'den faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Derin mülakat uygulaması ise 5 anahtar kişi olarak belirlenen uzmanlarla (yerel yöneticilerle) (Açıksöz vd., 2016; Jaya vd., 2013) görüşme tekniği (Bahar, 2003) kullanılarak saati ve tarihi önceden belirlenerek yapılmıştır. Anket ve derin mülakat 2017 yılı güz döneminde arazi çalışmaları esnasında uygulanmıştır.

Uzman (Yerel yönetici) olarak, Belediye başkan yardımcısı, 1 köy muhtarı, Sosyal Yardımlaşma Müdürü, Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü temsilcisi ve Orman İşletme Müdürü olmak üzere 5 anahtar kişi (Açıksöz vd., 2016; Jaya vd., 2013)'den yararlanılarak belirlenmiştir. Derin mülakat görüşmelerinde yerel halka yöneltilen anket sorularının dışında açık uçlu sorular yöneltilmiştir Uzmanlara uygulanan derin mülakat önceden belirlenen tarih ve saatte uygulanmıştır (Açıksöz vd., 2016; Jaya vd., 2013).

Araştırma evreni Orhunbilge (2000), Açıksöz vd. (2016) ve Sarı Nayim (2017)'ye göre hesaplanan anketler ve derin mülakatlar Eskipazar merkezinde ve yakın köylerde uygulanmıştır.

Anket örnekleminin Hesaplanması

Araştırma evreni; TÜİK (2017) verilerine göre Karabük İli Eskipazar İlçesi'nin nüfusu olan 12.144'dür. Araştırmada zaman ve maliyet nedeniyle örnekleme başvurulmuştur. Anket evreni belirlenmesinde aşağıdaki formül kullanılmıştır (Orhunbilge, 2000; Sarı Nayim, 2017). % 95 güven düzeyi, % 10 hata payı ve Z değeri 1,96 olarak kabul edilerek yerel halka en az 95 adet anket uygulanması gerektiği tespit edilmiştir.

$$n \geq Z^2 \times N \times p \times q \div N \times D^2 + Z^2 \times p \times q$$

$$n \geq (1,96)^2 \times 12.144 \times 0,5 \times 0,5 \div 12.144 \times (0,1)^2 + (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5 = 12.144 \div 126 = 95 \text{ adet}$$

n: Örnek büyüklüğü,

Z: Güven katsayısı (% 95'lik güven düzeyi için Z=1,96),

N: Ana kütle büyüklüğü (Toplam 12.144 kişi),

p: İstenen özelliğin ana kütlede bulunma oranı

q: Ölçülmek istenen büyüklüğün ana kütlede bulunmama oranı ($1-p=0,5$),

D: Kabul edilen örnek hatasını göstermektedir (% 10).

➤ **Yerel Halka Ait Anket Çalışması:** Anket uygulamasında, yerel halkın ekoturizm faaliyetlerine bakış açısını öğrenmek, turizme katkı sağlama konusunda fikirlerini sorgulamak ve turizm faaliyetlerinin ne kadarında aktif rol oynayabileceklerini tespit etmek amaçlanmıştır. Yerel halka yapılan anket uygulamasında, yerel yöneticilere yapılan derin mülakat çalışmasından daha detaylı olarak ekoturizm hakkında yerel halkın düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

➤ **Ziyaretçilere Ait Derin Mülakat Çalışması:** Derin mülakat çalışması ilçeye gelen 20 turist ile yapılmıştır. Ziyaretçilere yapılan bu derin mülakat çalışmasında ise turistlerin bu ilçeyi tercih etme nedenlerine, beklentilerine ve yaşadıkları sorunlara dair bilgiler edinilmeye ve nasıl cazibe merkezi haline gelebileceği hususunda tespitlerde bulunmaya çalışılmıştır.

➤ **Uzmanlara (Yerel Yöneticilere) Ait Derin Mülakat Çalışması:** Açıksöz vd. (2016) ve Jaya vd. (2013)'dan yararlanılarak 5 uzman anahtar kişi olarak belirlenmiştir. Derin mülakat çalışmaları yapılırken katılımcıların görüşlerini rahat ifade edebilecekleri uygun alanlar seçilmiştir (Aslan ve Ökten, 1994). Derin mülakat uygulaması iki gün sürmüştür. Tarihleri ve saatleri önceden belirlenmiştir.

Derin mülakat görüşmelerinde uzmanların (yerel yöneticilerin) ekoturizm ile ilgili deneyimlerini, ilçenin doğal, tarihi ve kültürel değerlerini, konaklama, çevresel sorunlar, yeme-içme ve ulaşım gibi turizm altyapısını öğrenmek amacı ile anket sorularının dışında açık uçlu sorular yöneltilmiştir (Houston, 2019). Bu sayede ilçe hakkında kapsamlı bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

4.2.3 Verilerin Analizi, Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Uygulanan anket ve derin mülakat çalışmasından elde edilen veriler SPSS 13.0 ortamında sayısallaştırılmıştır (Sarı, 2001; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Anket uygulamasına ait

verilerinin analizinde Durgun (2007) ve Açıksöz vd. (2016)'den yararlanılmıştır. Yerel halka anket ve ziyaretçilere uygulanan derin mülakat verileri Frekans analizi, Çapraz tablo, Anova ve T-testi ile değerlendirilmiştir. 5 anahtar uzman (yerel yönetici) ile yapılan anket ve derin mülakat çalışmasında ise bu analizlerin dışında, Güngör ve Aslan (2004), Birel (2008), Yılmaz (2008), Gürbüz (2010) ve Sarı Nayim (2015)'den yararlanılarak yapılan GZFT analizi Expert Choice 11.5 programı (Taşçıoğlu, 2016) kullanılarak A'wot tekniği ile değerlendirilmiştir. A'wot analizi Yılmaz (2008) ve Gürbüz (2010)'a göre yapılmıştır.

Çoklu yanıt verilen soru tiplerinde analiz için 2 seçenek vardır. Bunlardan ilki cevapların toplamının % 100'ü geçmesi ve n sayısının (cevap sayısının) katılımcı sayısına eşit olması, ikincisi n sayısının (cevap sayısının) örneklem sayısını (katılımcı sayısını) geçmesi ve cevapların toplamının % 100 olmasıdır. (Durmaz, 2018). Bu çalışma için çoklu yanıtların analizinde n sayısının (cevap sayısının) örneklem sayısını (katılımcı sayısını) geçmesi ve cevapların toplamının % 100 etmesi seçeneği kullanılmıştır.

Anket ve derin mülakat çalışması sırasında yerel halk, ziyaretçi ve uzmanın (yerel yöneticiler) GZFT analizinin her bir faktörünü çoklu ölçekle değerlendirmesi istenmiştir. Çoklu değerlendirme puanları ve açıklamaları Tablo 4.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1: Çoklu değerlendirme puan ve açıklamaları.

Puan	Açıklama
1	Hiç katılmıyorum
2	Katılmıyorum
3	Kararsızım
4	Katılıyorum
5	Tamamen katılıyorum

Uzmanlarla yapılan GZFT analizi değerlendirmesi A'wot tekniği ile sayısallaştırılmıştır. A'wot tekniği ile her GZFT grubu ve faktörleri için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve bu kıyaslamalar neticesinde GZFT analizine ait güçlü yön, zayıf yön, fırsat ve tehdit gruplarının önceliği ve bu grupların alt faktörlerinin önceliği belirlenmiştir. Uzmanların görüşleri 1-9 ölçeği arasındaki değerlerle analiz edilmiştir (Saaty, 1980; Gürbüz, 2010). Bu ölçek Tablo 4.2'de verilmiştir. Bu analizlerin tutarsızlık oranı ise 0 şeklinde bulunmuştur. Tutarsızlık oranının 0 olması sonuçların güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.2: Önem ölçek değerleri ve tanımları.

	Tanım	Açıklama
1	Eşit önemli	İki seçenek eşit derecede öneme sahip
3	Biraz önemli	Bir seçenek diğerine karşı biraz daha üstün
5	Kuvvetli derecede önemli	Bir seçenek diğerine karşı oldukça üstün
7	Çok kuvvetli derecede önemli	Bir seçenek diğerine göre çok üstün
9	Kesin önemli	Bir seçeneğin diğerinden üstün olduğunu gösteren kanıt çok büyük güvenilirliğe sahiptir.
2,4,6,8	Ara değerler	Uzlaşma gerektiğinde kullanılmak üzere iki ardışık yargı arasındaki değerler

4.2.4 Sonuç ve Öneriler

Sonuç ve öneriler bölümünde turizm altyapısıyla ilgili sorunlar tespit edilmiş sorunların giderilmesine yönelik öneriler getirilmiştir. Doğal, tarihi ve kültürel peyzaj değerlerinin korunması, tanıtılması ve arkeolojik kazı çalışmalarında çıkan parçaların sergilenmesi ile ilgili öneriler getirilmiştir. Turizm potansiyeli değerlendirilmesi yapılmıştır. Turizm potansiyelinin geliştirilmesi adına anket ve derin mülakat analizleri ile birlikte öneriler getirilmiştir. Bu bölümde turizm potansiyeli değerlendirmesi olumlu ve olumsuz yönler olarak iki başlıkla incelenmiştir.

BÖLÜM 5

BULGULAR

Araştırma alanında yapılan ön görüşmeler ve yapılan gözlemler doğrultusunda alanın güçlü yön, zayıf yön, fırsatlar ve tehditler faktörlerinin belirlendiği GZFT tablosu oluşturulmuştur. GZFT analizini anket ve derin mülakat çalışmalarında katılımcıların değerlendirilmesi istenmiştir. Eskipazar İlçe merkezi ve köylerinde uygulanan anket ve derin mülakatlardan elde edilen sonuçlar ve arazi çalışmasında yapılan gözlemler, çalışma alanının ekoturizm açısından doğal ve kültürel potansiyelini ortaya koymak amacı ile yapılmıştır. Anket yerel halka 95 adet, derin mülakat ise ilçeye gelen ziyaretçilere 20 adet ve yerel yöneticilere 5 adet olmak üzere toplam 25 kişiye uygulanmıştır. Eskipazar İlçesi'nde yaşayan halka ait anket ve ziyaretçilere ve yerel yöneticilere (uzmanlara) ait uygulanan derin mülakat sonuçları aşağıda verilmiştir.

5.1 Yerel Halka Ait Anket Bulguları

Yerel halka ait demografik özellikler; cinsiyet dağılımı, yaş dağılımı, eğitim düzeyleri, meslek grupları, gelir durumu ve gelir kaynağına ilişkin değerler Tablo 5.1'de verilmiştir.

Tablo 5.1: Yerel halka ait demografik özellikler.

Demografik Özellikler	Seçenekler	Yüzde	Frekans
Cinsiyet	Erkek	52,6	50
	Kadın	47,4	45
Yaş Dağılımı	16-25	34,7	33
	26-35	25,3	24
	36-45	12,6	12
	46-55	15,8	15
	55 ve yukarısı	11,6	11
Eğitim Düzeyleri	Yok	1,11	1
	İlkokul	18,9	18
	Ortaokul	1,1	1
	Lise	36,8	35
	Üniversite	42,1	40
Meslek Grupları	Serbest Meslek	5,3	5
	Çalışmayan	14,7	14
	Çiftçi	1,1	1
	İşçi	12,6	12
	Memur	29,5	28
	Diğer	36,8	35
Gelir Durumu	< 980TL	10,5	10
	980-1250 TL	9,5	9
	1250-1775 TL	4,2	4
	2020-3700 TL	28,4	27
	> 3700 TL	47,4	45
Gelir Kaynağı	Ticaret	3,2	3
	Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği	6,3	6
	Tarım (Sebze-meyve yetiştiriciliği)	7,4	7
	Tarım- Arıcılık	2,1	2
	Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği-Tarım	3,2	3
	Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği-Tarım- Arıcılık	3,2	3
	Diğer	74,7	71

Hazırlanan anket çalışması 45 kadın 50 erkek olmak üzere toplam 95 kişiye uygulanmıştır. Anket çalışmasına katılan kadınların % 37,8'i Eskipazar'ın yerlisi olduklarını, % 9,5'i yerlisi olmadıklarını bildirmişlerdir. Erkeklerin ise % 29,5'i Eskipazar'ın yerlisi, % 23,2'si Eskipazar'ın yerlisi olmadıklarını bildirmişlerdir. Ankete katılan kişilerin % 67,3'lük kısmı Eskipazar'ın yerlisi, % 32,7'lik kısmı Eskipazar'ın yerlisi değildir (Tablo 5.2).

Tablo 5.2: Eskipazar'ın yerlisi olma durumunun cinsiyete göre dağılımının çapraz tablo analizi sonuçları.

Seçenekler	Eskipazar'ın yerlisi misiniz?				Toplam	
	Evet		Hayır		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Kadın	36	37,8	9	9,5	45	47,3
Erkek	28	29,5	22	23,2	50	52,7
Toplam	64	67,3	31	32,7	95	100,0

Eskipazar'ın yerlisi olmayanların % 16,1'ini oluşturan 5 kişi 1 yıldır, % 61,3'ünü oluşturan 19 kişi 1-5 yıldır, % 12,9'ünü oluşturan 4 kişi ise 10-20 yıldır Eskipazar'da yaşadıklarını söylemişlerdir (Tablo 5.3).

Tablo 5.3: Eskipazar'ın yerlisi olmayanların ilçede yaşadıkları zaman dağılımı.

Seçenekler	Frekans	%
1 yıl	5	16,1
1-5 yıl	19	61,3
5-10 yıl	1	3,2
10-20 yıl	4	12,9
20 yıldan fazla	2	6,5
Toplam	31	100

Anket çalışmasına katılan yerel halkın % 84,2'si ilçeye gelen yerli veya yabancı ziyaretçilerin olduğunu, % 15,8'i yerli veya yabancı ziyaretçilerin olmadığı ya da hiçbir fikirlerinin olmadığını bildirmişlerdir (Tablo 5.4). Yerli veya yabancı ziyaretçilerin geldiğini söyleyenlerin % 25,8'i yerli ziyaretçilerin en çok Ankara veya İstanbul'dan geldiğini söylemişlerdir (Tablo 5.5). Diğer seçeneğini işaretleyen yerel halkın % 14,8'i ziyaretçilerin Almanya, Hollanda, Fransa ve Belçika gibi farklı ülkelere de geldiğini bildirmişlerdir.

Tablo 5.4: Turizm hareketliliğinin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Evet	80	84,2
Hayır	15	15,8
Toplam	95	100,0

Tablo 5.5: Gelen ziyaretçilerin yaşadığı illere göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Ankara	54	25,8
İstanbul	54	25,8
Zonguldak	18	8,6
İzmit	17	8,1
Hiçbir fikrim yok	35	16,7
Diğer	31	14,8
Toplam*	209	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Anket çalışmasına katılan yerel halkın % 38,3'ü ziyaretçilerin en çok temmuz ayında, % 30,3'ü ağustos ayında, % 18,1'i de haziran ayında geldiğini söylemiştir. Buna göre ziyaretlerin en çok yaz aylarında (haziran, temmuz ve ağustos) olduğu görülmektedir (Tablo 5.6).

Tablo 5.6: Ziyaretçilerin en çok hangi aylarda geldiğini gösteren dağılım.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Ocak-Şubat	1	0,5
Mart-Nisan	2	1,1
Mayıs	6	3,2
Haziran	34	18,1
Temmuz	72	38,3
Ağustos	57	30,3
Eylül	13	6,9
Ekim	2	1,1
Kasım-Aralık	1	0,5
Toplam*	188	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Anket katılımcılarının % 13,9'u Hadrianoupolis Antik Kenti'nin Eskipazar'ı cazip hale getiren özelliklerin başında geldiğini ve turizmin gelişmesi için korunması gerektiğini ifade etmiştir. İkinci olarak 9,6'sı Antik Kalıntıların, üçüncü olarak % 7,8'i Mesire alanı, dördüncü olarak % 7,7'si yaylaların korunması gerektiğini söylemiştir. Eskipazar'ı cazip hale getiren diğer özelliklerden Höyük ve Tümülüsler, Doğal Bitki Örtüsü ve Yaban Hayatı, Yöresel El Sanatları Yapımı, Tarihi Konaklar, Asar Antik Kenti, Tarihi Cami, Gölet, Türbe, Su Kaynakları, Mağaralar, Su Kemerleri, Kaya Mezarlar, Eskipazar Türbe Çamı, Eskipazar Çayı, Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahasının turizmin gelişimi açısından korunması gerektiğini söylemiştir. Turizm gelişimi için korunması gereken yöreyi cazip hale getiren özelliklerin dağılımı Tablo 5.7'de verilmiştir.

Tablo 5.7: Korunması gereken yöreyi cazip hale getiren özelliklerin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Höyük ve Tümülüsler	20	3,5
Hadrianoupolis Antik Kenti	80	13,9
Antik Kalıntılar	55	9,6
Doğal Bitki Örtüsü ve Yaban Hayatı	39	6,8
Yöresel El Sanatları Yapımı	22	3,8
Yaylalar	44	7,7
Tarihi Konaklar	30	5,2
Asar Antik Kenti	13	2,3
Tarihi Cami	18	3,1
Gölet	31	5,4
Türbe	32	5,6
Su Kaynakları	28	4,9
Mağaralar	11	1,9
Su Kemerleri	16	2,8
Mesire Alanı	45	7,8
Kaya Mezarlar	25	4,4
Eskipazar Türbe Çamı	21	3,7
Eskipazar Çayı	25	4,4
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	16	2,8
Diğer	3	0,5
Toplam	574	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Yerel halkın % 70,5'i Eskipazar'ın turizm açısından yeteri kadar tanıtımı yapılmadığını, % 11,6'sı tanıtım yapıldığını ve % 17,9'u hiçbir fikri olmadığını söylemiştir (Tablo 5.8).

Tablo 5.8: Turizm faaliyetlerini artıracak tanıtımların yeterlilik durumunun yerel halk göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Evet	11	11,6
Hayır	67	70,5
Hiçbir fikrim yok	17	17,9
Toplam	95	100,0

Yerel halkın % 26,8'i şenlikler ve % 25,5'i belgesel çekimleri yaparak, % 24,1'i gezi turları düzenleyerek, % 21,4'ü yöresel ürün pazarı kurarak ilçenin tanıtılacağını ve bu şekilde turizm aktivitelerinin artacağını söylemiştir. Ne tür tanıtımlar yapılacağı ile ilgili sayısal dağılım Tablo 5.9' de verilmiştir.

Tablo 5.9: Yerel halka göre turizm faaliyetlerini artıracak tanıtımların dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Yöresel ürün pazarı kurulabilir	47	21,4
Şenlik yapılabilir	59	26,8
Belgesel çekimleri yapılabilir	56	25,5
Gezi turları düzenlenebilir	53	24,1
Hiç fikrim yok	1	0,5
Diğer	4	1,8
Toplam*	220	100

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Anket katılımcılarına sorulan “İlçede turistlere rehberlik edebilmeniz için eğitim verilse gider misiniz?” ve “Turizm kapsamında yöreye gelen turistlere ürünlerinizi pazarlamak ister misiniz?” sorularına verilen yanıtların yaş, eğitim durumu, meslek ve aylık gelir gibi kriterlere göre değişkenlik gösterme durumunu incelemek için Anova testi yapılmıştır. Buna göre rehberlik eğitime katılma durumları aylık gelir kriterine göre, ürünlerini pazarlama isteği ise eğitim ve meslek kriterlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 5.10). Ürün pazarlama durumunda herhangi bir kriterin etki etmediği görülmektedir. Cinsiyet için ise Bağımsız T Testi uygulanmış ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 5.10: Rehberlik eğitimine katılma ve ürünlerini pazarlama durumunun Anova analizi.

	İlçede turistlere rehberlik edebilmeniz için eğitim verilse gitmek ister misiniz?					Turizm kapsamında yöreye gelen turistlere ürünlerinizi pazarlamak ister misiniz?				
	Ortalama	F	Sdt.D	P	Homojenlik grupları	Ortalama	F	Sdt.D	P	Homojenlik grupları
Yaş	2,44	1,71	1,40	1,85	0,136	4,62	0,36	1,40	0,69	0,04
Eğitim	4,00	0,23	1,13	0,79	0,115	2,44	3,24	1,13	0,04	0,02
Meslek	4,62	1,48	3,06	0,23	0,35	4,00	4,07	3,06	0,02	0,03
Aylık Gelir	3,92	3,75	1,36	0,02	0,00	3,92	1,83	1,36	0,16	0,00

P<0,05

Anova analizinde aylık gelire bağlı ortaya çıkan farklılığın hangi gelir düzeyinden kaynaklandığını anlamak için aylık gelirlere bağlı rehberlik eğitimine katılma durumuna ilişkin çapraz tablo analizi Tablo 5.11’de verilmiştir.

İlçede turistlere rehberlik edebilmek için eğitim verildiğinde gitmek istemeyen 21 kişinin gelirinin 3700 TL’den fazla, 10 kişinin de 2020-3700 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Kişilerin % 74,7’sinin küçükbaş büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve tarımla uğraştığı başka kazanç elde edecekleri gelir kaynakları olmaması, turist rehberliğinden de yeterli kazanç elde edemeyeceği ve zaman yetersizliği sebebi ile katılmak istemedikleri düşünülmektedir.

Tablo 5.11: Rehberlik eğitimine katılma durumunun aylık gelire bağlı çapraz tablo analizi.

Seçenekler	Evet	Hayır	Hiçbir fikrim yok	Toplam
980 TL'den az	6	1	3	10
980-1250 TL	7	2	0	9
1250-1750 TL	3	1	0	4
2020-3700 TL	16	10	1	27
3700 TL'den fazla	21	21	3	45
Toplam	53	35	7	95

Turizm faaliyetlerinin artması durumunda ihtiyaç duyulacak eğitimli rehber hizmeti için ilçede eğitim kursları açılırsa yerel halkın % 55,8’i katılacağını, % 36,8’i katılmayacağını, % 7,8’i ise hiçbir fikri olmadığını söylemiştir. Yerel halkın rehberlik eğitimi alma isteğini gösteren dağılım Tablo 5.12’de verilmiştir.

Tablo 5.12: Yerel halkın rehberlik eğitimi alma isteklerinin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Evet	53	55,8
Hayır	35	36,8
Hiçbir fikrim yok	7	7,4
Toplam	95	100

Eğitim durumu ve meslek kriterlerine bağlı olarak ürünlerini pazarlama durumuna ilişkin farklılığı belirlemeye yönelik çapraz tablo analizi tablo 5.13’de verilmiştir. Eğitim durumuna bağlı bu analize göre anket çalışmasına katılan 95 kişiden 71’i ilçeye gelen turistlere ürettikleri yöresel ürünleri pazarlamak istediğini bildirmiştir. 10 kişi pazarlamak istemediğini 14 kişi hiçbir fikri olmadığını söylemiştir. Ürünlerini pazarlamak isteyenler ile pazarlamak istemeyen ve hiçbir fikri olmayanlar arasındaki farkın önemli ölçüde fazla olduğu görülmüştür (Tablo 5.13).

Tablo 5.13: Yöresel ürünleri pazarlama durumunun eğitim durumuna göre dağılımı.

Seçenekler	Evet	Hayır	Hiçbir fikrim yok	Toplam
Yok	1	0	0	1
İlkokul	17	1	0	18
Ortaokul	1	0	0	1
Lise	26	2	7	35
Üniversite	26	7	7	40
Toplam	71	10	14	95

Meslek gruplarına bakıldığında anket çalışmasına katılan 95 kişiden 71’i ürünlerini ilçeye gelen ziyaretçilere pazarlamak istediğini bildirmiştir. İlçeye gelecek ziyaretçilere en çok ürünlerini pazarlamak isteyen birincil grup diğer (emekli, büyükbaş-küçükbaş hayvan yetiştiricileri, arıcılar vb.) grup seçeneğidir. Bu analizde de ürünlerini pazarlamak isteyenler ile pazarlamak istemeyenler ve hiçbir fikri olmayanlar arasında önemli ölçüde fark vardır (Tablo 5.14).

Tablo 5.14: Yöresel ürünleri pazarlama durumunun meslek durumuna göre dağılımı.

Seçenekler	Evet	Hayır	Hiçbir fikrim yok	Toplam
Memur	14	5	9	28
İşçi	10	2	0	12
Çiftçi	1	0	0	1
Serbest meslek	4	1	0	5
Çalışmayan	13	1	0	14
Diğer	29	1	5	35
Toplam	71	10	14	95

Anket uygulanan 95 kişiden % 42'sinin üniversite mezunu, % 36,75'ini lise mezunu, % 18,90'sını ilkokul % 1,05'sini ortaokul oluşturmaktadır. Anket uygulamasına katılan kişilerin sadece 1'i okuma yazma eğitimi olmamıştır. Bu dağılım Tablo 5.15'de verilmiştir.

Tablo 5.15: Eğitim durumu.

Seçenekler	Erkek		Kadın	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Okuma-Yazma Eğitimi Yok	1	1,05	0	0
İlkokul	3	3,15	15	15,75
Ortaokul	1	1,05	0	0
Lise	17	17,85	18	18,90
Üniversite	28	29,40	12	12,60
Toplam	50	53,80	45	46,20

Anket uygulamasına katılan erkeklerin % 17,85'i lise, % 29,40'ı üniversite, kadınların % 18,90'ı lise ve % 12,60'ı üniversite eğitimlidir. Anketler öncelikli olarak güvenilir ve daha doğru değerlendirmeler elde etmek amacı ile lise ve üniversite eğitilmiş kişilere uygulanmıştır (Tablo 5.16).

Anket çalışmasına katılan yerel halkın % 25,3'ü Eskipazar'da ekoturizm faaliyeti sayılabilecek hayvansal veya bitkisel üretim yaparken, % 66,3'ü yapmamaktadır. Yerel halkın üretim yapma durumunu gösteren dağılım Tablo 5.16'de verilmiştir.

Tablo 5.16: Yerel halkın bitkisel veya hayvansal üretim yapma durumuna göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Evet	24	25,3
Hayır	63	66,3
Hiçbir fikrim yok	8	8,4
Toplam	95	100

Tablo 5.17'ye göre anket uygulanan yerel halkın % 74,7'si yöreye gelen turistlere ürünlerini pazarlamak isterken % 10,5'i pazarlamak istememektedir. % 14,7'si ise hiçbir fikri olmadığını söylemiştir.

Tablo 5.17: Yerel halkın ürünlerini turistlere pazarlama isteklerine göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Evet	71	74,7
Hayır	10	10,5
Hiçbir fikrim yok	14	14,7
Toplam	95	100

Anket çalışmasına katılanların % 18,5'i kiren acısı, % 16,7'si sebze, % 16,7'si süt ve süt ürünleri % 15,4'ü marmelat, pekmez (kuşburnu vb.) ürünlerini ürettiğini söylemiştir. Soruya ilişkin diğer oranlar Tablo 5.18'de verilmiştir. Anket sorusu çok cevaplı sorular için kullanılan yüzdeyi sabit tutma yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu şekilde her bir seçeneğin yüzde kaç oranla işaretlendiği tespit edilmiştir.

Tablo 5.18: Yerel halkın üretimini yaptıkları ürün dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Sebze	27	16,7
Fındık	4	2,5
Ceviz	15	9,3
Salep	1	0,6
Safran	3	1,9
Süt ve süt ürünleri	27	16,7
Bal	17	10,5
Kiren acısı	30	18,5
Marmelat, pekmez (Kuşburnu vb.)	25	15,4
Diğer	13	8,0
Toplam*	162	100

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Ankete katılan yerel halkın % 18,9 Eskipazar İlçesi'nde yöreye özgü sayılabilecek bitki türü olduğunu, % 38,9'u olmadığını ve % 42,1'i de hiçbir fikrinin olmadığını söylemiştir (Tablo 5.19).

Tablo 5.19: Eskipazar'a özgü bitki türlerinin var olma durumuna göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Evet	18	18,9
Hayır	37	38,9
Hiçbir fikrim yok	40	42,1
Toplam	95	100,0

Yapılan anket çalışması sonucunda Eskipazar'da yaşayan halkın yöresel yemekler hakkındaki fikirleri Tablo 5.20'de verilmiştir.

Tablo 5.20: Yerel halkın yöresel yemekler hakkındaki fikirlerinin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Cizleme	63	9,5
Yumma Makarna	62	9,4
Miyane Helvası	61	9,2
Kiren Acısı	58	8,8
Malaka (Haluşka)	56	8,5
Marmelat Ve Pekmezler	53	8,0
Keşkek Çorbası	52	7,9
Aşlık Çorbası	50	7,6
Kızılçık Şurubu	47	7,1
Tirit (Bandırma)	39	5,9
Oğmaç Çorbası	39	5,9
Saraylı (Mıhlama)	27	4,1
Höşmerim	25	3,8
Toyga Çorbası	21	3,2
Diğer	8	1,2
Toplam*	661	100

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Eskipazar'ın doğal ve kültürel peyzaj özellikleri belirlenmiş ve anket katılımcılarına bu özelliklerin ekoturizmi etkileme derecesi sorulmuştur. Katılımcıların bilgi ve görüşleri “5’li Likert” soru tipi yöneltilecek alınmıştır. Öncelikli olarak Cronbach Alpha’s değerine bakılarak sorunun güvenilirliği test edilmiştir. Güvenilirlik oranı 0,92 çıkmıştır ve bu oran 0,70’den büyük olduğu için tatmin edicidir. Daha sonra T testi yapılarak değişkenlerin ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş. Standart sapmalara bakıldığında da ankete katılan kişilerin Eskipazar doğal peyzaj özellikleri grubunun alt faktörü olan doğal bitki örtüsü ve Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı faktörlerine puanlama yaparken diğer faktörlere göre daha duyarlı davrandıkları, yaban hayatı alt faktörüne ise daha serbest davrandıkları görülmüştür. Yerel halkın değerlendirilmesi istenilen Eskipazar’ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi anket sorusuna 4,11 ortalama ile Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı, 3,89 ortalama ile katılarak Hadrianoupolis Antik Kenti cevabını vermişlerdir. Yöresel el sanatlarının ise 2,98 ortalama ile ekoturizmi hiç etkilemediğini bildirmişlerdir. Bu analiz Tablo 5.21’de verilmiştir.

Tablo 5.21: Eskipazar’ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi.

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Ortalama	Standart sapması
Eskipazar Doğal Peyzaj Özellikleri	%	%	%	%	%		
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca Dağları	18,9	1,16	32,6	25,3	11,6	2,98	1,15
Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Dikmen Tepesi	13,7	16,8	34,7	26,3	8,4	3,21	1,32
Eskipazar Çayı ve diğer su kaynakları	15,8	14,7	18,9	33,7	16,8	3,74	1,19
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları	6,3	8,4	23,2	28,4	33,7	3,28	1,25
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar Tamuşlar, Yalakkuz ovaları	14,7	5,3	34,7	27,4	17,9	3,96	1,25
Eğriova göleti	7,4	6,3	15,8	23,2	47,4	3,43	1,26
Dolomit ve traverten kaynakları	11,6	9,5	25,3	31,6	22,1	3,55	1,19
Doğal bitki örtüsü	9,5	4,2	32,6	28,4	25,3	3,53	1,07
Yaban hayatı	2,1	17,9	25,3	33,7	21,1	4,04	3,18
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	5,3	4,2	28,4	34,7	26,3	4,11	1,04
Akkaya Termal ve Travertenleri	2,1	4,2	23,2	21,1	49,5	3,50	1,13
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	8,4	3,2	41,1	24,2	23,2	3,48	1,28
Eskipazar Kültürel Peyzaj Özellikleri	%	%	%	%	%	%	%
Höyük ve Tümülüsler	5,3	0	17,9	18,9	57,9	3,54	1,26
Hadrianoupolis Antik Kenti	12,6	4,2	32,6	23,2	27,4	3,89	1,18
Asar Antik Kenti	5,3	6,3	24,2	22,1	42,1	3,54	1,28
Yazıtlar	11,6	6,3	24,2	31,6	26,3	3,73	1,32
Anıtlar	11,6	8,4	20,0	33,7	26,3	3,75	1,31
Kaya mezarları	11,6	4,2	21,1	25,3	37,9	3,60	1,29
Hamamlar	9,5	8,4	17,9	25,3	38,9	3,42	1,25
Kaya Tünelleri	9,5	7,4	31,6	16,8	34,7	3,62	1,28
Konaklar	8,4	11,6	37,9	13,7	28,4	3,63	1,31
Tapınak ve Mezar Anıtı	9,5	8,4	26,3	22,1	33,7	3,66	1,30
Camiler	11,6	5,3	25,3	24,2	33,7	3,58	1,28
Şenlikler ve Festivaller	10,5	7,4	22,1	25,3	34,7	3,45	1,32
Yöresel yeme-içme olanakları	11,6	3,2	31,6	22,1	31,6	2,98	1,26
Yöresel el sanatları	13,7	6,3	28,4	24,2	27,4	2,98	1,15

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum)

Arazi çalışmaları, yerel yöneticilerle yapılan mülakatlar ve literatür taramalarından yararlanılarak hazırlanan GZFT analizi 13 güçlü yön, 9 zayıf yön, 11 fırsat ve 6 tehdit faktörü olarak oluşturulmuştur. GZFT analizi anket sorusu olarak katılımcılara yöneltilmiştir. 5’li likert ölçekli bu sorunun Cronbach Alpha’s değeri 0,94 çıkmıştır ve bu değer 0,70’ten büyük olduğu için tatmin edicidir. Ankete katılan yerel halk ve derin mülakat yapılan ziyaretçilerden, alanın güçlü ve zayıf yönlerini, fırsatlar ve tehditler (GZFT) analizini 5’li likert ölçekle değerlendirmesi istenmiştir. Expert Choice 11.5 programında en fazla 9 faktöre kadar analiz yapılabilirdiği için Spss programında saptanan ortalamalara göre en düşük ortalamalı faktörler elenmiştir ve GZFT analizi 5 uzman (yerel yönetici) görüşü ile A’wot tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme yerel yönetici anket sonuçları bölümünde verilmiştir.

Anket çalışmasına katılan yerel halkın GZFT sonuçları ile uzmanların A'wot tekniği ile değerlendirdiği GZFT sonuçlarının kısmen örtüştüğü görülmektedir. Bu karşılaştırmalar ortalama değerler ile gerçekleştirilmiştir. 'Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen Hadrianoupolis Antik Kenti'nin olması' güçlü yön faktörüne yerel halk ortalama 4,21 oranında katılırken A'wot değerlendirmesine göre bu faktör ikinci öncelikli güçlü yön faktörü olarak belirlenmiştir. Yerel halkın ortalama 4,34 oranında katıldığı 'Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması' zayıf yön faktörünün, uzmanlarca en birincil önceliğe sahip zayıf yön faktörü ile aynı olduğu görülmüştür. Yerel halkın ortalama 4,15 oranında katıldığı 'Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkânının olması' fırsatlar faktörü, A'wot değerlendirmesi önceliğine göre en öncelikli iki fırsat faktöründen biri olduğu görülmüştür. Yerel halkın ortalama 3,96 oranında katıldığı tehdit faktörü ile A'wot değerlendirmesinde en güçlü önceliğe sahip tehdit faktörüdür aynı değildir. Yerel halkın katıldığı tehdit faktörü ' Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi'dir. Ancak A'wot analizine göre en öncelikli tehdit faktörü 'Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar'dır. Yerel halka göre GZFT analizine ait yüzdeler Tablo 5.22'de verilmiştir.

Tablo 5.22: GZFT analizi.

GZFT Faktörleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Ortalama Değerleri	Standart sapma Değerleri
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Güçlü Yönleri	%	%	%	%	%		
1. Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması,	2,5	4,2	15,8	32,5	45,0	4,13	0,99
2. Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianopolis Antik Kenti'nin olması,	2,5	0,8	21,7	22,5	52,5	4,21	0,98
3. Roma İmparatorluğuna ev sahipliği yapmış olan Asar Antik Kenti'nin olması	4,2	5,8	28,3	27,5	34,2	3,81	1,09
4. Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,	1,7	5,8	20,8	32,5	39,2	4,01	0,99
5. Akkaya termal ve travertenlerinin olması,	5,0	5,0	18,3	25,8	45,8	4,02	1,14
6. Yayla Şenliklerinin yapılması,	1,7	6,7	20,0	27,5	44,2	4,05	1,03
7. İlçeye ulaşımın kolay olması,	3,3	2,5	16,7	34,2	43,3	4,11	0,99
8. İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması,	0	5,8	17,5	30,8	45,8	4,16	0,91
9. Doğasının bozulmamış olması.	1,7	8,3	19,2	34,2	36,7	3,95	1,02
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Zayıf Yönleri	%	%	%	%	%		
1. İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması	6,7	6,7	16,7	40,8	29,2	3,79	1,13
2. Konaklamanın yetersiz olması,	2,5	6,7	17,5	24,2	49,2	4,10	1,07
3. Yeme-içme tesislerinin olmaması,	5,8	4,2	23,3	21,7	45,0	3,95	1,17
4. Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması,	4,2	1,7	18,3	33,3	42,5	4,08	1,02
5. Turistleri yönlendirecek eğitilmiş rehberlerin olmaması	0	2,5	18,3	35,0	44,2	4,20	0,82
6. Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması,	0,8	1,7	15,8	25,8	55,8	4,34	0,86
7. Turizme yönelik bir sağlık Merkezinin bulunmaması,	4,2	2,5	20,8	27,5	45,0	4,06	1,06
8. Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergâhlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi.	5,0	2,5	18,3	39,2	35,0	3,96	1,04
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Fırsatları	%	%	%	%	%		
1. Doğal kaynakları nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,	1,7	3,3	22,5	38,3	34,2	4,00	0,92
2. Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması,	5,0	5,8	15,0	30,8	43,3	4,01	1,13
3. Tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması,	0	6,7	20,8	26,7	45,8	4,11	0,96
4. Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,	1,7	0,8	20,0	35,0	42,5	4,15	0,88
5. Ormaniçi köylerin çok olması nedeniyle orman ürünlerinin yöresel pazarlarda sunulabilmesi,	0	4,2	25,0	34,2	36,7	4,03	0,88
6. Her yıl yayla şenlikleri yapılması ve yerli-yabancı turist için dikkat çekici olması,	3,3	0,8	21,7	35,0	39,2	4,05	0,97
7. Eskipazar'ın turistik açıdan 'Hadrianopolis Antik Kenti' ile tanınmaya başlaması,	1,7	9,2	12,5	32,5	44,2	4,08	1,04
8. Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması,	2,5	5,0	25,8	25,0	41,7	3,98	1,05
9. 'Hadrianopolis Antik Kenti'nde rekreasyon ve koruma çalışmalarının tamamlanması ile Eskipazar İlçesi'nin kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedecek olması.	0	5,0	20,8	30,8	43,3	4,12	0,91
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Tehditleri	%	%	%	%	%		
1. Turistik ve rekreasyonel aktiviteler sonucu doğanın bozulması,	7,5	8,3	19,2	35,0	30,0	3,71	1,19
2. Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi,	6,7	8,3	29,2	32,5	23,3	3,57	1,13
3. Yanlış turizm kararları sonrası tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesi,	6,7	6,7	13,3	41,7	31,7	3,85	1,14
4. Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar,	5,0	3,3	20,8	37,5	33,3	3,90	1,06
5. Kentsel yerleşimin plansız oluşu sonucu yapılan betonarme yapıların kentsel peyzajın görsel kalitesini olumsuz etkilemesi,	4,2	8,3	20,8	29,2	37,5	3,87	1,13
6. Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi.	6,7	4,2	19,2	25,8	44,2	3,96	1,18

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum).

Anket katılımcılarından sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerini 5’li likert ölçekle değerlendirmeleri istenmiştir. Cronbach Alpha’s değerine bakılarak sorunun güvenilirliği test edilmiştir. Güvenilirlik oranı 0,90 çıkmıştır ve bu oran 0,70’den büyük olduğu için tatmin edicidir. Daha sonra değişkenlerin ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş. Anket katılımcılarının değerlendirmeleri Tablo 5.23’da verilmiştir.

Tablo 5.23: Sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerinin değerlendirilmesi.

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Ortalama Değerleri	Standart sapma Değerleri
Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	%	%	%	%	%		
Turizmin kaynakları olan doğal, tarihi, kültürel peyzaj değerleri, bugünün toplumuna fayda sağlarken aynı zamanda gelecekte de kullanımına izin verecek biçimde korunmalı,	3,2	3,2	6,3	14,7	72,6	4,5	0,9
Turizm gelişiminin planlanması ve yönetimi, önemli ekolojik ya da sosyo-kültürel sorunların ortaya çıkmasına izin vermeyecek biçimde yürütülmeli,	2,1	5,3	10,5	18,9	63,2	4,3	1
Turizm bölgesindeki çevrenin peyzaj kalitesi korunmalı ve mümkünse artırılmalı,	1,1	1,1	12,6	14,7	70,5	4,5	0,8
Alana yapılan ziyaretlerin devamlılığının garanti altına alınması, peyzaj çekiciliğinin artırılması ve ticari değerinin devam ettirilmesi için ziyaretçilerin memnuniyetleri devamlı kılınmalı,	2,1	6,3	4,2	18,9	68,4	4,4	0,9
Turizm, toplumun tüm bireyelerine fayda sağlamalı,	5,3	4,2	7,4	16,8	66,3	4,3	1,1
Sürdürülebilir Ekoturizm İlkeleri	%	%	%	%	%		
Kaynakları azaltmayan, çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmeli,	2,1	1,1	8,4	21,1	66,3	4,4	0,8
Doğrudan katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sunmalı,	1,1	4,2	16,8	23,2	54,7	4,2	0,9
Yerel topluluk ve yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ziyaretçilerden oluşan tarafların ekoturizm süresince eğitimini kapsamalı,	0	2,1	18,9	17,9	61,1	4,3	0,8
Turizme kaynak oluşturan değerlerin farkına varılması özendirilmeli,	1,1	6,3	24,2	67,4	1,1	4,5	0,6
Turizm kaynaklarının kendine özgü şartları kabul edilmelidir, taşıma kapasitesi sınırları belirlenmeli,	2,1	2,1	8,4	30,5	56,8	4,3	0,8
Yerel toplum, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi, bilim adamları ve yerel yönetimler arasında ekoturizm etkinlikleri öncesi ve sonrasında bir anlayış geliştirmeli ve ortaklıklar kurulmalı,	2,1	4,2	10,5	22,1	61,1	4,3	0,9
Ekoturizm tarafları için doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki ve etik sorumluluklar ve davranışlar geliştirilmeli,	1,1	3,2	9,5	21,1	65,3	4,4	0,8
Turizm kaynağı, yerel topluma ve turizm endüstrisine uzun dönemli faydalar sağlamalıdır. Bunlar koruma, bilimsel, toplumsal, kültürel ya da ekonomik olabilir,	1,1	2,1	10,5	16,8	69,5	4,5	0,8
Ekoturizm etkinlikleri çevreye duyarlı olmalıdır.	0	0	6,3	22,1	71,6	4,6	0,5

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum).

Literatür taraması neticesinde Akpınar ve Bulut (2010) ve Akkiprik’e (2011) göre yapılaşma amaçları kriter alınarak ekoturizm faaliyetleri sınıflandırılmıştır. Eskipazar İlçesi için bu ekoturizm faaliyetlerinin yapılabileceği alanlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla hazırlanan anket sorusu Eskipazar’da yaşayan 95 kişiye yöneltilmiştir. Bu soruya % 2,9 oranında hiçbir fikrim yok cevabı verilmiştir. Yapılan ve yapılabileceği olan ekoturizm faaliyetlerine % 15,5 oranında doğa fotoğrafçılığı, % 9,1 oranında doğa

yürüyüşü ve % 7,1 oranında kültür yürüyüşleri cevabı verilmiştir. Ekoturizm faaliyetlerine ilişkin bu soruya ait frekans ve yüzde oranları Tablo 5.24'te verilmiştir.

Tablo 5.24: Yerel halka göre yapılan ve yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri.

EKOTURİZM FAALİYETLERİ

Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri		
1) Bilim Turizmi	Frekans	Yüzde
Botanik turizmi	44	5,6
Doğa fotoğrafçılığı	122	15,5
Jeomorfolojik oluşumları izleme	8	1,02
Yaban Hayatı Gözlemciliği	34	4,3
Kuş Gözlemciliği	38	4,8
Mağara Turizmi	16	2,04
2) Kültür Turizmi	Frekans	Yüzde
Festival Turizmi	32	4,08
Yayla Turizmi	28	3,5
Gelenek ve Görenek turizmi	26	3,3
Karayolu Turizmi	4	0,5
Kültür Yürüyüşleri	56	7,1
Tarım ve Çiftlik Turizmi	16	2,04
Köy Turizmi	15	1,9
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi	49	6,2
Gastronomi (Yeme-İçme)	10	1,2
Yöresel el sanatları	7	0,8
3) İnanç Turizmi	17	2,1
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri		
1) Spor Turizmi	Frekans	Yüzde
Atlı Doğa Yürüyüşü	15	1,9
Bisiklet Turizmi	14	1,7
Doğa Yürüyüşü	72	9,1
Kano sporu	2	0,2
Akarsu Turizmi	8	1,02
Sportif Olta Balıkçılığı	13	1,6
2) Macera Turizmi	Frekans	Yüzde
Balon Turizmi	5	0,6
Dağ ve Kaya Tırmanışı	7	0,8
Doğa Keşfi (Foto safari)	13	1,6
Olağanüstü Olayları İzleme	12	1,5
Sal Yarışı (Rafting)	3	0,3
Yamaç paraşütü	6	0,7
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri		
1) Sağlık Turizmi	Frekans	Yüzde
İklim Konforu Turizmi	24	3,06
Kaplıca (Termal) Turizmi	33	4,2
2) Kamp ve Karavan Turizmi	8	1,02
Hiç Fikrim Yok	23	2,9
Toplam	784	100

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Ankete katılan yerel halktan 15'i öğrenmeye dayalı ekoturizm faaliyetlerinden bilim turizmi alt başlığındaki botanik turizmi için doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı alanlarını önermiştir. Bu alanı % 2,2 kişi doğa fotoğrafçılığı, % 1,1 kişi yaban hayatı gözlemciliği, % 1,6 kişi kuş gözlemciliği için önermiştir. Yaban hayatı gözlemciliği için % 1,1 kişi, yaylalar ve mağara turizmi için de % 1,6 kişi mağaraları önermiştir.

Katılımcılardan, öğrenmeye dayalı ekoturizm faaliyetlerinin bir diğer alt başlığı olan kültür turizmi çeşitlerinden festival turizmi için % 2,1'i, yayla turizmi için % 2,9, gelenek görenek turizmi için % 0,4, tarım ve çiftlik turizmi için % 0,8'i yaylaları önermiştir. Kültür yürüyüşleri için % 0,8 kişi Hadrianoupolis Antik kentini, köy turizmi için % 1,4 kişi kırsal yerleşimleri, tarihi ve arkeolojik alan turizmi için % 1,4 kişi antik kalıntıları, yöresel yemekler için % 0,8 kişi ve yöresel el sanatları için % 0,7 kişi Eskipazar kentsel yerleşimini önermiştir. Öğrenmeye dayalı ekoturizm faaliyetlerinin sonuncu alt başlığı olan inanç turizmi için ise % 1,2 kişi türbeleri önermiştir.

Eğlenmeye dayalı ekoturizm faaliyetlerinin alt başlığı olan spor turizmi çeşitlerinden atlı doğa yürüyüşü için % 0,8 kişi, bisiklet turizmi için % 1,2 kişi ve doğa yürüyüşü için % 1,7 kişi yaylaların bu faaliyetlere uygun olduğunu söylemiştir. Aktif olarak kano sporunun yapılmadığı öğrenilmiş ancak yapılmak istenildiği takdirde çaylarda yapılabileceği anket katılımcıları tarafından ifade edilmiştir. Akarsu turizmi için % 0,4 kişi ve sportif olta balıkçılığı için % 1,2 kişi, göletlerin bu tür faaliyetlere uygun olduğunu bildirmişlerdir. Macera turizmi alt başlığındaki balon turizmi için % 0,6 kişi, dağ ve kaya tırmanışı için % 0,5 kişi, sal yarışı için % 0,4 kişi, yamaç paraşütü için % 0,3 kişi, yaylaların bu faaliyetler için uygun olduğunu söylemişlerdir. Doğa keşfi için % 1,02 kişi ve olağanüstü olayları izleme için % 0,7 kişi, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı alanlarının uygun olduğunu belirtmiştir.

Dinlenmeye dayalı ekoturizm faaliyetlerinin alt başlığı olan sağlık turizmi çeşitlerinden iklim konforu için % 2,6 kişi ve kaplıca turizmi için % 3,6 kişi Akkaya termal ve travertenlerini önermiştir. Kamp ve karavan turizmi için % 1,9 kişi ise mesire alanlarını önermiştir. Anket sorusuna ilişkin diğer sayısal veriler Tablo da 4.25'de verilmiştir.

Ekoturizm faaliyetlerinin yapılma amaçlarına göre bir sınıflandırma oluşturulmuştur (Akpınar ve Bulut, 2010; Akkiprik, 2011). Bu sınıflandırmadan yararlanılarak elde edilen öneriler Tablo 5.25'te verilmiştir.

Tablo 5.25: Alternatif ekoturizm faaliyetleri ve uygun alan önerileri.

Ekoturizm Faaliyeti	Tümülüs Ve Höyükler	Hadrianopolis Antik Yerleşimi	Antik Kalıntılar	Doğal Bitki Örtüsü Ve Yaban Hayatı Alanları	Kırsal Yerleşimler	Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	Akkaya Termal ve Travertenleri	Yaylalar	Tarihi Konaklar	Asar Antik Kenti	Tarihi Cami	Gölet	Türebeler	Su Kaynakları	Mağaralar	Su Kemerleri	Mesire Alanı	Kaya Mezarları	Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	Eskipazar Çayı	Eskipazar Kentsel Yerleşimi
Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Bilim Turizmi																					
Botanik turizmi				<u>1,9</u>	0,5	0,1	0,1	1,5				0,3		0,3			0,3		0,2		
0,2Doğa fotoğrafçılığı	0,3	1,02	0,6	<u>2,2</u>	0,6	0,6	0,7	1,6	0,7	0,7	0,6	1,2	0,2	0,5	0,6	0,5	0,3	0,5	0,7	0,2	0,2
Jeomorfolojik oluşumları izleme	0,2											0,1		0,3		0,1			0,1		
Yaban Hayatı Gözlemciliği				<u>1,1</u>		0,2		<u>1,1</u>				0,3		0,2		0,1			8		
Kuş Gözlemciliği				<u>1,6</u>	0,2	0,1		1,5				0,5					0,2		0,5		
Mağara Turizmi	0,3														<u>1,6</u>						
2)Kültür Turizmi																					
Festival Turizmi				0,1				<u>2,1</u>									1,4				0,3
Yayla Turizmi				0,1	0,2			<u>2,9</u>									0,2				
Gelenek ve Görenek turizmi			0,2	0,1	<u>0,5</u>			<u>0,5</u>	0,3	0,1	0,3		0,2				0,3				0,1
Karayolu Turizmi					0,1			0,1													0,2
0,10,1Kültür Yürüyüşleri	0,5	<u>0,8</u>	0,7	0,3	0,2	0,5	0,3	6	0,2	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1
Tarım ve Çiftlik Turizmi				0,2	0,7		0,1	<u>0,8</u>													
Köy Turizmi					<u>1,4</u>		0,1	0,3													
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi	1,0	1,2	<u>1,5</u>			0,1	0,1	0,1	0,2	0,7	0,3		0,2					0,3			
Gastronomi (Yeme-İçme)								0,1									0,2				<u>0,8</u>
Yöresel el sanatları					0,1																<u>0,7</u>
3)İnanç Turizmi																					
		0,2									0,3	0,1	<u>1,2</u>					0,1			
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Spor Turizmi																					
Atlı Doğa Yürüyüşü			0,1	0,5	0,3			<u>0,8</u>													
Bisiklet Turizmi		0,1		0,2	0,1			<u>1,2</u>													
Doğa Yürüyüşü	0,2	0,5	0,3	8	0,3	0,6	0,2	<u>1,7</u>	0,3	0,2	0,3	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Kano sporu				0,1										0,1							
Akarsu Turizmi				0,1								<u>0,5</u>		0,1							0,2
Sportif Olta Balıkçılığı				0,1								<u>1,2</u>		0,2							0,2
2)Macera Turizmi																					
Balon Turizmi								<u>0,6</u>													
Dağ ve Kaya Tırmanışı				0,2				<u>0,5</u>											0,1		
Doğa Keşfi (Foto safari)				<u>1,02</u>	0,1		0,1	0,3											0,2		

Tablo 5.25: Devam ediyor.

Ekoturizm Faaliyeti	Tümülsüz Ve Höyükler	Hadrianopolis Antik Yerleşimi	Antik Kalıntılar	Doğal Bitki Örtüsü Ve Yaban Hayatı Alanları	Kırsal Yerleşimler	Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	Akkaya Termal ve Travertenleri	<u>Yaylalar</u>	Tarihi Konaklar	Asar Antik Kenti	Tarihi Cami	Gölet	Türebeler	Su Kaynakları	Mağaralar	Su Kemerleri	Mesire Alanı	Kaya Mezarları	Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	Eskipazar Çayı	Eskipazar Kentsel Yerleşimi	
Olağanüstü Olayları İzleme			0,1	0,7			0,5	<u>0,1</u>														
Sal Yarışı (Rafting)								<u>0,3</u>														
Yamaç paraşütü				0,2	0,1			<u>0,3</u>														
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																						
1)Sağlık Turizmi																						
İklim Konforu Turizmi							2,6	0,1									0,2					
Kaplıca (Termal) Turizmi						0,2	3,6							0,2								
2)Kamp ve Karavan Turizmi																						
Hiç Fikrim Yok							0,2	0,2				0,1					<u>0,3</u>					
<u>2,9</u>																						

5.2 Ziyaretçilere Ait Derin Mülakat Bulguları

Çalışmaya katılan ziyaretçilere ait demografik özellikler; cinsiyet dağılımı, yaş dağılımı, eğitim düzeyleri, meslek grupları ve gelir durumu Tablo 5.26’de verilmiştir.

Tablo 5.26: Ziyaretçilere ait demografik özellikler.

Demografik Özellikler	Seçenekler	Yüzde	Frekans
Cinsiyet	Erkek	45	9
	Kadın	55	11
Yaş Dağılımı	16-25	20	4
	26-35	15	3
	36-45	45	9
	46-55	0	0
	55 ve yukarısı	20	4
Eğitim Düzeyleri	Yok	0	0
	İlkokul	5	1
	Ortaokul	10	2
	Lise	15	3
	Üniversite	70	14
Meslek Grupları	Serbest Meslek	0	0
	Çalışmayan	10	2
	Çiftçi	0	0
	İşçi	35	7
	Memur	15	3
	Diğer	40	8
Gelir Durumu	< 980 TL	0	4
	980-1250 TL	0	0
	1250-1750 TL	0	0
	2020 TL	20	0
	> 3700 TL	80	16

Derin mülakat katılımcılarının hepsi ilk defa gelmediklerini Eskipazar’ı yılda birkaç kez ziyaret ettiklerini bildirmişlerdir. Katılımcıların % 65’i Ankara’dan % 20’si İstanbul’dan geldiklerini bildirmiştir (Tablo 5.27). Ziyaretçilerin hepsi ziyaretlerini aileleriyle yaptıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 5.27: Ziyaretçilerin geldikleri illere göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Ankara	13	65,0
İstanbul	4	20,0
İzmit	1	5,0
Hiçbir fikrim yok	2	10,0
Toplam	20	100,0

Ziyaretçilerin % 40’ı Ağustos ayında, % 34’ü Temmuz ayında ve % 18’i Haziran ayında geldiğini bildirmişlerdir (Tablo 5.28). Analize göre ziyaretçilerin ilçeye yılda birden fazla ziyaret ettiği görülmektedir.

Tablo 5.28: Ziyaretçilerin geldikleri aylara göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Mart-Nisan	1	2,0
Mayıs	1	2,0
Haziran	9	18,0
Temmuz	17	34,0
Ağustos	20	40,0
Eylül	1	2,0
Ekim	1	2,0
Toplam*	50	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Çalışmaya katılan ziyaretçilerin % 46,5'i doğal özelliklerini, % 20,9'u yöresel yiyeceklerini, % 16,3'ü tarihi ve kültürel değerlerini ve % 16,3'ü turistik ve rekreasyonel olanaklarını sevdiklerini bildirmişlerdir. Bu dağılım Tablo 5.29'da verilmiştir.

Tablo 5.29: Ziyaretçilerin ilçenin en çok beğendikleri özelliklerin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Tarihi ve kültürel değerleri	7	16,3
Doğal özellikleri	20	46,5
Safranbolu'ya yakın olması	0	0
Yöresel yiyecekler	9	20,9
Yöresel el sanatları yapımı	0	0
Turistik ve rekreasyonel olanakları	7	16,3
Hiçbir fikrim yok	0	0
Diğer	0	0
Toplam*	43	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Katılımcıların % 23,4'ü kaçak kesimlerin birincil derecede, % 23,4'ü tarihi mekânların zarar görmesinin ikincil derecede, % 21,3'ü doğal vejetasyona zarar verilmesinin üçüncül derecede Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini etkileyen olumsuz etmenler olduğunu bildirmiştir (Tablo 5.30).

Tablo 5.30: Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini olumsuz etkileyen etmenlerin ziyaretçilere göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Kaçak kesim	11	23,4
Beton yapılanmalar	5	10,6
Plansız yerleşim	4	8,5
Tarihi mekânların zarar görmesi	11	23,4
Doğal vejetasyona zarar verilmesi	10	21,3
Hiç fikrim yok	1	2,1
Diğer	5	10,6
Toplam*	47	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Ziyaretçilerin % 45'i yeme-içme tesisi yetersizliği nedeniyle ve % 40'ı ulaşım güçlüğü nedeniyle Eskipazar'da rekreatif ve turistik olanaklardan yararlanamadıklarını bildirmişlerdir. Ziyaretçilerin % 5'i herhangi bir sorun yaşamadıklarını, % 5'i ise hiçbir fikri olmadığını dile getirmişlerdir. Bu dağılım Tablo 5.31'de verilmiştir.

Tablo 5.31: Ziyaretçilerin Eskipazar'da rekreatif ve turistik olanaklardan yeteri kadar yararlanma durumları ve nedenlerinin dağılımı.

		Bu olanaklardan neden yararlanamıyorsunuz?			Toplam
		Yeme-İçme tesisi yetersizliği	Ulaşım güçlüğü	Hiçbir fikrim yok	
		Yüzde	Yüzde	Yüzde	Yüzde
Eskipazar'da rekreatif ve turistik olanaklardan yeteri kadar yararlanabiliyor musunuz?	Evet	5	0	5	2
	Hayır	45	40	0	17
	Hiçbir fikrim yok	0	0	5	1
Toplam		50	40	10	100

Ziyaretçilerin % 11'i Hadrianoupolis Antik kentinin,% 8,7'si Yaylaların ve % 7,5'i Antik kalıntıların turizmin gelişimi için korunması gereken cazip yerler olduğunu bildirmiştir. (Tablo 5.32).

Tablo 5.32: Ziyaretçilere göre turizm gelişimi için korunması gereken yöreyi cazip hale getiren özelliklerin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Höyük ve Tümülüsler	6	3,5
Hadrianoupolis Antik Kenti	19	11,0
Antik Kalıntılar	13	7,5
Doğal Bitki Örtüsü ve Yaban Hayatı	12	6,9
Yöresel el sanatları yapımı	6	3,5
Yaylalar	15	8,7
Tarihi konaklar	9	5,2
Asar Antik Kenti	7	4,0
Tarihi Cami	9	5,2
Gölet	10	5,8
Türbe	6	3,5
Su Kaynakları	8	4,6
Mağaralar	8	4,6
Su Kemerleri	7	4,0
Mesire Alanı	8	4,6
Kaya Mezarlar	8	4,6
Eskipazar Türbe Çamı	8	4,6
Eskipazar Çayı	7	4,0
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	7	4,0
Toplam*	173	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Çalışmaya katılan ziyaretçilerin hepsi cizleme, yumma makarna, marmelat ve pekmezler, keşkek çorbası, kızılılık şurubu, tirit (bandırma)'nın yöreye ait yiyecekler olduğunu söylemişlerdir. Diğer dağılımlar Tablo 5.33'da verilmiştir.

Tablo 5.33: Ziyaretçilerin yöresel yemekler hakkındaki fikirlerinin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Cizleme	20	7,4
Yumma Makarna	20	7,4
Miyane Helvası	19	7,03
Kiren Acısı	18	6,6
Malaka (Haluşka)	18	6,6
Marmelat Ve Pekmezler	20	7,4
Keşkek Çorbası	20	7,4
Aşlık Çorbası	17	6,3
Kızılıcak Şurubu	20	7,4
Tirit (Bandırma)	20	7,4
Oğmaç Çorbası	18	5,9
Saraylı (Mıhlama)	19	7,03
Höşmerim	19	7,03
Toyga Çorbası	17	6,3
Diğer	0	0
Toplam*	265	100

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Ziyaretçilere doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi sorulmuştur. 5’li likert tipi ölçekle sorulan bu sorunun Cronbach Alpha’s değeri 0,96’dir. Bu değer 0,70’ten büyük olduğu için tatmin edicidir. Ziyaretçilerin değerlendirilmesi istenilen Eskipazar’ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi anket sorusuna 4 ortalama ile katılarak Hadrianoupolis Antik Kenti ve Akkaya Termal ve Travertenleri cevabını vermişlerdir. Kurban, Dede, Dikmen Tepelerinin ise 2,5 ortalama ile ekoturizmi hiç etkilemediğini bildirmişlerdir. Bu analize ait diğer veriler Tablo 5.34’de verilmiştir.

Tablo 5.34: Ziyaretçilere göre Eskipazar’ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi etkileme derecesi.

	Hiç Etkilememektedir	Etkilememektedir	Kararsızım	Etkilemektedir	Tamamen Etkilemektedir	Ortalama	Standart sapması
Eskipazar Doğal Peyzaj Özellikleri	%	%	%	%	%		
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca Dağları	25	5	35	35	0	2,8	1,19
Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Dikmen Tepesi	20	20	50	10	0	2,5	,94
Eskipazar Çayı ve diğer su kaynakları	20	20	15	40	5	2,9	1,29
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları	10	15	20	25	30	3,5	1,35
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar Tamuşlar, Yalakkuz ovaları	30	10	30	30	0	2,6	1,23
Eğriova göleti	15	5	20	15	45	3,7	1,49
Dolomit ve traverten kaynakları	15	10	20	45	10	3,2	1,25
Doğal bitki örtüsü	25	5	25	20	25	3,1	1,53
Yaban hayatı	0	20	15	40	25	3,7	1,08
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	15	10	20	40	15	3,3	1,30
Akkaya Termal ve Travertenleri	5	5	25	10	55	4,0	1,23
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	10	5	40	25	20	3,4	1,18
Eskipazar Kültürel Peyzaj Özellikleri	%	%	%	%	%		
Höyük ve Tümülüsler	25	0	25	20	30	3,3	1,55
Hadrianopolis Antik Kenti	15	0	10	20	55	4,0	1,45
Asar Antik Kenti	10	10	35	10	35	3,5	1,35
Yazıtlar	15	10	25	35	15	3,2	1,29
Anıtlar	15	15	20	35	15	3,2	1,32
Kaya mezarları	25	5	15	25	30	3,3	1,59
Hamamlar	10	10	20	20	40	3,7	1,38
Kaya Tünelleri	15	5	30	15	35	3,5	1,43
Konaklar	15	15	35	5	30	3,2	1,43
Tapınak ve Mezar Anıtı	15	10	25	20	30	3,4	1,42
Camiler	20	10	10	15	45	3,5	1,63
Şenlikler ve Festivaller	20	5	15	10	50	3,6	1,63
Yöresel yeme-içme olanakları	20	5	25	5	45	3,5	1,60
Yöresel el sanatları	25	5	25	10	35	3,2	1,61

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum,5: Tamamen Katılıyorum)

Ziyaretçilerin değerlendirdikleri GZFT analizi sorusu için güvenilirlik analizi yapılmıştır. 0,93 olarak hesaplanan Cronbach Alpha’s değeri 0,70’ten yüksek çıktığı için tatmin edicidir. Ziyaretçilerin GZFT analizi değerlendirmeleri ile uzmanların katıldığı A’wot analizi sonuçlarının birbirleri ile örtüştüğü görülmüştür. Eskipazar’a gelen ziyaretçilerin 4.50 ortalama ile katıldıkları ‘İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması’ güçlü yön faktörünün, uzmanlarca belirlenen birincil öncelikli güçlü yön faktörü ile aynı olduğu görülmüştür. Ziyaretçilerin 4.50 ortalama ile katıldığı ‘Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması’ faktörü yine A’wot analizi ile belirlenen birincil öncelikli zayıf yön faktördür. A’wot analizinde birincil öncelikli fırsatlar faktöründen ‘Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm

faaliyetlerinin yapılabilme imkânının olması' ziyaretçilerin 4,55 ortalama ile katıldıkları fırsatlar faktörüdür. 'Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi' tehdit faktörüne de ziyaretçiler 4,55 ortalama ile katılmıştır ve bu sonuçta A'wot analiz önceliği ile aynıdır. GZFT analizinin standart sapmalarına bakıldığında cevaplamada güçlü yönlerin 1 ve 7, zayıf yönlerin 1, 2, 7 ve 8, tehditlerin 1,3 ve 5 numaralı alt faktörlerine diğer alt faktörlere göre daha serbest davrandıkları görülmüştür (Tablo 5.35).

Tablo 5.35: Çalışmaya katılan ziyaretçilerin GZFT analizi değerlendirmesi.

GZFT Faktörleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Ortalama Değerleri	Standart sapma Değerleri
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Güçlü Yönleri	%	%	%	%	%		
1. Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması,	5	10	5	15	65	4,25	1,25
2. Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianopolis Antik Kenti'nin olması,	0	0	30	15	55	4,25	0,91
3. Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,	5	0	5	40	50	4,30	0,97
4. Yayla Şenliklerinin yapılması,	0	0	15	30	55	4,40	0,75
5. İlçeye ulaşımın kolay olması,	0	0	10	35	55	4,45	0,68
6. İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması,	0	0	10	30	60	4,50	0,68
7. Eskipazar İlçesi'nin turizm konusunda henüz keşfedilmemiş olması, ilçe genelinde yoğun bir yapılaşma ve sanayileşmenin olmaması,	5	5	10	25	55	4,20	1,15
8. Turizm odağı diğer bir ilçe olan Safranbolu'ya göre daha sessiz ve sakin olması,	0	5	20	25	50	4,20	0,95
9. Doğasının bozulmamış olması.	0	10	5	35	50	4,25	0,96
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Zayıf Yönleri	%	%	%	%	%		
1. İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması	15	10	10	35	30	3,55	1,43
2. Konaklamanın yetersiz olması,	0	10	15	20	55	4,20	1,05
3. Yeme-içme tesislerinin olmaması,	0	5	10	25	60	4,40	0,88
4. Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması,	0	5	15	25	55	4,30	0,92
5. Turistleri yönlendirecek eğitilmiş rehberlerin olmaması,	0	5	10	25	60	4,40	0,88
6. Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması,	0	5	5	25	65	4,50	0,82
7. Turizme yönelik bir sağlık merkezinin bulunmaması,	5	10	10	15	60	4,15	1,26
8. Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergahlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi.	10	0	5	30	55	4,20	1,23
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Fırsatları	%	%	%	%	%		
1. Doğal kaynakları nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,	0	5	10	35	50	4,30	0,86
2. Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması,	0	5	10	15	70	4,50	0,88
3. Tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması,	0	5	5	25	65	4,50	0,82
4. Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,	0	0	10	25	65	4,55	0,68
5. Ormanıçi köylerin çok olması nedeniyle orman ürünlerinin yöresel pazarlarda sunulabilmesi,	0	0	5	35	60	4,55	0,60
6. Her yıl yayla şenlikleri yapılması ve yerli-yabancı turist için dikkat çekici olması,	0	0	15	40	45	4,30	0,73
7. Eskipazar'ın turistik açıdan 'Hadrianopolis Antik Kenti' ile tanınmaya başlaması,	0	5	0	30	65	4,55	0,75
8. Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması,	0	5	15	15	65	4,40	0,94
9. 'Hadrianopolis Antik Kenti'nde rekreasyon ve koruma çalışmalarının tamamlanması ile Eskipazar İlçesi'nin kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedecek olması.	0	10	5	20	65	4,40	0,99
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Tehditleri	%	%	%	%	%		
1. Turistik ve rekreasyonel aktiviteler sonucu doğanın bozulması,	5	10	10	30	45	4,00	1,21
2. Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi,	0	5	30	30	35	3,95	0,94
3. Yanlış turizm kararları sonrası tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesi,	10	5	10	35	50	4,00	1,33
4. Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar,	0	0	15	30	55	4,40	0,75
5. Kentsel yerleşimin plansız oluşu sonucu yapılan betonarme yapıların kentsel peyzajın görsel kalitesini olumsuz etkilemesi,	0	10	15	25	50	4,15	1,03
6. Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi.	0	0	10	25	65	4,55	0,68

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum).

Ziyaretçilerden sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerini 5’li likert ölçekle değerlendirmeleri istenmiştir. Bu sorunun güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alpha’s değeri 0,77 bulunmuştur bu oran 0,70’ten büyük olduğu için güvenilir ölçütündedir. Ankete katılanların değerlendirmelerinden “Sürdürülebilir Turizm İlkeleri”nin hemen hemen her maddesine katıldıkları görülmüştür. Katılımcıların değerlendirmeleri Tablo 5.36’te verilmiştir.

Tablo 5.36: Sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerinin ziyaretçiler tarafından değerlendirilmesi.

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Ortalama Değerleri	Standart sapma Değerleri
Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	%	%	%	%	%		
Turizmin kaynakları olan doğal, tarihi, kültürel peyzaj değerleri, bugünün toplumuna fayda sağlarken aynı zamanda gelecekte de kullanımına izin verecek biçimde korunmalı,	0	0	0	0	100	5	0
Turizm gelişiminin planlanması ve yönetimi, önemli ekolojik ya da sosyo-kültürel sorunların ortaya çıkmasına izin vermeyecek biçimde yürütülmeli,	0	0	0	0	100	5	0
Turizm bölgesindeki çevrenin peyzaj kalitesi korunmalı ve mümkünse artırılmalı,	0	0	0	0	100	5	0
Alana yapılan ziyaretlerin devamlılığının garanti altına alınması, peyzaj çekiciliğinin artırılması ve ticari değerinin devam ettirilmesi için ziyaretçilerin memnuniyetleri devamlı kılınmalı,	0	0	0	5	95	4,95	0,2
Turizm, toplumun tüm bireylerine fayda sağlamalı,	0	0	0	0	100	5	0
Sürdürülebilir Ekoturizm İlkeleri	%	%	%	%	%		
Kaynakları azaltmayan, çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmeli,	0	0	0	0	100	5	0
Doğrudan katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sunulmalı,	0	0	0	0	100	5	0
Yerel topluluk ve yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ziyaretçilerden oluşan tarafların ekoturizm süresince eğitimini kapsamalı,	0	0	0	5	95	4,95	0,2
Turizme kaynak oluşturan değerlerin farkına varılması özendirilmeli,	0	0	0	5	95	4,95	0,2
Turizm kaynaklarının kendine özgü şartları kabul edilmelidir, taşıma kapasitesi sınırları belirlenmeli,	0	0	5	0	95	4,90	0,4
Yerel toplum, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi, bilim adamları ve yerel yönetimler arasında ekoturizm etkinlikleri öncesi ve sonrasında bir anlayış geliştirmeli ve ortaklıklar kurulmalı,	0	0	0	0	100	5	0
Ekoturizm tarafları için doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki ve etik sorumluluklar ve davranışlar geliştirilmeli,	0	0	0	0	100	5	0
Turizm kaynağı, yerel topluma ve turizm endüstrisine uzun dönemli faydalar sağlamalıdır. Bunlar koruma, bilimsel, toplumsal, kültürel ya da ekonomik olabilir,	0	0	0	0	100	5	0
Ekoturizm etkinlikleri çevreye duyarlı olmalıdır.	0	0	0	0	100	5	0

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum).

Eskipazar’a gelen ziyaretçilere “Sizce Eskipazar’da gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetleri nelerdir? Eskipazar’da yer alan hangi doğal ve kültürel turizm alanı, ekoturizm faaliyetleri için uygun olanaklar sunmaktadır? soruları yöneltilmiştir. Ziyaretçiler yılda bir

kere, genellikle festival turizmi, gelenek görenek turizmi, inanç turizmi gibi öğrenmeye dayalı faaliyetlerinde bulduklarını söylemişlerdir. Sağlık turizmi olan kaplıca turizmine ise yine yılda bir kere katıldıklarını bildirmişlerdir.

5.3 Uzmanlara (Yerel yöneticilere) Ait Derin Mülakat Bulguları

İlçede yapılan 5 yerel yönetici ile derin mülakat yapılmıştır. Derin mülakat değerlendirmeleri aşağıda Tablolar halinde verilmiştir.

Yöneticilerle yapılan mülakat neticesinde Alan Yaylası Şenliği ve Kabaarmut Yayla Şenliği gibi köy derneklerince düzenlenen şenlikler ve en son 2010 yılında yapılan Eskipazar Kültür ve Sanat Festivali'nin yapıldığı tespit edilmiştir. Yöneticiler bu etkinliklerin her yıl Temmuz ve Eylül ayında yapıldığını bildirmişlerdir.

Yerel yöneticilere göre; turizmin gelişmesi için öncelikli olarak Hadrianoupolis Antik kenti, antik kalıntılar, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı ve yaylaların korunması gerekmektedir. Yöneticilerin % 6,6'sı höyük ve tümülüslerin de korunması gerektiğini bildirmişlerdir. Yöneticilerin % 6,6'sı Eskipazar Çayının ve turizmi artıracak potansiyele sahip olmadığını söylerken, % 1,6'sı tekrar değerlendirilebileceğini bildirmiştir (Tablo 5.37).

Tablo 5.37: Eskipazar'ı cazip hale getiren özelliklerin yerel yöneticilere göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Höyük ve Tümülüsler	4	6,6
Hadrianoupolis Antik Kenti	5	8,2
Antik Kalıntılar	5	8,2
Doğal Bitki Örtüsü ve Yaban Hayatı	5	8,2
Yöresel el sanatları yapımı	2	3,3
Yaylalar	5	8,2
Tarihi konaklar	3	4,9
Asar Antik Kenti	4	6,6
Tarihi Cami	3	4,9
Gölet	4	6,6
Türbe	3	4,9
Su Kaynakları	3	4,9
Mağaralar	3	4,9
Su Kemerleri	2	3,3
Mesire Alanı	1	1,6
Kaya Mezarlar	4	6,6
Eskipazar Türbe Çamı	2	3,3
Eskipazar Çayı	1	1,6
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	2	3,3
Toplam*	61	100,0

Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Yöneticilerin % 40'ı tarihi mekânların zarar görmesinin, % 10'u kaçak kesimlerin, % 10'u beton yapılanmaların % 10'u plansız yerleşimlerin doğal ve kültürel değerleri olumsuz etkilediğini bildirmiştir. Diğer etkenlerin sayısal oranları Tablo 5.38' de verilmiştir. Bunların dışında tarihi mekânlar da yapılan kaçak kazı ve doğal alanlarda yapılan kaçak avlanmalarında olumsuz etmenler olduğunu bildirmişlerdir (Tablo 5.39).

Tablo 5.38: Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini etkileyen olumsuz etmenlerin yerel yöneticilere göre dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Kaçak kesim	1	10,0
Beton yapılanmalar	1	10,0
Plansız yerleşim	1	10,0
Taş ve maden ocakları	1	10,0
Tarihi mekânların zarar görmesi	4	40,0
Doğal vejetasyona zarar verilmesi	1	10,0
Diğer	1	10,0
Toplam*	10	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Mülakat yapılan yöneticiler Eskipazar'a yerli ve yabancı turistin geldiğini bildirmişlerdir. Yerli turistlerin genelinin Eskipazar'ın yerlisi olduğunu ve ilçeyi aileleri ile birlikte ziyaret ettiklerini söylemişlerdir. İlçeye gelen ve yerlisi olmayan turistler ile yabancı turistlerin ise genellikle turlarla geldiğini bildirmişlerdir. Turların inanç, gezi, eğitim ve keşif amacı ile yapıldığını, doğa yürüyüşleri, keşif vb. doğa faaliyetleri için yılda ortalama 10000 kişinin ilçeye geldiğini söylemişlerdir. Bu ziyaretçileri, geleneksel hale gelen ODTÜ ve Hacettepe Üniversitelerinin kampları, trekking grupları ve eğitim amaçlı gelenler oluşturmaktadır. Her üniversite kampı en az 95 kişiden ve trekking turları ise en az üyesi 4000 kişi olan Ankara'dan gelen trekking gruplarından oluşmaktadır. Yerel yöneticiler, doğa turizmi için gelenlerden büyük çoğunluğunu oluşturan trekking gruplarının ilçeyi, günü birlik ziyaret için mesafenin yakın olması ve Ankara-İstanbul karayolu üzerinde olması sebebi ile seçtiğini bildirmişlerdir. Trekking grupları için 2010 yılında başlatılan 'Eskipazar Doğadan Tarihe Yürüyüş Parkurları' projesi ile hem doğa turizmini hem de kültür turizmini aktifleştirmek hedeflenmektedir. (Eskipazar Kaymakamlığı, 2010). Derin mülakata katılan yerel yöneticiler, Sığırcık Suyunu yılda ortalama 15000 kişinin ve Hadrianoupolis Antik Kentini ise yılda ortalama 10000 kişinin ziyaret ettiğini bildirmişlerdir.

Uzmanlara (yerel yöneticilere) göre ziyaretçilerin, Eskipazar'ı en çok tercih etme nedenleri % 45,5 ile tarihi ve kültürel değerleri, % 36,4 ile doğal özellikleridir (Tablo 39).

Tablo 5.39: Yerel yöneticilere göre ziyaretçilerin Eskipazar'ı tercih etme nedenlerinin dağılımı.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Tarihi ve kültürel değerleri	5	45,5
Doğal özellikleri	4	36,4
Safranbolu'ya yakın olması	2	18,1
Yöresel yiyecekleri	0	0
Yöresel el sanatları yapımı	0	0
Turistik ve rekreasyonel olanakları	0	0
Diğer	0	0
Hiçbir fikrim yok	0	0
Toplam*	11	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Yerel yöneticilerin tamamı, ziyaretçilerin turistik ve rekreasyonel faaliyetlerden yeterince yararlanamıyor olmasının nedeni olarak konaklama yetersizliği ve yeme-içme tesisi yetersizliği olduğunu söylemişlerdir. İlçede rekreasyonel alanlara özel araçlar dışında ulaşımın zor olmasının da eksiklik olduğunu bildirmişlerdir.

Yerel yöneticilere mülakat yapılırken turistlerin ilgisini çekecek yöresel ürünler sorulmuştur. Seçenek verilmeyen bu soruya yiyecek olarak miyane helvası, hoşmerim, peynir, köy ekmeği, kanlıca mantarı, alıç, kiren acısı, kuşburnu marmelatı ve pekmezleri söylerken, diğer ürünler olarak çit, sepet, kösüre taşı, ahşap ürünler, el işi ve giysi türleri söylenmiştir. İlçede bu ürünlerin satılabileceği yöresel pazarlar kurulmaktadır. Eskipazar'a özgü, ekoturizme katkı sağlayacak bitki veya bitki türleri olarak salep ve tellice, kanlıca gibi mantar türlerinin olduğunu söylemişlerdir. Yerel yöneticilerin yöresel yemek hakkındaki değerlendirmeleri Tablo 5.40'da verilmiştir.

Tablo 5.40: Yerel yöneticilerin yöresel yemekler hakkındaki değerlendirmesi.

Seçenekler	Frekans	Yüzde
Cizleme	4	7,5
Yumma Makarna	4	7,5
Miyane Helvası	4	7,5
Kiren Acısı	5	9,4
Malaka (Haluşka)	4	7,5
Marmelat Ve Pekmezler	3	5,7
Keşkek Çorbası	5	9,4
Aşlık Çorbası	4	7,5
Kızılıcak Şurubu	4	7,5
Tirit (Bandırma)	4	7,5
Oğmaç Çorbası	4	7,5
Saraylı (Mıhlama)	3	5,7
Höşmerim	3	5,7
Toyga Çorbası	1	1,9
Diğer	1	1,9
Toplam*	53	100,0

*Bu soruya birden fazla yanıt verildiği için yani çoklu yanıt seçeneği içerdiğinden toplam sayısı örneklem sayısından fazla çıkmaktadır.

Bu değerlendirmenin dışında kül kömeci, soğan salması, şalgam galesi ve keş yöresel yiyecek olarak değerlendirilmiştir. Bu yöresel yemeklerin sunulabileceği her hangi bir mekânın olmadığını da bildirmişlerdir.

Cronbach Alpha's değeri 0,78 olan bu soruda yerel yöneticilere Eskipazar'ın doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizmi ne derecede etkilediğini 5'li likert ölçekle değerlendirmeleri istenmiştir. Yerel yöneticilerin 4,8 ortalama ile Hadrianoupolis Antik Kentinin ve 4,6 ortalama ile Eğriova Gölet'inin ekoturizmi etkilemekte olduğu cevabını vermişlerdir. Üçüncü olarak da 4,2 ortalama ile kaya mezarları, doğal bitki örtüsü ve Asar Antik Kenti etkilemektedir cevaplarını vermişlerdir (Tablo 5.41).

Tablo 5.41: Yerel yöneticilere göre doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin turizmi ne derece etkilediğinin dağılımı.

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Ortalama Değerleri	Standart sapma Değerleri
	%	%	%	%	%		
Eskipazar Doğal Peyzaj Özellikleri							
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca Dağları	20	40	20	0	20	2,6	1,5
Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Dikmen Tepesi	20	60	0	0	20	2,4	1,5
Eskipazar Çayı ve diğer su kaynakları	20	60	0	0	20	2,4	1,5
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları	0	0	40	40	20	3,8	0,8
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar Tamuşlar, Yalakkuz ovaları	40	0	40	0	20	2,6	1,6
Eğriova göleti	0	0	0	40	60	4,6	0,5
Dolomit ve traverten kaynakları	0	20	0	60	20	3,8	1
Doğal bitki örtüsü	0	0	20	40	40	4,2	0,8
Yaban hayatı	0	0	20	60	20	4	0,7
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	0	20	0	60	20	3,8	1
Akkaya Termal ve Travertenleri	0	40	20	20	20	3,2	1,3
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	40	0	20	20	20	2,8	1,7
Eskipazar Kültürel Peyzaj Özellikleri							
Höyük ve Tümülüsler	0	20	20	40	20	3,6	1,1
Hadrianoupolis Antik Kenti	0	0	0	20	80	4,8	0,4
Asar Antik Kenti	0	0	20	40	40	4,2	0,8
Yazıtlar	20	0	0	60	20	3,6	1,5
Anıtlar	20	0	0	60	20	3,6	1,5
Kaya mezarları	0	0	20	40	40	4,2	0,8
Hamamlar	0	40	0	40	20	3,4	1,3
Kaya Tünelleri	0	40	20	20	20	3,2	1,3
Konaklar	0	20	40	40	0	3,4	1,1
Tapınak ve Mezar Anıtı	20	0	40	40	0	3,2	1,3
Camiler	20	20	20	20	20	3,2	1,5
Şenlikler ve Festivaller	20	0	20	40	20	3	1,5
Yöresel yeme-içme olanakları	20	20	20	40	0	3,4	1,3
Yöresel el sanatları	0	20	40	40	0	2,8	0,8

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum).

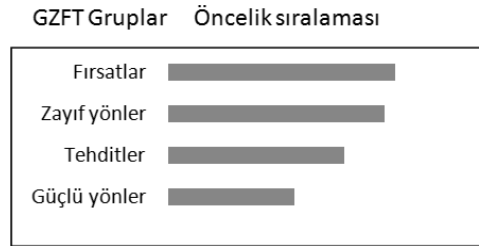
Çalışmaya katılan yöneticiler, topluma fayda sağlayan korumacı, geliştiren ve geliştirilmesi gereken sürdürülebilir turizm ilkelerine ve sürdürülebilir ekoturizm ilkelerinin hepsine katıldıklarını bildirmişlerdir.

Uzmanlarla yapılan GZFT analizi değerlendirmesi A'wot tekniği ile sayısallaştırılmıştır. GZFT sorusunun Cronbach Alpha's değeri 0,92dir ve bu değer 0,70'ten büyük olduğu için tatmin edicidir. A'wot tekniği ile her GZFT grubu ve faktörleri için iki karşılaştırmalar yapılmış ve bu kıyaslamalar neticesinde GZFT analizine ait güçlü, zayıf, fırsat ve tehdit gruplarının önceliği ve bu grupların alt faktörlerinin önceliği belirlenmiştir.

Eskipazar İlçesi için A'wot tekniği ile değerlendirilen GZFT analizinde bulunan en önemli GZFT grubu (0,279) fırsatlar, ikinci olarak (0,261) zayıf yönler, üçüncü olarak (0,236) tehditler olarak belirlenmiştir. Güçlü yönlerin (0,224) önceliğinin en az düzeyde olduğu görülmüştür (Tablo 5.42). A'wot tekniğine göre öncelik sıralamasının grafiksel gösterimi Şekil 4.1'de verilmiştir.

Tablo 5.42: GZFT analizinin A'wot tekniği ile gruplar arası öncelik sıralaması.

GZFT grupları	Öncelik Sıralaması
Fırsatlar	<u>0,278</u>
Zayıf Yönler	0,262
Tehditler	0,237
Güçlü Yönler	<u>0,223</u>

Şekil 5.1: Gruplar arası öncelik sıralamasının grafik gösterimi.

GZFT faktörlerinin grup içindeki değerlendirilmesinde birincil öncelikli güçlü yön faktörünün, 'G2- Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması' (0,130) olduğu, en düşük öncelikli güçlü yön faktörünün ise 'G6- Akkaya termal ve travertenlerinin olması' (0,083) olduğu tespit edilmiştir.

Zayıf yönler grubunun birincil öncelikli faktörleri; 'Z4- Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması' (0,130) ve 'Z6- Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması' (0,131)tür. En düşük öncelikli zayıf yön faktörleri ise 'Z1- İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması' (0,121), 'Z3- Yeme-içme tesislerinin olmaması,' (0,121), 'Z5- Turistleri yönlendirecek eğitilmiş rehberlerin olmaması,' (0,121) ve 'Z8- Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergâhlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi' (0,121)'tır.

Fırsatlar grubunda en öncelikli fırsat faktörleri 'F4-Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkânının olması' (1,122) ve 'F8-Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması' (1,122), en düşük öncelikli fırsat faktörü, 'F2-Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması' (0,078) olarak belirlenmiştir.

Tehditler grubunun en öncelikli faktörü, 'T4-Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar' (0,179), en düşük öncelikli faktörü ise 'T2-Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi' (0,149)'dir. GZFT analizinde A'wot tekniği ile belirlenen önem dereceleri Tablo 5.43 'de verilmiştir.

Tablo 5.43: Uzmanlara uygulanan GZFT analizinin A'wot tekniği ile değerlendirilmesi.

GZFT Grupları	GZFT grup önceliği	GZFT Faktörleri	Grup içindeki önceliği	Tüm Faktörler içindeki önceliği
Güçlü Yönler	0,223	G1. Yenice Ormanlarına yakın olması ile güz ormanlarının birleşmesi sonucu yaban hayatı ve bitki örtüsünün çeşitlenmesi ve bunların gözlenebilme imkânının olması,	0,116	0,026
		G2. Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması,	0,130	0,029
		G3. Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianoupolis Antik Kenti'nin olması,	0,128	0,029
		G4. Roma İmparatorluğuna ev sahipliği yapmış olan Asar Antik Kentinin olması	0,105	0,024
		G5. Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,	0,098	0,022
		G6. Akkaya termal ve travertenlerinin olması,	0,083	0,019
		G7. İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması,	0,108	0,024
		G8. Turizm odağı diğer bir ilçe olan Safranbolu'ya göre daha sessiz ve sakin olması,	0,110	0,025
		G9. Doğasının bozulmamış olması.	0,122	0,027
Zayıf yönler	0,262	Z1. İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması	0,125	0,032
		Z2. Konaklamanın yetersiz olması,	0,127	0,033
		Z3. Yeme-içme tesislerinin olmaması,	0,121	0,032
		Z4. Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması,	0,129	0,035
		Z5. Turistleri yönlendirecek eğitilmiş rehberlerin olmaması,	0,121	0,032
		Z6. Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması,	0,131	0,034
		Z7. Turizme yönelik bir sağlık Merkezinin bulunmaması,	0,124	0,031
		Z8. Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergahlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi.	0,122	0,032
Fırsatlar	0,279	F1. Doğal kaynakları nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,	0,116	0,032
		F2. Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması,	0,078	0,022
		F3. Tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması,	0,108	0,030
		F4. Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,	0,122	0,034
		F5. Ormaniçi köylerin çok olması nedeniyle orman ürünlerinin yöresel pazarlarda sunulabilmesi,	0,123	0,030
		F6. Eskipazar'ın turistik açıdan 'Hadrianoupolis Antik Kenti' ile tanınmaya başlaması,	0,116	0,034
		F7. İlçenin yerel kültür ve gelenekler açısından bir turizm potansiyeline sahip olması,	0,108	0,031
		F8. Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması,	0,122	0,034
		F9. 'Hadrianoupolis Antik Kenti'nde rekreasyon ve koruma çalışmalarının tamamlanması ile Eskipazar İlçesi'nin kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedecek olması.	0,108	0,032
Tehditler	0,237	T1. Turistik ve rekreasyonel aktiviteler sonucu doğanın bozulması,	0,159	0,038
		T2. Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi,	0,149	0,035
		T3. Yanlış turizm kararları sonrası tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesi,	0,170	0,040
		T4. Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar,	0,179	0,042
		T5. Kentsel yerleşimin plansız oluşu sonucu yapılan betonarme yapıların kentsel peyzajın görsel kalitesini olumsuz etkilemesi,	0,167	0,039
		T6. Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi,	0,176	0,041

Derin mülakat çalışmasına katılan yerel yöneticilere “Eskipazar’da gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetleri ve hangi doğal ve kültürel turizm alanının bu faaliyetlere olanak sunduğu” sorulmuştur. Yerel yöneticilere göre yapılacak aktiviteler Tablo 5.44’de verilmiştir. Ekoturizm olanağı sunan yerler ve yapılan ve yapılabilecek ekoturizm aktivitelerinin çapraz tablo analizi Tablo 5.45 de verilmiştir.

Tablo 5.44: Uzmanlara (Yerel yöneticilere) göre yapılan ve yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri.

EKOTURİZM FAALİYETLERİ		
Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri		
1) Bilim Turizmi	Frekans	Yüzde
Botanik turizmi	9	5,2
Doğa fotoğrafçılığı	10	5,8
Jeomorfolojik oluşumları izleme	5	2,9
Yaban Hayatı Gözlemciliği	11	6,4
Kuş Gözlemciliği	12	7,0
Mağara Turizmi	2	1,1
2) Kültür Turizmi	Frekans	Yüzde
Festival Turizmi	10	5,8
Yayla Turizmi	5	2,9
Gelenek ve Görenek turizmi	0	0
Karayolu Turizmi	0	0
Kültür Yürüyüşleri	20	11,6
Tarım ve Çiftlik Turizmi	0	0
Köy Turizmi	0	0
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi	15	8,7
Gastronomi (Yeme-İçme)	10	5,8
Yöresel el sanatları	0	0
3) İnanç Turizmi	11	6,4
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri		
1) Spor Turizmi	Frekans	Yüzde
Atlı Doğa Yürüyüşü	7	4,0
Bisiklet Turizmi	10	5,8
Doğa Yürüyüşü	5	2,9
Kano sporu	0	0
Akarsu Turizmi	0	0
Sportif Olta Balıkçılığı	3	1,7
2) Macera Turizmi	Frekans	Yüzde
Balon Turizmi	0	0
Dağ ve Kaya Tırmanışı	5	2,9
Doğa Keşfi (Foto safari)	14	8,1
Olağanüstü Olayları İzleme	0	0
Sal Yarışı (Rafting)	0	0
Yamaç paraşütü	5	2,9
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri		
1) Sağlık Turizmi	Frekans	Yüzde
İklim Konforu Turizmi	0	0
Kaplıca (Termal) Turizmi	5	2,9
2) Kamp ve Karavan Turizmi	10	5,8
Hiç Fikrim Yok	0	0
Toplam	171	100

Tablo 5.45: Uzmanlara (Yerel yöneticilere) göre ekoturizm olanağı sunan alanlar ve ekoturizm faaliyetlerine ait çapraz tablo analizinin yüzdeleri.

Ekoturizm Faaliyeti	Tümülsüz Ve Höyükler	Hadrianopolis Antik Yerleşimi	Antik Kalıntılar	Doğal Bitki Örtüsü Ve Yaban Hayatı Alanları	Kırsal Yerleşimler	Türbe Çamı Antı Tabiat Parkı	Akkaya Termal ve Travertenleri	Yaylalar	Tarihi Konaklar	Asar Antik Kenti	Tarihi Cami	Gölet	Türebeler	Su Kaynakları	Mağaralar	Su Kemerleri	Mesire Alanı	Kaya Mezarları	Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	Eskipazar Çayı	Eskipazar Kentsel Yerleşimi
Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Bilim Turizmi																					
Botanik turizmi				<u>2,9</u>				2,3													
Doğa fotoğrafçılığı				<u>2,9</u>				<u>2,9</u>													
Jeomorfolojik oluşumları izleme						<u>2,9</u>															
Yaban Hayatı Gözlemciliği								<u>2,9</u>							1,1				2,3		
Kuş Gözlemciliği				<u>2,9</u>										1,1					<u>2,9</u>		
Mağara Turizmi															1,1						
2)Kültür Turizmi																					
Festival Turizmi								<u>2,9</u>									<u>2,9</u>				
Yayla Turizmi								<u>2,9</u>													
Gelenek ve Görenek turizmi																					
Karayolu Turizmi																					
Kültür Yürüyüşleri	1,6	<u>2,9</u>	1,6						<u>2,9</u>										2,3		
Tarım ve Çiftlik Turizmi	1,1	<u>2,9</u>	1,6																		
Köy Turizmi																					
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi	0,5	<u>2,9</u>	2,2						<u>2,9</u>												
Gastronomi (Yeme-İçme)					<u>2,9</u>																<u>2,9</u>
Yöresel el sanatları																					
3)İnanç Turizmi																					
		0,5								<u>2,9</u>			<u>2,9</u>								

Tablo 5.45: Devam ediyor.

Ekoturizm Faaliyeti	Tümülsüz Ve Höyükler	Hadrianopolis Antik Yerleşimi	Antik Kalıntılar	Doğal Bitki Örtüsü Ve Yaban Hayatı Alanları	Kırsal Yerleşimler	Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	Akkaya Termal ve Travertenleri	Yaylalar	Tarihi Konaklar	Asar Antik Kenti	Tarihi Cami	Gölet	Türebeler	Su Kaynakları	Mağaralar	Su Kemerleri	Mesire Alanı	Kaya Mezarları	Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	Eskipazar Çayı	Eskipazar Kentsel Yerleşimi
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Spor Turizmi																					
Atlı Doğa Yürüyüşü					1,1			2,2									0,5				
Bisiklet Turizmi					2,9																2,9
Doğa Yürüyüşü										2,9											
Kano sporu																					
Akarsu Turizmi																					
Sportif Olta Balıkçılığı																					
2)Macera Turizmi																					
Balon Turizmi										2,9											
Dağ ve Kaya Tırmanışı										2,9											
Doğa Keşfi (Foto safari)				2,9		1,1		1,6				0,5		0,5			1,1				
Olağanüstü Olayları İzleme																					
Sal Yarışı (Rafting)																					
Yamaç paraşütü					2,9																
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Sağlık Turizmi																					
İklim Konforu Turizmi										2,9											
Kaplıca (Termal) Turizmi										2,9											
2)Kamp ve Karavan Turizmi																					
								2,9									2,9				
Hiç Fikrim Yok																					
																					0

Tablo 5.45’te verilen ekoturizm faaliyetlerine olanak sağlayan alanlara ilişkin detaylı öneriler aşağıda verilmiştir.

- Botanik turizmi için, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı alanı Kabaarmut Yaylası,
- Doğa fotoğrafçılığı için, yaylalar ve Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası,
- Jeomorfolojik oluşumları izleme için, Akkaya termal ve travertenleri, sarı traverten maden ocağı,
- Yaban hayatı gözlemciliği için, yaylalar, mağaralar ve Yenice yaban hayatını geliştirme sahası,
- Kuş gözlemciliği için, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı alanları, su kaynakları ve tüm orman alanları,
- Festival turizmi için, mesire alanları ve yaylalar,
- Yayla turizmi için, Kabaarmut, Eğriova (Şekil 4.2), Belen ve Yalakkuz Kayadibi Yaylaları,

Şekil 5.2: Eğriova yaylasından bir görünüm (Ahmet Bostan, 2016).

- Kültür yürüyüşleri için, Asar Antik Kenti (Kimistne) yürüyüş rotası, Hadrianoupolis Antik kenti (Şekil 4.3),

Şekil 5.3: Hadrianoupolis Antik Kenti Delikli Kaya mevkiinden bir görünüm (Ahmet Bostan, 2009).

- Tarihi ve arkeolojik alan turizmi için, Hadrianoupolis Antik Kenti, Asar Antik Kenti, antik kalıntılar (Şekil 4.4), türbeler,

Şekil 5.4: Hamamlı Köyünde yer alan Dibek taşı ve Tarihi Hamam.

- İnanç turizmi için, Hristiyanlığın hac merkezi olduğu söylenen Hadrianoupolis Antik kenti, tarihi camiler (Şekil 4.5), türbeler ve sığırcık suyu,

Şekil 5.5: Sığircık Suyu Eski Cami.

- Atlı doğa yürüyüşü için, tüm yaylalar,
- Bisiklet turizmi için, kırsal yerleşimlerden kentsel yerleşime kadar her türlü alanlar,
- Doğa yürüyüşü için, 222 kilometrelik uluslar arası standartlarda hazırlanan 8 adet yürüyüş parkuru (Şekil 4.6),

Şekil 5.6: Eskipazar ormanlarından bir görünüm (Ahmet Bostan, 2016).

- Sportif olta balıkçılığı için, Hamamlı çayı (18 kilometrelik alan),
- Dağ kaya tırmanışı için, Asar Antik Kenti (Şekil 4.7),

Şekil 5.7: Asar Antik Kenti yakınlarında bulunan kayaya işlenmiş yazıt (Ahmet Bostan, 2009).

- Doğa keşfi için, tüm doğal ve tarihi mekânlar,
- Yamaç paraşütü için, Sadeyaka, Kısaç köyü,
- Kaplıca turizmi için, Akkaya termal ve travertenleri (Şekil 4.8),

Şekil 4.8: Akkaya termal travertenlerinden bir görünüm.

- Kamp ve karavan turizmi için, tüm yaylalar ve Çetiören (Çatakören) mesire alanı önerilmiştir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9: Kamp için kullanılan Çetiören (Çatakören) Mesire alanından bir görünüm (Ahmet Bostan, 2016).

Yerel yöneticiler alternatif ekoturizm faaliyetlerinden bazılarının ilçede yapıldığını söylemişlerdir. Diğer ekoturizm faaliyetleri için de Eskipazar'ın imkân sunduğunu bildirmişlerdir.

BÖLÜM 6

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Çalışmada, Eskipazar'ın ekoturizm potansiyelini ortaya koyarak, turizm olanaklarının araştırılması, turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliğine yönelik öneriler geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma alanının doğa ile iç içe olması, Yenice ormanlarının yakında konumlanması nedeni ile fauna ve flora zenginliğinin bulunması, ören yeri potansiyeline sahip iki antik kentte tarihi ve kültürel birçok antik kalıntıya sahip olması, farklı ekoturizm faaliyetlerine olanak sağlaması, yayla şenlikleri gibi kültürel faaliyetlerin devam ediyor olması, Batı Karadeniz'de yer alan Safranbolu, Amasra, Çakraz, İnkum gibi turizm odaklarına yakın olması turizm olanaklarını ortaya koymaktadır.

Eskipazar İlçesi'nin:

- Hadirianapolis Antik Kenti, Asar antik Kenti, Delikli Kaya mezarları, Hisariçi Kaya mezarları, İmparator Caracalla ve Diacletianusa ait heykel kaideleri, Zeus Kiminsteros, Demeter, Artenis Kratione Hermes kütleleri ile ilgili tapınak ve yazıtları, Hamamlı ve Bahçepınar hamamları, Tarihi Sığırcık Suyu Camisi kültür ve inanç turizmine,
- Eğriova, Belen, Kabaarmut, Dede ve Beytarla yaylaları ile yayla ve şenlik-festival turizmine,
- Zengin biyoçeşitliliğe sahip ormanları, yaban hayatı ve bitki örtüsüyle doğa turizminde,
- Akkaya termal ve traverteni ile de kaplıca ve sağlık turizmine olanak sağladığı görülmektedir.

6.1 Yerel Halka Ait Verilerin Değerlendirilmesi

- Anket çalışması 45 kadın, 50 erkek olmak üzere toplam 95 kişiye uygulanmıştır.

- Anket çalışmasına katılanların çoğunluğu lise ve üniversite eğitimi almış işçi ve memurdan oluşmaktadır. Ortalama gelir düzeyinin 2020 liranın üzerinde olduğu tespit edilmiştir.
- Çalışmaya katılan yerel halkın çoğunluğunun büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ile tarımdan gelir elde ettiği tespit edilmiştir.
- Eskipazar'ın yerlisi olmadığını söyleyen 19 kişinin 1-5 yıldır ilçede yaşadığı belirlenmiştir.
- Ziyaretçilerin çoğunluğu Ankara ve İstanbul'dan gelmektedir. Metropollerdeki stresli ve yoğun şehir yaşantısından sıkılan insanlar doğayla iç içe olabilecekleri alanlara yönelmektedir. Eskipazar'a, Ankara ve İstanbul gibi iki büyük şehirden ulaşımın kolay olması ziyaret olanaklarını artırmaktadır. Ziyaretçiler çoğunlukla temmuz ve ağustos aylarını tercih etmektedir.
- Turizmin gelişimi için Eskipazar'ı cazip hale getiren birincil özelliğin Hadrianoupolis Antik Kenti olduğu, ikinci olarak antik kalıntılar üçüncü olarak ise mesire alanları olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.7, Tablo 5.31). Hadrianoupolis Antik Kent alanında yapılan arkeolojik kazılar sırasında gün yüzüne çıkan kalıntılar korunaklı bir yapı içerisine alınmıştır. Bu sayede ziyaretçiler kalıntıları gözlemleme imkânı bulmaktadır.
- Yapılan anket sonuçlarına göre Eskipazar'ın turizm faaliyetlerini artıracak tanıtımlarının yapılmadığı tespit edilmiş, şenlik etkinlikleri ve belgesel çekimleri ile yörenin tanıtılabileceği ve bu sayede turizm faaliyetlerinin artacağı öngörüsü saptanmıştır.
- Yerel halkın çoğunluğunun turistlere rehberlik etmek için ilçede açılacak eğitim kurslarına katılmak istediği tespit edilmiştir. Buda Gaul (2003)'e göre ekoturizmin olumlu ekonomik etkilerinden yerel halk için istihdam olanaklarının sağlanması ve ilave gelir elde edilmesi fikrini desteklemektedir. Eğitimlere katılmak istemeyen yerel halkın katılmama istekleri ile yaş, eğitim durumu, meslek, aylık gelir gibi kriterlerle Anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda 95 kişilik katılımcıdan 35'inin katılmak

istemediği ve aylık gelir kriterinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Çapraz tablo analizi ile hangi gelir durumunda anlamlı farklılık olduğuna bakılmıştır. Eğitime katılmak istemeyen yerel halktan 21 kişinin aylık gelirinin 3700 TL'den fazla olduğu, 10 kişinin de 2020-3700 TL olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların % 74,7'sinin hayvansal üretim ve bitkisel üretim ile uğraştığı göz önünde bulundurulduğunda, rehberlik eğitimine katılımın teşvik edilmesi için zaman ve mali planlamaların yapılması önerilmektedir. Gelir kaynağı kısıtlı olan yerel halkın turist rehberliği yapabilmeleri için gelir standartlarının düşmemesi gerekmektedir. İlçede yeterli eğitimli rehber bulunmaması ziyaretçilerin katılımını olumsuz yönde etkilemektedir. Açılacak kurslar ile eğitimli rehberler yetiştirilerek turizm aktiviteleri artacağı öngörülmektedir.

- Çalışmaya katılan yerel halkın % 25'inin ekoturizm faaliyeti sayılabilecek bitkisel ve hayvansal üretim yaptığı tespit edilmiştir. Katılımcılar çoğunlukla yan ürün olarak kiren acısı, marmelat ve pekmezler, süt ve süt ürünleri üretimi yapmaktadır ve çoğunluğunun yöreye gelen turistlere ürünlerini pazarlayacağı öngörüsü tespit edilmiştir.
- Yerel halkın anket sonuçlarına göre çok çeşitli yöresel yiyecekler olduğu tespit edilmiştir. Sadler (1990) ve Wight'a (1993) göre ekoturizm faaliyetleri yerel ekonomiye fayda sağlamalıdır. Bu bağlamda ekoturizm faaliyetlerinin artması ile yöresel yemeklerin sunulma imkânının artacağı ve yerel halka ekonomik destek sağlayacağı öngörülmüştür.
- Anket sonuçlarına göre; doğal peyzaj özelliklerinden Akkaya Termal ve Travertenleri ve Eğriova Göleti'nin, kültürel peyzaj özelliklerinden ise Hadrianoupolis ve Asar Antik Kenti'nin ekoturizmi olumlu yönde etkilediği ve etkileyeceği tespit edilmiştir. Akkaya Termal ve Travertenlerinde kurulacak sağlık tesisin, Eğri Ova Göleti ve çevresinde turizme hizmet edecek düzenlemelerin, Hadrianoupolis Antik Kenti ve Asar Antik Kenti'nin tanıtımının yapılmasının turizm faaliyetlerini artıracığı öngörüsü tespit edilmiştir.
- Haznedar (2016)'nın İzmir İli Kemalpaşa İlçesine Nazarköy'ün ekoturizm potansiyeline yönelik yapılmış çalışmada da Eskipazar ilçesi için yapılan çalışmada olduğu gibi

festival, dağ-kaya tırmanışı, atlı doğa yürüyüşü, doğa keşfi ve kamp- karavan turizmi gibi ekoturizm faaliyetleri ön plana çıkmıştır.

- Anket çalışması sonuçlarına göre;
 - Botanik turizmi ve doğa fotoğrafçılığı için, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı alanları,
 - Yaban hayatı gözlemciliği ve kuş gözlemciliği için, Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası ve yaylalar,
 - Mağara turizmi için, mağaralar,
 - Festival ve yayla turizmi için, yaylalar,
 - Gelenek ve görenek turizmi için, kırsal yerleşimler ve yaylalar,
 - Kültür yürüyüşleri için, Hadrianoupolis ve Asar Antik Kentleri yürüyüş rotaları,
 - Tarım ve çiftlik turizmi için, yaylalar,
 - Köy turizmi için, kırsal yerleşimler,
 - Tarih ve Arkeolojik alan turizmi için, antik kalıntılar,
 - Yöresel yemek ve yöresel el sanatları için, Eskipazar kentsel yerleşimi,
 - İnanç turizmi için, türbeler,
 - Atlı doğa yürüyüşü, bisiklet turizmi, balon turizmi, dağ- kaya tırmanışı, yamaç paraşütü ve doğa yürüyüşleri için, yaylalar,
 - Doğa keşfi ve olağanüstü olayları incelemek için, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı alanları,
 - İklim konforu ve kaplıca turizmi için Akkaya Termal Travertenleri,
 - Kamp ve karavan turizmi için mesire alanları uygun bulunmuştur.

6.2 Derin Mülakatlara Ait Sonuçların Değerlendirilmesi

Ziyaretçilere ve uzmanlara(yerel yöneticilere) ait derin mülakat değerlendirmeleri aşığıda verilmiştir.

6.1.2 Ziyaretçilere Ait Verileri Değerlendirilmesi

- Katılımcıların tümünün Eskipazar'a ilk defa gelmediği, en az yılda birkaç kez ziyaret ettikleri belirlenmiştir. Katılımcılar çoğunlukla Ankara'dan geldiklerini belirtmişlerdir.

Bu durumun sebebinin Ankara'ya yakın olması ve günü birlik turlar için ideal olmasıdır.

- Ziyaretçilerin genellikle temmuz ve ağustos aylarında ilçeyi ziyaret ettikleri tespit edilmiştir.
- Katılımcıların tamamı Eskipazar'ı en çok doğal özellikleri sebebi ile beğendiklerini bildirmişlerdir.
- Kaçak kesimlerin, tarihi mekânların zarar görmesinin ve doğal vejetasyona zarar verilmesinin Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Kaçak kesimlerin engellenmesi ile orman alanlarındaki baskının kalkması ve korumacı bir ekoturizm modelinin benimsenerek uygulanması ile doğal ve kültürel değerlere olan olumsuz etkinin azalacağı öngörülmüştür.
- Akkiprik (2011) çalışmasında, Samandağ'ın konaklama tesisi yetersizliği, kalite standartlarının düşüklüğü ve tanıtım yetersizliğinden dolayı turistlerin rekreatif ve turistik olanaklardan yeterince yararlanamadıklarını tespit etmiştir. Eskipazar için yapılan anket çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ziyaretçilerin turistik ve rekreasyonel aktivitelerden yararlanamaması olarak turistik alanlara olan ulaşımın güçlüğü, konaklama ve yeme-içme tesisi yetersizliği olduğu tespit edilmiştir.
- Ziyaretçiler de yerel halk gibi Hadrianoupolis Antik Kenti ve yaylaların turizm gelişimi için korunması gereken yöreyi cazip hale getiren alanlar olduğunu söylemişlerdir.
- Ziyaretçilerde Eskipazar'ın cizleme, yumma makarna, marmelat ve pekmezler, keşkek çorbası, kızılıcak şurubu, tirit (bandırma) gibi pek çok yöresel yiyeceğe sahip olduğunu söylemişlerdir. Bu yöresel yiyeceklerin turizme katkı sunacağı tespit edilmiştir.

Çakır (2011)'e göre İğneada ve çevresinde yapılabilecek ekoturizm faaliyetlerinde karşılaşılan sorunların ve Yılmaz'a (2010) göre Artvin çalışmasında tespit edilen, araştırma alanında bulunan kaynakların bir kısmının yeterli tanıtım, bir kısmının da gerekli yatırımlar yapılmadığı için tanımlı turistik mekânlar haline dönüşememe sorunu, Eskipazar için

yapılan bu çalışmada belirlenen sorunlarla hemen hemen aynı olduğu görülmüştür. İki araştırmada da tespit edilen sorunlar; alanların yeterince tanıtılmaması, eğitilmiş rehber olmaması var olan rehberlerin de yeterli olmaması, yöreyi tanıyacak, kültürel kimliği yansıtacak etkinliklerin mevcut olmamasıdır.

Yerel halk ve ziyaretçilerin GZFT analizine yönelik uygulanan anket ve derin mülakat çalışmasının veri değerlendirmesi aşağıda verilmiştir. Bu değerlendirmede;

- Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması ve Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianopolis Antik Kenti'nin olması ilçenin güçlü yönleri olarak ekoturizm odağı olma potansiyelini yükselttiği,
- Yerel halkın 4.34 ortalama ile ziyaretçilerin ise 4.50 ortalama ile katıldığı antik kalıntıların sergileneceği müze eksikliğinin giderilmesinin turizm faaliyetlerini artıracığı,
- Yerel halka göre tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması, ziyaretçilere göre Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatını ele geçireceği ve bunun değerlendirilmesi gerektiği,
- Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi tehdidini, ziyaretçiler 4.55 ortalama ile yerel halk 3.96 ortalama ile dikkat çekici bulmuş, bu fikre katıldıklarını belirtmişlerdir. Eski yapıların korunması ile kırsal yerleşimin görsel kalitesini düşürme tehdidinin azalacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Yapılan bu çalışmada, Akkiprik (2011) çalışmasında olduğu gibi, doğal çevreye ve yerel mimariye uymayan, yeni betonarme konutların düzensiz ve çarpık gelişimi olması, kullanımı açısından konforlu görünse de görsel kirlilik yarattığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

6.1.3 Uzman (Yerel Yönetici) Verilerinin Değerlendirilmesi

- Her yıl temmuz ve eylül aylarında Alan Yaylası ve Kabaarmut Yaylası şenliklerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Yayla şenliklerinin düzenli ve planlı olarak her yıl yapılması ve turistlerin katılımının sağlanması ilçenin tanıtımı açısından faydalı olacağı öngörülmüştür.

- 5 uzman da Hadrianoupolis Antik Kenti, antik kalıntılar, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı gibi Eskipazar'ı cazip hale getiren özelliklerin turizmin korunması için gerekli olduğu görüşündedir.
- Uzmanlara göre tarihi mekânların zarar görmesi Eskipazar'ın doğal ve kültürel değerlerini olumsuz etkilemektedir. Kaçak kazı, definecilik ve doğal alanlarda yapılan kaçak avlanmalarında ilçeyi etkileyen olumsuzluklar olduğu tespit edilmiştir.
- Eskipazar'a gelen yerli turistlerin aileleriyle, yabancı turistlerin ise genellikle turlarla geldiğini bildirmişlerdir. Uzmanlara göre turistlerin geliş amacı gezi, eğitim ve keşiftir. İlçe'nin daha çok tarihi, kültürel doğal peyzaj değerleri sebebi ile tercih edildiğini söylemişlerdir. İlçe'nin gezi, eğitim ve keşif gibi birçok farklı sebeple ziyaret ediliyor olması ilçenin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu göstermektedir.
- Uzmanlara göre ziyaretçiler turistik ve rekreasyonel aktivitelerden yeteri kadar yararlanamamaktadır. Ancak konaklama, ulaşım ve yeme-içme tesisinde gerekli düzenlemeler yapılarak yetersizlikler giderildiğinde, turizm aktivitelerinde artış sağlanacağı öngörülmüştür.
- Uzmanlara mülakat yapılırken turistlerin ilgisini çekecek yöresel ürünler sorulmuştur. Açık uçlu yöneltilen bu soruya yiyecek olarak miyane helvası, hoşmerim, peynir, köy ekmeği, kanlıca mantarı, alıç, kiren acısı, kuşburnu marmelatı ve pekmezleri söylerken, diğer ürünler olarak çit, sepet, kösüre taşı, ahşap ürünler, el işi ve giysi türleri söylenmiştir. Yapılan arazi çalışmalarında yöresel ürünlerin düzenli olarak her perşembe günü kurulan ilçe pazarında sergilendiği ve pazarlandığı görülmüştür. İlçede bu ürünlerin satılabileceği yöresel pazarlarda kurulmaktadır. Ancak ziyaretçiler ile yapılan derin mülakat çalışması sırasında ziyaretçilerin yöresel pazar ile ilgili bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. İlçe pazarının dışında yöresel pazarın şehrin odak noktası olacak bir alana düzenli ve belirli aralıklarla kurulması önerilmektedir.
- Uzmanlarda yerel halk ve ziyaretçiler gibi ilçeye özgü çok çeşitli yemeklerin olduğunu bildirmişlerdir. Ancak bu yöresel yemeklerin sunulacağı alanların olmaması ilçenin tanıtımını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda yöresel yemeklerin sunulabileceği mekânlar önerilmektedir. Bu mekânlar turistlerin ihtiyaçlarını karşılarken ilçe ekonomisine de katkı sağlayacağı öngörülmektedir.
- Uzmanlar Hadrianoupolis Antik Kent'i ve Eğriova Göleti'nin turizmi olumlu yönde etkileyeceğini bildirmişlerdir.

Uzmanlar ile yapılan derin mülakat çalışmasının A'wot tekniği analiz sonuçlarına göre, sonuçların yerel halk ve ziyaretçilerle yapılan GZFT analizi ile örtüştüğü görülmüştür. Elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- Uzmanlara göre GZFT analizinin öncelikli dikkate alınması gereken grubu fırsatlardır.
- Güçlü yönlerin devamlılığı sağlanırken, Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurularak Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının, Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkânının güçlü yönlerle çevrilmesi konusunda girişimlerin olması gerektiği düşünülmektedir.
- Birincil öncelikli dikkate alınması gereken fırsat, alanda doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkânının olması olarak belirlenmiştir.
- Bu fırsatın faaliyete dönüşmesi için de zayıf yön faktörlerinden birincil önceliğe sahip 'antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması' faktörü, ikincil önceliğe sahip Haznedar'ın (2016) çalışmasında olduğu gibi 'konaklama yetersizliği' faktörü, üçüncü önceliğe sahip 'turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması', 'yeme-içme tesisi yetersizliği' ve 'köylere ulaşımın zor olması' faktörlerinde belirtilen eksikliklerin mutlaka giderilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Birincil öncelikli zayıf yön olan ilçede bir müze olmaması BAKKA'nın (2013) ZKB İlleri Turizm Sektör Analizine göre de zayıf yön olarak tespit edilmiştir. Eskipazar'ın ilçede bulunan ören yerleri dolayısı ile müze kent niteliğinde olmasına rağmen yerel halk, ziyaretçi ve yerel yöneticilerin birincil öncelikli zayıf yön olarak müze eksikliğini ifade etmektedir.

Sonuçlar bağlamında Eskipazar'ın turizm potansiyelinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu potansiyelin olumlu ve olumsuz etkenleri Tablo 6.1'de verilmiştir.

Tablo 6.1: Turizm Potansiyeli Değerlendirmesi

Olumlu Etkenler
<ul style="list-style-type: none">➤ Yenice Ormanlarına yakın olması ile gür ormanlarının birleşmesi sonucu yaban hayatı ve bitki örtüsünün çeşitlenmesi ve bunların gözlenebilme imkânının olması,• Fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği vb. ekoturizm faaliyetleri,➤ Yayla, ova ve dağların oluşu,• Doğa yürüyüşleri, kamping, trekking, yamaç paraşütü vb. ekoturizm faaliyetleri,➤ Eskipazar Çayının olması,➤ Döneminde Hristiyanlığın hac merkezi olarak düşünülen Hadrianoupolis Antik Kentinin olması,• Kültür ve inanç turizmi faaliyetleri,➤ Roma İmparatorluğuna ev sahipliği yapmış olan Asar Antik Kentinin olması,• Kültür turizmi faaliyetleri,➤ Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,• Kültür turizmi faaliyetleri,➤ Akkaya termal ve travertenlerinin olması,• Sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetleri,➤ Yayla Şenliklerinin yapılması,➤ İlçeye ulaşımın kolay olması,• Tekking, ve yamaç paraşütü faaliyetleri için günübirlik tur imkânı,➤ Eskipazar İlçesi'nin turizm konusunda henüz keşfedilmemiş olması, ilçe genelinde yoğun bir yapılaşma ve tesisleşmenin olmaması,➤ Turizm odağı diğer bir ilçe olan Safranbolu'ya göre daha sessiz ve sakin olması,➤ Doğasının bozulmamış olması,➤ Ören yeri potansiyelindeki antik kentleri ile müze kent niteliğinde olması Eskipazar İlçesi'nin değerini artırmaktadır.
Olumsuz Etkenler
<ul style="list-style-type: none">➤ İlçeye ulaşımın kolay fakat köyler arası ulaşımın zor olması,➤ Konaklama tesisinin olmaması,➤ Yeme-içme tesisinin olmaması,➤ Altyapının zayıf olması,➤ Turistleri yönlendirecek eğitimli rehberlerin olmaması,➤ Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması olumsuz etkenlerdir.

6.2 Öneriler

Elde edilen bulgulara göre Eskipazar İlçesi'nin konaklama bakımından zayıf olduğu kanıtlanmaktadır. Yapım aşamasında olan konaklama tesislerinin, ihtiyacın bir kısmının karşılanacağı öngörülmektedir. İlçe merkezinde ve trekking güzergahının bulunduğu

alanlarda turist konaklama tesisi ve yeme-içme ihtiyaçlarına karşılık verecek eğitimli personele sahip tesislere yer verilmeli ve mevcut olanlar geliştirilmelidir.

Yörenin sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel peyzaj değerleri, önemli bir ekoturizm potansiyeli oluşturmaktadır. Ancak elde edilen sonuçlara göre, ekoturizm potansiyelinin kullanılmasında turistik altyapının ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalacağı tespit edilmiştir. Bu zayıf yönü, güçlü hale getirmek için altyapı çalışmaları, Batı Karadeniz bölge kalkınma planı rehberliğinde desteklenmelidir. Çalışmada kapsamında,

- Ekoturizmin gelişmesi ve sürdürülebilmesi için gerekli stratejik planların bölgesel ve yerel olarak değerlendirilmesi ve yönetilmesi,
- Ekoturizm aktivitelerine yönelik turizm yatırımlarının artırılması, yerel halkın ve yerel işletmelerin yeni yatırımlara teşvik edilmesi,
- Kırsal alanlarda ve trekking güzergahlarında doğaya uyumlu turist beklentilerini karşılayabilecek tek katlı tesislere kurulması,
- Yerel yönetimlerin desteği ile unutulmak üzere olan yöresel el sanatlarını canlı tutmak ve yeni gelir getirmesi için hediyelik eşya niteliğinde üretimler yapılması,
- İlçede belirlenen inanç turizmi, doğa turizmi, kültür turizmi gibi tematik turizm türlerinin tanınması sağlanması,
- Yerel basın ve bölgesel basında, ilçede yapılan ve yapılması planlanan aktivitelerin duyurulması,
- Zeng ve Gerritsen'in (2014), turizm ürünlerini pazarlamak için kullanmanın mükemmel bir strateji olduğunu ifade ettiği sosyal medya aracılığı ile ilçeye ve turistlerin deneyimlerine ait görseller ve video klipler paylaşarak bölge tanıtımının yapılması,
- İlçede yapılan arazi çalışması gözlemlerinde, anket ve ziyaretçi derin mülakatlarında ekoturizm ve turizm ile ilgili kavramlarda, buna bağlı olarak ilçede yapılan ve

yapılabilecek olan ekoturizm faaliyetleri konusunda bilgisiz olduğu tespit edilmiştir. Öncelikli olarak yerel halkın turizm, ekoturizm ve ilçede yapılan turizm faaliyetleri ile ilgili bilgilendirilmesi,

- Hadrianoupolis ve Asar Antik Kentlerinin ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmayan yerel halkın bilgilendirilmesi,
- Eskamp ve Eskipazar Doğadan Tarihe Yürüyüş turlarının yerel halk tarafından bilinirliğinin artırılması ve yerel halkında bu etkinliklere katılımının sağlanması,
- BAKKA'nın (2013) raporunda ilçenin doğal ve kültürel tahribata uğramaması için gerekli koruma tedbirlerin alınması önerisinin uygulanması,
- İlçe merkezinde uygun yerlere Hadrianoupolis ve Asar Antik Kentleri hakkında bilgi ve yol güzergâhlarının gösterildiği tanıtım afişleri asılması,
- Görülmesi gereken doğal ve kültürel peyzaj duraklarının yol güzergâhlarının gösteriminin ilçe merkezinden başlatılması önerilmektedir.

Son söz olarak Karadeniz Bölgesi, Zonguldak-Karabük-Bartın alt bölgesi ve Eskipazar yerel ölçeğinde ekoturizmin canlanabilmesi için kurumlar arası işbirliğinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekoturizm bölgesi olması durumunda doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması gerektiği bir kez daha bu araştırmanın sonuçları ile ortaya konulmuştur.

Araştırmanın hipotezlerinden ekoturizm çerçevesinde yerel halkın rehberlik eğitimine katılma ve kendi ürünlerini pazarlama durumları yaş, eğitim durumu, meslek ve aylık gelire göre farklılık gösterir hipotezi kabul edilmiştir.

Anket ve derin mülakat çalışmasına katılanların GZFT değerlendirmesi, yerel halk, ziyaretçi ve uzman olma durumlarına göre farklılık gösterir hipotezi red edilmiştir. GZFT ve A'wot analizleri karşılaştırıldığında sonuçların kısmen örtüştüğü görülmüştür.

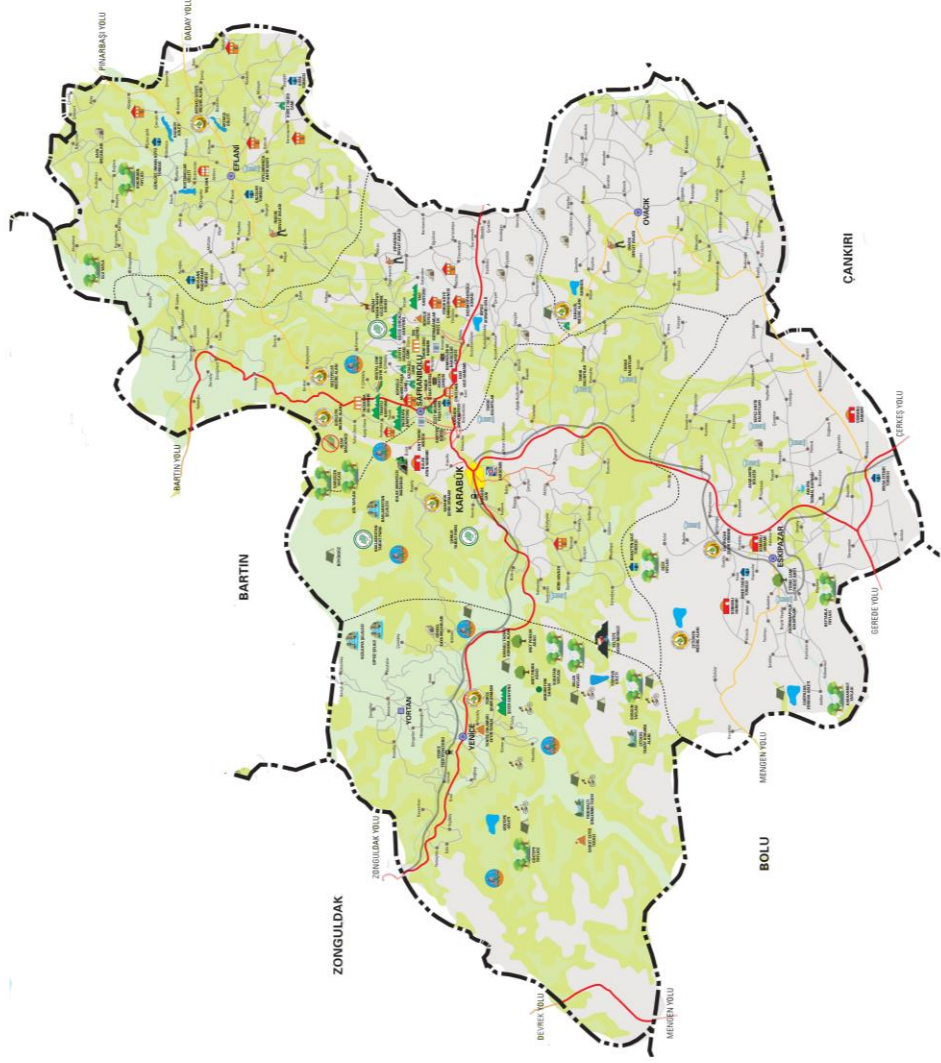
İlçede Hadrianoupolis Antik Kenti turizmin gelişebilmesi için korunması gereken birincil cazip özelliktir hipotezi kabul edilmiştir. Araştırma neticesinde Eskipazar'ı turizm anlamında geliştireceği düşünülen Handrianapolis Antik Kenti tüm katılımcılar için birincil cazip özellik olarak seçilmiştir.

Anket ve derin mülakat katılımcılarının yerel halk, ziyaretçi ve uzman olma durumlarına göre, turizm ve ekoturizm ilkelerini anlama ve katılma durumu farklılık göstermez hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların turizm ve ekoturizm kavramları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarına rağmen turizm ve ekoturizmin doğa korumacı, turizmi geliştirici ve yerel halkı ekonomik açıdan destekleyici tüm ilkelerini anlamış ve bu ilkelere katılmışlardır.

Karabük'ün tüm ilçeleri için hazırlanan Karabük İli Turizm Haritası da Şekil 6.1'de verilmiştir (BAKKA, 2018). Bu harita ile Eskipazar İlçesi'nin turizm potansiyelinin çeşitliliği görülebilmektedir. Eskipazar İlçesi Turizm Haritasının bu araştırmaya göre revize edilmiş hali ile Şekil 6.2'te verilmiştir.

ESKİPAZAR (KARABÜK) YERLEŞİMİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI

KARABÜK İLİ TURİZM ENVANTERLERİ HARİTASI

LEJAND

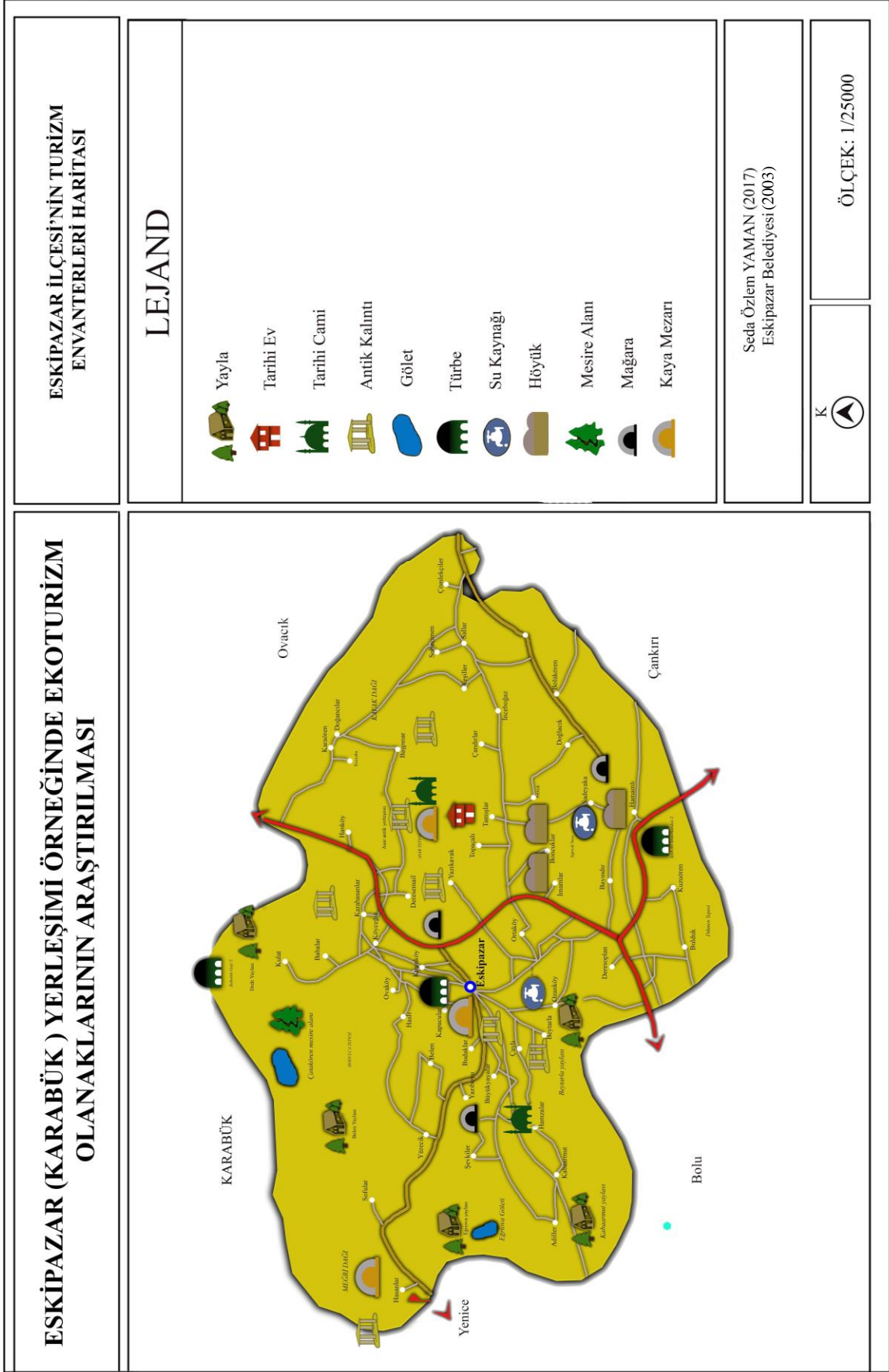
İl Merkezi	Yürüyüş Parkuru
İlçe Merkezi	Tabiat Parkı
Belediye Merkezi	Tarihi Evler
Köy	Kaya Mezarları
İl Sınırı	Tarihi Hamam
İlçe Sınırı	Tarihi Han
Anayol	Su Kemeri - Taş Köprü
Tali Yol	Kale
Karayolu	Türbe
Köy Yolu	Cam Terası
Ormanlık Alan	Köprü
Akarsu	Seyir Terası
Demir Yolu	Kanyon
Selale	Anıt Ağaç
Magara	Golet
Magara (Ziyarete Kapalı)	Cami
Anıt Kent	Saat Kulesi
Müze	Çarşı
Bisiklet Parkuru	Termal Kaynağı
Şehir Ormanı - Mesire Alanı	Gar
Yayla	Yaban Hayatı Geliştirme Sahası
Avlak	
Kamp Alanı	

Seda Özlem YAMAN (2019)
BAKKA (2018)

ÖLÇEK: 1/25000

Şekil 6.1: Karabük İli Turizm Haritası (BAKKA, 2018).

Şekil 6.2: Eskipazar İlçesi Turistik Haritası (Eskipazar Belediyesi, 2003)

KAYNAKLAR

- Açıksöz, S., Bollukcu, P. ve Çelik, D. (2016). Ecotourism And Ethics In Protected Areas: Bartın-Söğütlü Village. *Oxidation Communications*, 39(4): 3621-3636.
- Açıksöz, S., Bollukcu, P. ve Cengiz Gökçe, G. (2017). Amasra-Ahatlar Köyü İçin Ekoturizme İlişkin Öneriler. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(2): 40-49.
- Aklanoğlu, F. (2010). Geleneksel Yerleşmelerde Kültür Turizmi: Beypazarı Örneği. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(2): 125-136.
- Akkiprik, A. (2011). Hatay İli Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Konya, 241 s.
- Akpınar, E. ve Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizmin Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi Bildiriler Kitabı*, Artvin, s.1575-1594.
- Arslan, R. ve Ökten, A. (1994). Araştırma Yöntemleri, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, s. 39-45.
- Arslan, Y. (2005). Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13): 29-53.
- Aydın, P. (2005). Bartın İnkumu, Güzelcehisar ve Mugada Kıyılarında Yetişen Kumul Bitkilerinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak, 170 s.
- Bahar, E. (2003). Görüşme Yönteminin Avantajları ve Dezavantajları. <http://emrebahar.blogspot.com/2012/03/gorusme-yonteminin-avantajlari-ve.html> (15.07.2018)
- BAKKA (2013a). 2010-2013 Yılları Batı Karadeniz Bölge Planı, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- BAKKA (2013b). Turizm Sektör Analizi, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- BAKKA (2018). Eskipazar'ın Hidrolojik verileri. Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı <http://turizmbolgesi.com/site/sayfa/55/kultur-turizmi#.Wgh-pFvWzIV> (13.10.2018).
- Başkalkan, N. ve Korkmaz, M. (2011). Eğirdir Gölü ve Çevresinde Turizm Gelişiminin Sürdürülebilirliği Üzerine Değerlendirmeler. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12: 62-69.

- Batman, O. ve Ulusan, Y. (2010). Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23: 244-260.
- Bekiroğlu, M. (2008). Uçmakdere'nin (Tekirdağ) Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ, 126 s.
- Biçer, S. (2010). Karabük İli, Eskipazar İlçesi, Hadrianopolis Antik Kentinde Bulunan Geç Antik Dönem Yapılarından A Hamamının Koruma Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara, 291 s.
- Birel, F.K. (2008). Çankaya Ve Bismil İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin Güç Çözümlemesi (Swot Analizi). Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 233 s.
- Bulut, Y. ve Külekçi, E.A. (2013). Erzurum İli Oltu İlçesi ve Yakın Çevresi Ekoturizm Potansiyelinin SWOT Analiz Yöntemi ile Belirlenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 14(1): 1-12.
- Cohen, E. (1972). Towards A Sociology of International Tourism. *Political Economics, Social Research*, 39 (1): 164-182.
- Cumalıoğlu, A. (2011). Hadrianopolis ve Çevresi Geç Antik-Erken Bizans Mimari Plastik Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir, 309 s.
- Çakır, G. (2011). İğneada Ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 166 s.
- Çelik, S. (2015). Kastamonu'daki Bazı Potansiyel Ekoturizm Alanlarının Farklı Yaşlardaki Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu, 131 s.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). Ekoturizm Yönetimi, Nobel Yayın No: 859, Ankara, 222 s.
- Demirbulat, Ö. (2018). Türkiye Turizm Stratejisi'nde (2023) Teşvik Edilen Ekoturizme Katılan Yerli Turistlerin Destinasyon Hizmet Kalitesine Yönelik Değerlendirmeleri (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği). Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir, 271 s.
- Dinçer, Ş.S. (2010). Turizmin Çevresel Etkileri ve Bir Çözüm Olarak Ekoturizm, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 164 s.

- Dönmez, Y., Gökyer, E. ve Aşkın, F. K. (2015). Safranbolu Yörük Köyü ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin R'WOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1:70-83.
- Durgun, A. (2006). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Isparta Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Isparta, 174 s.
- Durgun, A. (2007). Isparta Turizminin Swot Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5): 93-109.
- Durmaz, Y. (2018). Çoklu Yanıt Verilen Soruların Analizi. http://www.yemlihadurmaz.com/spssde_coklu_yanit_analizi/ (04.09.2018)
- Eralp, Z. (1983). Genel Turizm. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Meslek Yüksek Okulu Yayını No:3, Ankara, 182 s.
- Ercanik, C. (2003). Türkiye’de Yat Turizminin Coğrafya Açısından İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Coğrafya (beşeri ve iktisadi) Anabilim Dalı, Ankara, 248 s.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve (Eko)turizm*. 1. baskı, Erk yayınları, Ankara, 317 s.
- Ersoy, B. (2017). Urla Ekoturizm Potansiyelinde Bademler Köyü. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 53 s.
- Eskipazar Kaymakamlığı, (2010). *Eskipazar Doğadan Tarihe Yürüyüş Parkurları El Kitabı*, Karabük Valiliği Yayını, 64 s.
- Eskipazar Kaymakamlığı, (2018). Akkaya Termik ve Travertenleri, <http://eskipazar.gov.tr/akkaya-termal-ve-travertenleri> (26.06.2019).
- Finn, M., White, M.E. and Walton, M. (2000). *Tourism And Leisure Research Methods*, London, Longman, 304 pp.
- Gaul D. 2003. Dünyadaki Orman Sıcak Noktaları. Environmental impacts of ecotourism a review of literatüre, www.fao.org/forestry/foris/pdf/foph/ecotour.pdf (22.03.2018).
- Güneş, G. (2008). Turizmin Sürdürülebilirliği ve Ekoturizm. Turizmin Sürdürülebilirliği İçin Ekoturizm. *Popüler Bilim*, Işık Yayıncılık Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd. Şti. Ankara, 15(177): 28-30.
- Gürbüz, F. (2010). A’wot analizi-Erciyes Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü Uygulaması. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 26 (4): 372-374.

- Güngör, S. ve Arslan, M. (2004). Turizm Ve Rekreasyon Stratejileri İçin Swot Analizi, Görsel Kalite Değerlendirmesi, Turizm Tesislerinin Beğenilirliği Ve Turizm Tesisleri Durum Analizi Uygulaması: Beyşehir İlçesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 18(33): 68-72.
- Haznedar, H.A. (2016). Ekoturizm ve Ekogirişimcilik Potansiyelinin Ortaya Konmasına Yönelik Bir Araştırma: Nazarköy Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 81 s.
- Houston, A. (2019). Anket Hazırlama Kılavuzu. http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby606/Anket_Hazirlama_Kilavuzu.pdf (14.07.2019).
- IUCN (2018). Ekoturizm. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources.
- İsayeva, S. ve Kasalak, M.A. (2016). Sürdürülebilir Turizm Yönetimi Kapsamında Yer Alan Örnek Ekoturizm Uygulamaları. *Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1:183-200. *Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1: 183-200.
- Jaya, R., Machfud, M., Raharja, S. and Marimin, M. (2013). Sustainability Analysis for Gayo Coffee Supply Chain. *International Journal on Advanced Science Engineering Information Technology*, 3(2): 24-28.
- Karabük Valiliği (2018). Eskipazar İlçesi hakkında genel bilgiler. <http://www.karabuk.gov.tr/eskipazar-ilcesi> (16.04.2018)
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayınları, 26. Baskı, Ankara, 292 s.
- KVÇŞİM (2009). Karabük 2008 Yılı İl Çevre Durum Raporu, Karabük Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Karabük.
- KVÇŞİM (2012). Karabük 2011 Yılı İl Çevre Durum Raporu, Karabük Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Karabük.
- KVÇŞİM (2017). Karabük 2016 Yılı İl Çevre Durum Raporu, Karabük Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Karabük.
- KVÇŞİM (2018). Hadrianoupolis Antik Kenti. <http://www.karabuk.gov.tr/kultur-turizm-2> , Karabük Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Karabük (12.04.2018).
- Kamacı, S. (2015) . Hakkari İli'nde Ekoturizm Olanaklarının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Bilim Dalı, Van, 194 s.

- Kaplan, İ.K. (2010). Budaklar ve İmanlar Formasyonlarındaki Travertenlerin Mühendislik Özellikleri, (Eskipazar, Karabük). Yüksek lisans Tezi, Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı, Ankara, 101 s.
- Kasar, Y. (2015). Rumkale Arkeolojik Sit Alanı ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta, 180 s.
- Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2: 93-114.
- Koçaman, A. ve Koçman, Ö. (2004). Yanık Ülke (Katakekaumene): Kula Volkanik Yöresinde Jeoturizm Üzerine Değerlendirmeler. *İkinci Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu*, İzmir.
- Kolcu, H. (1993). Doğal, Tarihi, Kültürel Açından Turizm Potansiyelinin Değerlendirme Modeli: Ayvalık Örneği. Yüksek lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 299 s.
- Kozak, N. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Ders Notları, Eskişehir.
- Kozak, N., Kozak, M.A. ve Kozak, M., (2001). Genel Turizm İlkeler-Kavramlar. Gözden Geçirilmiş V. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 256 s.
- Kozak, N. (2012). *Genel Turizm Bilgisi*. 1. Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir.
- Kuter, N. ve Ünal, H.E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri. *Kastamonu üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2009, 9(2): 146-156.
- KTB (2007). *Turizm Stratejisi 2023*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye, 60 s.
- KTB (2018). Eskipazar Turizmi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Karabük İl Müdürlüğü, <http://www.karabukkulturturizm.gov.tr/TR,63699/eskipazar.html> (25.10.2018).
- KTB (2019). Eskipazar Ulaşım, Kültür ve Turizm Bakanlığı Karabük İl Müdürlüğü, <http://www.karabukkultur.gov.tr/TR-63711/ulasim.html> (16.06.2019).
- Küleççi, E.A. (2012). Oltu ve Olur (Erzurum) İlçeleri Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum, 275 s.
- Leung, Y., Marion, J.L., and Farrell, T.A. (2001). The Role of Recreation Ecology in Sustainable Tourism and Ecotourism, pp 21-39.
- Matthews, R. (1998). 17. Araştırma Sonuçları Toplantısı. Ankara, 2:175-181.

- MEB, (2012). Grafik ve Fotoğraf Doğa Fotoğrafı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara
- Orhunbilge, N. (2000). Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri. Avcıol Yayınları, İstanbul.
- Oruç, M.O. (2004). Bir Alternatif Turizm Türü Olan Doğa-Atlı Spor Turizminin Kastamonu Örneği Üzerinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 127 s.
- Önder, S. ve Polat, A.T. (2004). Konya İli Karapınar İlçesi'nin Ekoturizm Yönünden Görsel Kalite Değerlendirmesi ve Swot Analizi, 18(33): 80-86.
- Palmer, J.F. and Smardon, R.C. (1986). Measuring Human Values Associated With Wetlands: Comparing Public Meeting and Sample Surveys. *Prepared for the Workshop on Intractable Conflicts*, Cazenovia.
- Polat, A.T. ve Önder, S. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 20 (40): 53-64.
- Sadler, W. (1990). Debt-for-Nature Swaps: Assessing the Future. *Journal of Contemporary Health Law and Policy*, 6: 319-341.
- Sarı, Y. (2001). Amasra İlçesi'nin Doğal ve Kültürel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak, 169 s.
- Sarı Nayim, Y. (2014). Evaluations on the Development of Sustainable Tourism in Amasra's Urban Landscape. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 16(23-24), Bartın.
- Sarı Nayim, Y. (2015). An Assessment Approach for Sustainable Tourism in Amasra's Rural Area. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 17(25-26), Bartın.
- Sarı Nayim, Y. (2017). Bartın İli Kapısuyu Köyü'ndeki Yerel Halk, Ziyaretçiler ve Yöneticilerin Sürdürülebilir Turizm Planlamasına Yönelik Bakış Açılarının İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19): 142-143.
- Sezen, I., Yılmaz, S. ve Külekçi, E.A. (2012). Ekoturizm İçin Öneri Alanlarıyla Bayburt. *I. Ulusal Akdeniz Çevre ve Orman Sempozyumu*, Kahramanmaraş, Özel sayı: 55-59.
- Sungur, Z. (2012). Sürdürülebilir Ekoturizmin Toplumsal Etkileri: Türkiye'den Örnekler. *International Conference On Eurasian Economies* 4: 338-344.
- Taş, S. (2012). Trabzon ve Ekoturizm: Yerli Ziyaretçilerin Yöreyi Değerlendirmesine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir, 177 s.

- Taşçıoğlu, G.S. (2016). Sürdürülebilir Turizm İçin Stratejilerin Geliştirilmesi: Kuzey Antalya Kültür Ve Turizm Koruma Ve Gelişim Bölgesi Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 413 s.
- KTBAMGM (2000). Araştırma Sonuçları Toplantısı, Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2(2): 75-80.
- TOBKİTOM (2019). Tarımsal Yapı, Tarım ve Orman Bakanlığı Karabük İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Karabük. <http://karabuk.tarim.gov.tr/Menu/16/Tarimsal-Yapi> (12.04.2019).
- TOBMGM (2018). Eskipazar İstatistikleri, Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü, <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m= KARABUK> (17.05.2017).
- TIES (2002). The definition of ecotourism, The International Ecotourism Society. <http://www.ecotourism.org/index.htm>. (17.06.2018).
- Turan, A. ve Güler, M. (2013). Türkiye’de Sürdürülebilir Çevre Politikaları: İklim Değişikliği Örneği. *International Conference On Eurasian Economies*, 4: 953-960.
- TÜRÇEV (2019). Mavi Bayraklı Alanlar, Türkiye Çevre Eğitim Vakfı. <http://www.mavibayrak.org.tr/> (26.06.2019).
- Turoğlu, H. ve Özdemir, H. (2011). Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13: 97-116.
- TÜİK (2013). Seçilmiş Göstergelerle Karabük 2013. Ankara, 160 s.
- Türker, N. ve Çetinkaya, A. (2009). *Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Potansiyeli*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Türker, N. (2013). Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Bir Ekoturizm Rotası Önerisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4): 1093-1128.
- UNEP (2003). Tourism and Local Agenda 21 (The Role of Local Authorities in Sustainable Tourism). *United Nations Publications*, 60 s.
- URL-1: Gelecek Turizmde. <http://www.gelecekturizmde.com/desteklenen-projeler/> (12.04.2017)
- URL-2: Hasan Bey Konağı. <http://ayancuk.com/koy-26664-1-Tamislar-Koyu-Eskipazar-Karabuk.html>. (15.05.2018).
- URL-3 (2019). Hadrianoupolis Antik Kenti. <https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/Hadrianoupolis-antik-kentinde-yeni-eserler-ortaya-cikarildi,BP7Db5UB5EOmCp3EKGtqQw>

- URL-4 (2018). Gastronomi Turizmi. <http://turizmbolgesi.com/site/sayfa/57/gastronomi-turizmi> (16.05.2018).
- URL-5 (2018). Eskipazar Uydu Görüntüsü.
<https://www.google.com/maps/place/Eskipazar,+Karab%C3%BCk/@40.9466982,32.5161357,3684m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x408330b72444330f:0x388889d30a709e0e!8m2!3d40.9445!4d32.5322001!5m1!1e4>
- Yaşar, G. (2002). Kahramanmaraş İlinde Ekoturizm Olanaklarının İncelenmesi ve Potansiyel Alanların Tespiti. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, 134 s.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2014). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay Yayıncılık, Ankara, 448 s.
- Yılmaz, H. (2008). Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiflikleri: Türkiye'deki Tatil Çifliklerine Yönelik Swot Analizi. Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 228 s.
- Yılmaz, H. (2010). Artvin Kenti ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Artvin, IV: 1595-1605.
- Yılmaz, Y. (2011). Viranşehir Kazası Temettü'at Defterleri. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 156 s.
- Yurcu, G. ve Kasalak, M.A. (2016). Ekoturizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi: Aydın İli Sultanhisar İlçesi Örneği. *Türk Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1): 46-51.
- Yücel, C. (2002). Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm. *TÜRSAB Dergisi*, Sayı Nisan, Ankara.
- Yücel, Y. (1988). *XIII-XV. Yüzyıllarda Kuzey-Batı Anadolu Tarihi Çobanoğulları Candaroğulları Beylikleri*, 1. TTK Yayınları, Ankara, 33 s.
- Wight, (1993). Ecotourism: Ethics or Eco-Sell?. *Journal of Travel Research*, 31(3): 3-9.
- Wood, M.E. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices and Policies for Sustainability*. United Nations Environment Programme Division of Technology, Industry and Economics, USA, pp 32.

BİBLİYOGRAFYA

- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*, 1.Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.
- Karaaslan, Ş ve Özelçi, T. (1995). *Sürdürülebilir Turizm Politikaları*, Türkiye Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yayını: 88, yıl.9, sayı. 28, Ankara.
- Kocapınar, S. (2003). Kültür Turizmi. *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı*, Çankırı.
- Koç, N. ve Şahin, Ş. (1999). *Kırsal Peyzaj Planlaması*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayını No: 1509, Ankara.
- McIntyre, G., Hetherington, A. and Inskip, E. (1993). *Sustainable Tourism Development: Guide For Local Planners*, World Tourism Organization, Spain.
- Özgüç, N. (1998). *Turizm Coğrafyası Özellikler- Bölgeler*. 9. Baskı Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Saaty, T.L. (1980). *The Analytic Hierarchy Process*, Vol: 48. New York, McGrawHill.
- Üstel, F. (2002). *Turizm Coğrafyası*. Coğrafya 2002, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği. Yayın no TÜSİAD-T/2002/11-330. İstanbul.

EKLER

EK 1: Eskipazar'da Yerel Halk İçin Anket Formu

Bu anket Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde yapılan bilimsel bir araştırma için uygulanmaktadır. Adınız ve soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. İlgi ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1) Eskipazar'a yerli veya yabancı ziyaretçi geliyor mu?

1() Evet 2() Hayır

2) Eskipazar'a ziyaretçiler nereden geliyorlar? (10. soruya Evet cevabı verilmesi durumunda sorulacaktır.)

1() Ankara 3() Zonguldak 5() Hiç Fikrim yok
2() İstanbul 4() İzmit 6() Diğer

3) En çok hangi aylarda turist geliyor? (10. soruya Evet cevabı verilmesi durumunda sorulacaktır.)

1() Ocak-Şubat 4() Haziran 7() Eylül
2() Mart- Nisan 5() Temmuz 8() Ekim
3() Mayıs 6() Ağustos 9() Kasım-Aralık

4) Eskipazar'ı cazip hale getiren hangi özellik veya özelliklerin turizm gelişimi için korunması gerekmektedir?

1() Höyük ve Tümülüsler 7() Tarihi Konaklar 16() Kaya Mezarlar
2() Hadrianopolis Antik Kenti 8() Asar Antik Kenti 17() Eskipazar Türbe Çamı
3() Antik kalıntılar 9() Tarihi Cami 18() Eskipazar Çayı
4() Doğal bitki örtüsü ve Yaban Hayatı 10() Gölet 19() Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası
5() Kırsal yerleşim 11() Türbe 20() Hiç Fikrim Yok
6() Yayıllar 12() Su Kaynakları 21() Diğer
13() Mağaralar
14() Su Kemerleri
15() Mesire Alanı

5)Eskipazar ilçesi olarak turizm faaliyetlerinin artması için yeteri kadar tanıtım yapılıyor mu?

1() Evet 2() Hayır 3() Hiç Fikrim Yok

6) Turizm faaliyetlerinin artması için ne tür tanıtımlar yapılabilir?

1() Yöresel ürün pazarı kurulabilir 2() Şenlik yapılabilir 3() Belgesel çekimleri yapılabilir 4() Gezi turları düzenlenebilir
5() Hiç Fikrim Yok 6() Diğer

7) İlçede turistlere rehberlik edebilmeniz için eğitim verilse gitmek ister misiniz?

1() Evet 2() Hayır 3() Hiç Fikrim Yok

8) Eskipazar da ekoturizm faaliyeti sayılabilecek bitkisel veya hayvansal üretim yapıyor musunuz?

1() Evet 2() Hayır 3() Hiç Fikrim Yok

9) Hangi ürünleri üretiyorsunuz?

1() Sebze 5() Safran 9() Marmelat, pekmez (Kuşburnu vb.)
2() Fındık 6() Süt ve süt ürünleri
3() Ceviz 7() Bal 10() Diğer
4() Salep 8() Kiren acısı

10) Turizm kapsamında yöreye gelen turistlere ürünlerinizi pazarlamak ister misiniz?

1() Evet 2() Hayır 3() Hiç Fikrim Yok

11) Eskipazar'a özgü, ekoturizme katkı sağlayabilecek bitki türleriniz var mı? Evet ise adı/adları nedir?.....

1() Evet 2() Hayır 3() Hiç Fikrim Yok

12) Eskipazar'a ait yöresel yemekler nelerdir?

1() Keşkek çorbası 7() Höşmerim 13() Kızılcık şurubu
2() Oğmaç çorbası 8() Tirit (Bandırma) 14() Kiren Acısı
3() Aşlık çorbası(yarma çorbası) 9() Cizleme 15() Diğer
4() Yumma makarna (kulaklı makarna) 10() Toyga çorbası
5() Malaka (Haluşka) 11() Miyane helvası
6() Saraylı 12() Marmelat ve Pekmezler (Elma, üzüm vs)

13) Eskipazar İlçesi'nin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, ekoturizm potansiyelini ne derecede etkilemektedir?
(1: Etkilememektedir, 2: Kararsızım, 3: Etkilemektedir)

Eskipazar Doğal Peyzaj Özellikleri	Ekoturizmi Etkileme Derecesi				
	1	2	3	4	5
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca Dağları					
Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Dikmen Tepesi					
Eskipazar Çayı ve diğer su kaynakları					
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları					
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar Tamuşlar, Yalakkuz ovaları					
Eğriova göleti					
Dolomit ve traverten kaynakları					
Doğal bitki örtüsü					
Yaban hayatı					
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı					
Akkaya Termal ve Travertenleri					
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası					
Eskipazar Kültürel Peyzaj Özellikleri					
Höyük ve Tümülüsler					
Hadrianopolis Antik Kenti					
Asar Antik Kenti					
Yazıtlar					
Anıtlar					
Kaya mezarları					
Hamamlar					
Kaya Tünelleri					
Konaklar					
Tapınak ve Mezar Anıtı					
Camiler					
Şenlikler ve Festivaller					
Yöresel yeme-içme olanakları					
Yöresel el sanatları					

14) Aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı değerlendiriniz?
(1: Katılmıyorum, 2: Kararsızım, 3: Katılıyorum)

Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	1	2	3	4	5
Turizmin kaynakları olan doğal, tarihi, kültürel peyzaj değerleri, bugünün toplumuna fayda sağlarken aynı zamanda gelecekte de kullanımına izin verecek biçimde korunmalıdır.					
Turizm gelişiminin planlanması ve yönetimi, önemli ekolojik ya da sosyo-kültürel sorunların ortaya çıkmasına izin vermeyecek biçimde yürütülmelidir.					
Turizm bölgesindeki çevrenin peyzaj kalitesi korunmalı ve mümkünse artırılmalıdır.					
Alana yapılan ziyaretlerin devamlılığının garanti altına alınması, peyzaj çekiciliğinin artırılması ve ticari değerinin devam ettirilmesi için ziyaretçilerin memnuniyetleri devamlı kılınmalıdır.					
Turizm, toplumun tüm bireylerine fayda sağlamalıdır.					
Sürdürülebilir Ekoturizm İlkeleri					
Kaynakları azaltmayan, çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmelidir.					
Doğrudan katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sunulmalıdır.					
Yerel topluluk ve yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ziyaretçilerden oluşan tarafların ekoturizm süresince eğitimini kapsamalıdır.					
Turizme kaynak oluşturan değerlerin farkına varılması özendirilmelidir.					
Turizm kaynaklarının kendine özgü şartları kabul edilmelidir, taşıma kapasitesi sınırları belirlenmelidir.					
Yerel toplum, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi, bilim adamları ve yerel yönetimler arasında ekoturizm etkinlikleri öncesi ve sonrasında bir anlayış geliştirmeli ve ortaklıklar kurulmalıdır.					
Ekoturizm tarafları için doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki ve etik sorumluluklar ve davranışlar geliştirilmelidir.					
Turizm kaynağı, yerel topluma ve turizm endüstrisine uzun dönemli faydalar sağlamalıdır. Bunlar koruma, bilimsel, toplumsal, kültürel ya da ekonomik olabilir.					
Ekoturizm etkinlikleri çevreye duyarlı olmalıdır.					

15) Aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı değerlendiriniz?
(1: Katılmıyorum, 2: Kararsızım, 3: Katılıyorum)

Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Güçlü Yönleri	1	2	3
Yenice Ormanlarına yakın olması ile gür ormanlarının birleşmesi sonucu yaban hayatı ve bitki örtüsünün çeşitlenmesi ve bunların gözlenebilme imkanının olması,			
Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması,			
Eskipazar Çayının olması,			
Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianoupolis Antik Kenti'nin olması,			
Roma İmparatorluğuna ev sahipliği yapmış olan Asar Antik Kentinin olması			
Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,			
Akkaya termal ve travertenlerinin olması,			
Yayla Şenliklerinin yapılması,			
İlçeye ulaşımın kolay olması,			
İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması,			
Eskipazar ilçesinin turizm konusunda henüz keşfedilmemiş olması, ilçe genelinde yoğun bir yapılaşma ve sanayileşmenin olmaması,			
Turizm odağı diğer bir ilçe olan Safranbolu'ya göre daha sessiz ve sakin olması,			
Doğasının bozulmamış olması,			
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Zayıf Yönleri			
İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması			
Konaklamanın yetersiz olmaması,			
Yeme-içme tesislerinin olmaması,			
Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması,			
Turistleri yönlendirecek eğitimli rehberlerin olmaması			
Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması.			
Turizme yönelik bir sağlık merkezinin bulunmaması.			
Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergahlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi			
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Fırsatları			
Doğal kaynakları nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,			
Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması,			
Tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması,			
Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,			
Ormaniçi köylerin çok olması nedeniyle orman ürünlerinin yöresel pazarlarda sunulabilmesi,			
Her yıl yayla şenlikleri yapılması ve yerli-yabancı turist için dikkat çekici olması,			
Eskipazar'ın turistik açıdan 'Hadrianoupolis Antik Kenti' ile tanınmaya başlaması,			
İlçenin yerel kültür ve gelenekler açısından bir turizm potansiyeline sahip olması,			
Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması,			
'Hadrianoupolis Antik Kenti'nde rekresyon ve koruma çalışmalarının tamamlanması ile Eskipazar ilçesi'nin kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedecek olması.			
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Tehditleri			
Turistik ve rekreasyonel aktiviteler sonucu doğanın bozulması,			
Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi,			
Yanlış turizm kararları sonrası tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesi,			
Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar,			
Kentsel yerleşimin plansız oluşu sonucu yapılan betonarme yapıların kentsel peyzajın görsel kalitesini olumsuz etkilemesi,			
Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi,			

16) Sizce Eskipazar da gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetleri nelerdir? Ve Eskipazar'da yer alan hangi doğal ve kültürel turizm alanı, ekoturizm faaliyetleri için uygun bir olanaklar sunmaktadır?

Ekoturizm Faaliyeti	TÜMÜLÜS VE HÖYÜKLER	HADRIANAPOLIS ANTIK YERLEŞİMİ	ANTİK KALINTILAR	DOĞAL BITKİ ÖRTÜSÜ VE YABAN HAYATI ALANLARI	KIRSAL YERLEŞİMLER	TÜRBE ÇAMI ANITI TABİAT PARKI	AKKAYA TERMAL VE TRAVERTENLERİ	YAYLALAR	TARİHİ KONAKLAR	ASAR ANTIK KENTİ	TARİHİ CAMİ	GÖLET	TÜRBELEK	SU KAYNAKLARI	MAĞARALAR	SU KEMERLERİ	MESİRE ALANI	KAYA MEZARLARI	ESKİPAZAR TÜRBE ÇAMI TABİAT PARKI	YENİCE YABAN HAYATINI GELİŞTİRME SAHASI	ESKİPAZAR ÇAYI	ESKİPAZAR KENTSEL YERLEŞİMİ
Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																						
1)Bilim Turizmi																						
Botanik turizmi																						
Doğa fotoğrafçılığı																						
Jeomorfolojik oluşumları izleme																						
Yaban Hayatı Gözlemciliği																						
Kuş Gözlemciliği																						
Mağara Turizmi																						
2)Kültür Turizmi																						
Festival Turizmi																						
Yayla Turizmi																						
Gelenek ve Görenek																						
Karayolu Turizmi																						
Kültür Yürüyüşleri																						
Tarım ve Çiftlik Turizmi																						
Köy Turizmi																						
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi																						
Yöresel yemek (Yeme-İçme)																						
Yöresel el sanatları																						
3)İnanç Turizmi																						
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																						
1)Spor Turizmi																						
Atlı Doğa Yürüyüşü																						
Bisiklet Turizmi																						
Doğa Yürüyüşü																						
Kano sporu																						
Akarsu Turizmi																						
Sportif Olta Balıkçılığı																						
2)Macera Turizmi																						
Balon Turizmi																						
Dağ ve Kaya Tırmanışı																						
Doğa Keşfi (Foto safari)																						
Olağanüstü Olayları İzleme																						
Sal Yarışı (Rafting)																						
Yamaç paraşütü																						
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																						
1)Sağlık Turizmi																						
İklim Konforu Turizmi																						
Kaplıca (Termal) Turizmi																						
2)Kamp ve Karavan Turizmi																						
Diğer																						
Hiç Fikrim Yok																						

17) Cinsiyetiniz?

1() Kadın 2() Erkek

18) Kaç yaşındasınız?

1() 16-25 2() 26-35 3() 36-45 4() 46-55 5() 55 ve yukarısı

19) Eğitim durumunuz nedir?

1() Yok 2() İlkokul 3() Ortaokul 4() Lise 5() Üniversite

20) Mesleğiniz nedir?

1() Memur 2() İşçi 3() Çiftçi 4() Serbest meslek 5() Ahşap ustası 6() Ev hanımı 7() Turizmci 8() Diğer

21) Aylık geliriniz ne kadardır?

1() 500 tl'den az 2() 500-750 tl 3() 750-1000 tl 4() 1000-2000tl 5() 2000 tl'den fazla

22) Eskipazar'ın yerlisi misiniz?

1() Evet 2() Hayır

23) Ne kadar zamandır Eskipazar da yaşıyorsunuz? (6. soruya hayır cevabı verilmesi durumunda sorulacaktır.)

1() 1 yıl 2() 1-5 yıl 3() 5-10 yıl 4() 10-20 yıl 5() 20 yıldan fazla

24) Geçim kaynağınız nedir?

1() Ticaret 2() Büyük baş veya küçük baş hayvan yetiştiriciliği 3() Arıcılık
4() Orman ürünleri 5() Tarım (Sebze-meyve yetiştiriciliği) 6() Turizm işletmeciliği
7() Traverten maden ocakları 8() Diğer

25) Eskipazar'da yöresel kalkınma, turizm ve çevresel konular hakkında halka açık bir toplantıya hiç katıldınız mı?

1() Son iki yıldakez 2() Hiç katılmadım

EK 2: Eskipazar'a gelen ziyaretçi derin mülakatı formu.

Bu mülakat Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde yapılan bilimsel bir araştırma için uygulanmaktadır. Adınız ve soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. İlgili ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1) Mülakat yapılan kişinin cinsiyeti?

1() Kadın 2() Erkek

2) Kaç yaşındasınız?

1() 16-25 2() 26-35 3() 36-45 4() 46-55 5() 55 ve yukarısı

3) Eğitim durumunuz nedir?

1() Yok 2() İlkokul 3() Ortaokul 4() Lise 5() Üniversite

4) Mesleğiniz nedir?

1() Memur 2() İşçi 3() Çiftçi 4() Serbest meslek 5() Eğitimci 6() Ev hanımı 7() Diğer

5) Aylık geliriniz ne kadardır?

1() 980 TL' den az 2() 980-1250 tl 3() 1250-1750 tl 4() 2020-3700tl 5() 3700 tl'den fazla

6) Eskipazar'a ilk kez mi geliyorsunuz?

1() Evet 2() Hayır

7) Eskipazar'a ne sıklıkla geliyorsunuz? (1. Soruya hayır cevabı verilmesi durumunda sorulacaktır.)

1() Yılda birkaç kez 2() Yılda bir kez 3() 2-3 yılda bir kez 4() Diğer

8) Eskipazar'a nereden geliyorsunuz?

1() Ankara 3() Zonguldak 5() Diğer
2() İstanbul 4() İzmit

9) Hangi aylarda daha çok geliyorsunuz?

1() Ocak-Şubat 4() Haziran 7() Eylül
2() Mart- Nisan 5() Temmuz 8() Ekim
3() Mayıs 6() Ağustos 9() Kasım-Aralık

10) Kimlerle birlikte geldiniz?

1() Yalnız 3() Ailemle 5() Diğer
2() Arkadaşlarla 4() Turlarla

11) Eskipazar'ın en çok hangi özelliğini beğeniyorsunuz?

1() Tarihi ve kültürel değerleri 4() Yöresel yiyecekleri 7() Hiç Fikrim Yok
2() Doğal özellikleri 5() Yöresel el sanatları yapımı 8() Diğer
3() Safranbolu'ya yakın olması 6() Turistik ve Rekreatiyonel olanakları (Mesire alanı vb)

12) Eskipazar'da doğal ve kültürel değerleri etkileyen olumsuz etkenler nelerdir?

1() Kaçak kesim 4() Yol yapımı 7() Doğal vejetasyona zarar verilmesi
2() Beton yapılanmalar 5() Taş ve maden ocakları 8() Hiç fikrim yok
3() Plansız yerleşim 6() Tarihi mekanların zarar görmesi 9() Diğer

13) Eskipazar'ı cazip hale getiren hangi özelliğin-özelliklerin turizmin gelişimi için korunması gereklidir?

1() Höyük ve Tümülüsler 8() Tarihi Konaklar 16() Mesire Alanı
2() Hadrianopolis Antik Kenti 9() Asar Antik Kenti 17() Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası
3() Antik kalıntılar 10() Tarihi Cami 18() Eskipazar Türbe Çamı
4() Eskipazar Çayı 11() Gölet 19() Kaya Mezarları
5() Doğal bitki örtüsü ve Yaban Hayatı 12() Türbe 20() Hiç Fikrim Yok
6() Kırsal yerleşim 13() Su Kaynakları 21() Diğer
7() Yaylalar 14() Mağaralar
15() Su Kemerleri

14) Eskipazar'da rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanabiliyor musunuz?

1() Evet 2() Hayır 3() Hiç Fikrim Yok

15) Bu olanaklardan yeteri kadar yararlanmanızı engelleyen nedenler nelerdir?

1() Konaklamanın yetersizliği 2() Yeme-içme tesisi yetersizliği 3() Ulaşım güçlüğü 4() Hiç Fikrim Yok 5() Diğer

16) Sizce Eskipazar'a özel bildiğiniz yöresel yemekler nelerdir?

1() Keşkek çorbası 7() Höşmerim 13() Kızılcık şurubu
2() Oğmaç çorbası 8() Tirit (Bandırma) 14() Kiren Acısı
3() Aşlık çorbası(yarma çorbası) 9() Cizleme 15() Hiç Fikrim Yok
4() Yumma makarna (kulaklı makarna) 10() Toyga çorbası 16()
5() Malaka (Haluşka) 11() Miyane helvası Diğer.....
6() Saraylı 12() Marmelat ve Pekmezler (Elma, üzüm vs)

17) Eskipazar İlçesi'nin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, ekoturizm potansiyelini ne derecede etkilemektedir?
(1: Hiç etkilememektedir, 2: Etkilememektedir, 3: Kararsızım, 4: Etkilemektedir, 5: Tamamen Etkilemektedir)

Eskipazar Doğal Peyzaj Özellikleri	Ekoturizmi Etkileme Derecesi				
	1	2	3	4	5
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca Dağları					
Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Dikmen Tepesi					
Eskipazar Çayı ve diğer su kaynakları					
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları					
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar Tamuşlar, Yalakkuz ovaları					
Eğriova göleti					
Dolomit ve traverten kaynakları					
Doğal bitki örtüsü					
Yaban hayatı					
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı					
Akkaya Termal ve Travertenleri					
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası					
Eskipazar Kültürel Peyzaj Özellikleri					
Höyük ve Tümülüsler					
Hadrianoupolis Antik Kenti					
Asar Antik Kenti					
Yazıtlar					
Anıtlar					
Kaya mezarları					
Hamamlar					
Kaya Tünelleri					
Konaklar					
Tapınak ve Mezar Anıtı					
Camiler					
Şenlikler ve Festivaller					
Yöresel yeme-içme olanakları					
Yöresel el sanatları					

18) Aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı değerlendiriniz?
(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum)

Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	1	2	3	4	5
Turizmin kaynakları olan doğal, tarihi, kültürel peyzaj değerleri, bugünün toplumuna fayda sağlarken aynı zamanda gelecekte de kullanımına izin verecek biçimde korunmalıdır.					
Turizm gelişiminin planlanması ve yönetimi, önemli ekolojik ya da sosyo-kültürel sorunların ortaya çıkmasına izin vermeyecek biçimde yürütülmelidir.					
Turizm bölgesindeki çevrenin peyzaj kalitesi korunmalı ve mümkünse artırılmalıdır.					
Alana yapılan ziyaretlerin devamlılığının garanti altına alınması, peyzaj çekiciliğinin artırılması ve ticari değerinin devam ettirilmesi için ziyaretçilerin memnuniyetleri devamlı kılınmalıdır.					
Turizm, toplumun tüm bireylerine fayda sağlamalıdır.					
Sürdürülebilir Ekoturizm İlkeleri					
Kaynakları azaltmayan, çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmelidir.					
Doğrudan katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sunulmalıdır.					
Yerel topluluk ve yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ziyaretçilerden oluşan tarafların ekoturizm süresince eğitimini kapsamalıdır.					
Turizme kaynak oluşturan değerlerin farkına varılması özendirilmelidir.					
Turizm kaynaklarının kendine özgü şartları kabul edilmelidir, taşıma kapasitesi sınırları belirlenmelidir.					
Yerel toplum, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi, bilim adamları ve yerel yönetimler arasında ekoturizm etkinlikleri öncesi ve sonrasında bir anlayış geliştirmeli ve ortaklıklar kurulmalıdır.					
Ekoturizm tarafları için doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki ve etik sorumluluklar ve davranışlar geliştirilmelidir.					
Turizm kaynağı, yerel topluma ve turizm endüstrisine uzun dönemli faydalar sağlamalıdır. Bunlar koruma, bilimsel, toplumsal, kültürel ya da ekonomik olabilir.					
Ekoturizm etkinlikleri çevreye duyarlı olmalıdır.					

19) Aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı değerlendiriniz?

(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum)

Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Güçlü Yönleri	1	2	3	4	5
Yenice Ormanlarına yakın olması ile gür ormanlarının birleşmesi sonucu yaban hayatı ve bitki örtüsünün çeşitlenmesi ve bunların gözlenebilme imkanının olması,					
Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması,					
Eskipazar Çayının olması,					
Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianoupolis Antik Kenti'nin olması,					
Roma İmparatorluğuna ev sahipliği yapmış olan Asar Antik Kentinin olması					
Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,					
Akkaya termal ve travertenlerinin olması,					
Yayla Şenliklerinin yapılması,					
İlçeye ulaşımın kolay olması,					
İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması,					
Eskipazar ilçesinin turizm konusunda henüz keşfedilmemiş olması, ilçe genelinde yoğun bir yapılaşma ve sanayileşmenin olmaması,					
Turizm odağı diğer bir ilçe olan Safranbolu'ya göre daha sessiz ve sakin olması,					
Doğasının bozulmamış olması,					
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Zayıf Yönleri					
İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması					
Konaklamanın yetersiz olmaması,					
Yeme-içme tesislerinin olmaması,					
Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması,					
Turistleri yönlendirecek eğitilmiş rehberlerin olmaması					
Antik kalıntıların sergileneyeceği bir müze olmaması.					
Turizme yönelik bir sağlık merkezinin bulunmaması.					
Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergahlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi					
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Fırsatları					
Doğal kaynakları nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,					
Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması,					
Tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması,					
Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,					
Orman içi köylerin çok olması nedeniyle orman ürünlerinin yöresel pazarlarda sunulabilmesi,					
Her yıl yayla şenlikleri yapılması ve yerli-yabancı turist için dikkat çekici olması,					
Eskipazar'ın turistik açıdan 'Hadrianoupolis Antik Kenti' ile tanınmaya başlaması,					
İlçenin yerel kültür ve gelenekler açısından bir turizm potansiyeline sahip olması,					
Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması,					
'Hadrianoupolis Antik Kenti'nde rekreasyon ve koruma çalışmalarının tamamlanması ile Eskipazar ilçesi'nin kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedecek olması.					
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Tehditleri					
Turistik ve rekreasyonel aktiviteler sonucu doğanın bozulması,					
Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi,					
Yanlış turizm kararları sonrası tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesi,					
Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar,					
Kentsel yerleşimin plansız oluşu sonucu yapılan betonarme yapıların kentsel peyzajın görsel kalitesini olumsuz etkilemesi,					
Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi,					

20) Sizce Eskipazar da gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetleri nelerdir? Eskipazar'da yer alan hangi doğal ve kültürel turizm alanı, ekoturizm faaliyetleri için uygun olanaklar sunmaktadır?

Hangi faaliyete hangi sıklıkla katılmaktasınız?

Faaliyetlere katılma sıklığımız:

- 1) Günlük 2) Haftada iki kez 3) Her hafta 4) Her iki haftada bir 5) Her ay 6) Her iki ayda bir
7) Sezonda bir kere 8) Yılda bir kere

Ekoturizm Faaliyeti	Faaliyetlere katılma sıklığımız	TÜMÜLÜS VE HÖYÜKLER	HADRIANAPOLIS ANTIK YERLEŞİMİ	ANTİK KALINTILAR	DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ VE YABAN HAYATI ALANLARI	KIRSAL YERLEŞİMLER	TÜRBE ÇAMI ANITI TABİAT PARKI	AKKAYA TERMAL VE TRAVERTENLERİ	YAYLALAR	TARİHİ KONAKLAR	ASAR ANTIK KENTİ	TARİHİ CAMİ	GÖLET	TÜRBELEK	SU KAYNAKLARI	MAĞARALAR	SU KEMERLERİ	MESİRE ALANI	KAYA MEZARLARI	ESKİPAZAR TÜRBE ÇAMI TABİAT PARKI	YENİCE YABAN HAYATI NI GELİŞTİRME SAHASI	ESKİPAZAR ÇAYI	ESKİPAZAR KENTSEL YERLEŞİMİ	
Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																								
1)Bilim Turizmi																								
Botanik turizmi																								
Doğa fotoğrafçılığı																								
Jeomorfolojik oluşumları izleme																								
Yaban Hayatı Gözlemciliği																								
Kuş Gözlemciliği																								
Mağara Turizmi																								
2)Kültür Turizmi																								
Festival Turizmi																								
Yayla Turizmi																								
Gelenek ve Görenek																								
Karayolu Turizmi																								
Kültür Yürüyüşleri																								
Tarım ve Çiftlik Turizmi																								
Köy Turizmi																								
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi																								
Yöresel yemek (Yeme-içme)																								
Yöresel el sanatları																								
3)İnanç Turizmi																								
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																								
1)Spor Turizmi																								
Atlı Doğa Yürüyüşü																								
Bisiklet Turizmi																								
Doğa Yürüyüşü																								
Kano sporu																								
Akarsu Turizmi																								
Sportif Olta Balıkçılığı																								
2)Macera Turizmi																								
Balon Turizmi																								
Dağ ve Kaya Tırmanışı																								
Doğa Keşfi (Foto safari)																								
Olağanüstü Olayları İzleme																								
Sal Yarışı (Rafting)																								
Yamaç paraşütü																								
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																								
1)Sağlık Turizmi																								
İklim Konforu Turizmi																								
Kaplıca (Termal) Turizmi																								
2)Kamp ve Karavan Turizmi																								
Diğer																								
Hiç Fikrim Yok																								

EK 3: Eskipazar'a gelen uzman (yerel yönetici) derin mülakat formu.

Bu mülakat Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde yapılan bilimsel bir araştırma için uygulanmaktadır. Adınız ve soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. İlgili ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1) Eskipazar'da düzenlenen festival veya şenlik var mı? Varsa adı nedir?.....

1 () Evet 2 () Hayır 3 () Hiç Fikrim Yok

2) Hangi aylarda yapılır? (1. Soruya evet denilmesi durumunda cevaplanır.)

1 () Ocak- Mart 2 () Nisan- Haziran 3 () Temmuz-Eylül 4 () Ekim-Aralık

3) Eskipazar'ı cazip hale getiren hangi özellik veya özelliklerin turizm gelişimi için korunması gerekmektedir?

1 () Höyük ve Tümülüsler 9 () Tarihi Cami 16 () Kaya Mezarlar
2 () Hadrianoupolis Antik Kenti 10 () Gölet 17 () Eskipazar Türbe Çamı
3 () Antik kalıntılar 11 () Türbe 18 () Eskipazar Çayı
4 () Doğal bitki örtüsü ve Yaban 12 () Su Kaynakları 19 () Yenice Yaban Hayatını
Hayatı 5 () Kırsal yerleşim 13 () Mağaralar Geliştirme Sahası
6 () Yaylalar 14 () Su Kemerleri 20 () Hiç Fikrim Yok
7 () Tarihi Konaklar 15 () Mesire Alanı 21 () Diğer
8 () Asar Antik Kenti

5)Eskipazar'da doğal ve kültürel değerleri etkileyen olumsuz etkenler nelerdir?

1 () Kaçak kesim 4 () Yol yapımı 8 () Hiç fikrim yok
2 () Beton yapılanmalar 5 () Taş ve maden ocakları 9 () Diğer
3 () Plansız yerleşim 6 () Tarihi mekanların zarar görmesi
7 () Doğal vejetasyona zarar verilmesi

6) Eskipazar'a yerli ve yabancı turist geliyor mu?

1 () Evet 2 () Hayır

7)Sizce turistler Eskipazar'ı neden tercih ediyorlar?

1 () Tarihi ve kültürel değerleri 4 () Yöresel yiyecekleri 7 () Diğer
2 () Doğal özellikleri 5 () Yöresel el sanatları yapımı 8 () Hiç Fikrim Yok
3 () Safranbolu'ya yakın olması 6 () Turistik ve rekreasyonel
olanakları

8) Ziyaretçilerin turistik ve rekreasyonel faaliyetlerden yeteri kadar yararlanmasını engelleyen nedenler nelerdir?

1 () Konaklamanın yetersizliği 2 () Yeme-içme tesisi yetersizliği 3 () Ulaşım güçlüğü 4 () Hiç Fikrim Yok 5 () Diğer

9)Eskipazar'da yöresel ürünlerin satıldığı bir mekan var mı?

1 () Evet 2 () Hayır

10)Turistlerin ilgilerini çekecek yöresel ürünleriniz nelerdir?

.....

11) Eskipazar'a özgü, ekoturizme katkı sağlayabilecek bitki veya bitkileriniz var mı? Evet ise adı/adları nedir?

1 () Evet 2 () Hayır 3 () Hiç Fikrim Yok

12) Eskipazar'a ait yöresel yemekler nelerdir?

1 () Keşkek çorbası 6 () Saraylı 11 () Miyane helvası
2 () Oğmaç çorbası 7 () Höşmerim 12 () Pekmezler Elma, üzüm vs)
3 () Aşlık çorbası(yarma çorbası) 8 () Tirit (Bandırma) 13 () Kızılcık şurubu
4 () Yumma makarna (kulaklı) 9 () Cizleme 14 () Kiren Acısı
makarna) 10 () Toyga çorbası 15 () Diğer
5 () Malaka (Haluşka)

13) Eskipazar'da yöresel yeme-içme aktivitelerine katılma olanağı sunan bir mekan var mı?

1 () Evet 2 () Hayır 3 () Hiç Fikrim Yok

14) Eskipazar İlçesi'nin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, ekoturizm potansiyelini ne derecede etkilemektedir?
(1: Hiç etkilememektedir, 2: Etkilememektedir, 3: Kararsızım, 4: Etkilemektedir, 5: Tamamen Etkilemektedir)

Eskipazar Doğal Peyzaj Özellikleri	Ekoturizmi Etkileme Derecesi				
	1	2	3	4	5
Meğri, Kavak, Şerafettin, Hodulca Dağları					
Kurban Tepesi, Dede Tepesi, Dikmen Tepesi					
Eskipazar Çayı ve diğer su kaynakları					
Dede, Adiller, Hasanlar, Kulat, Şerafettinler, Eğriova, Sündek, Kabaarmut, Yürecik, Acemler ve Belen yaylaları					
Cemal, Hamamlı, Bayındır, Sadeyaka, Bölükören, Yeşiller, Kapaklı, Söbüçimen, Keçeler-İmanlar Tamuşlar, Yalakkuz ovaları					
Eğriova göleti					
Dolomit ve traverten kaynakları					
Doğal bitki örtüsü					
Yaban hayatı					
Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı					
Akkaya Termal ve Travertenleri					
Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası					
Eskipazar Kültürel Peyzaj Özellikleri					
Höyük ve Tümülüsler					
Hadrianoupolis Antik Kenti					
Asar Antik Kenti					
Yazıtlar					
Anıtlar					
Kaya mezarları					
Hamamlar					
Kaya Tünelleri					
Konaklar					
Tapınak ve Mezar Anıtı					
Camiler					
Şenlikler ve Festivaller					
Yöresel yeme-içme olanakları					
Yöresel el sanatları					

15) Aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı değerlendiriniz?
(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum)

Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	1	2	3	4	5
Turizmin kaynakları olan doğal, tarihi, kültürel peyzaj değerleri, bugünün toplumuna fayda sağlarken aynı zamanda gelecekte de kullanımına izin verecek biçimde korunmalıdır.					
Turizm gelişiminin planlanması ve yönetimi, önemli ekolojik ya da sosyo-kültürel sorunların ortaya çıkmasına izin vermeyecek biçimde yürütülmelidir.					
Turizm bölgesindeki çevrenin peyzaj kalitesi korunmalı ve mümkünse artırılmalıdır.					
Alana yapılan ziyaretlerin devamlılığının garanti altına alınması, peyzaj çekiciliğinin artırılması ve ticari değerinin devam ettirilmesi için ziyaretçilerin memnuniyetleri devamlı kılınmalıdır.					
Turizm, toplumun tüm bireylerine fayda sağlamalıdır.					
Sürdürülebilir Ekoturizm İlkeleri					
Kaynakları azaltmayan, çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmelidir.					
Doğrudan katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sunulmalıdır.					
Yerel topluluk ve yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ziyaretçilerden oluşan tarafların ekoturizm süresince eğitimini kapsamalıdır.					
Turizm kaynak oluşturan değerlerin farkına varılması özendirilmelidir.					
Turizm kaynaklarının kendine özgü şartları kabul edilmelidir, taşıma kapasitesi sınırları belirlenmelidir.					
Yerel toplum, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi, bilim adamları ve yerel yönetimler arasında ekoturizm etkinlikleri öncesi ve sonrasında bir anlayış geliştirmeli ve ortaklıklar kurulmalıdır.					
Ekoturizm tarafları için doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki ve etik sorumluluklar ve davranışlar geliştirilmelidir.					
Turizm kaynağı, yerel topluma ve turizm endüstrisine uzun dönemli faydalar sağlamalıdır. Bunlar koruma, bilimsel, toplumsal, kültürel ya da ekonomik olabilir.					
Ekoturizm etkinlikleri çevreye duyarlı olmalıdır.					

16) Aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı değerlendiriniz?**(1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum)**

Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Güçlü Yönleri	1	2	3	4	5
Yenice Ormanlarına yakın olması ile gür ormanlarının birleşmesi sonucu yaban hayatı ve bitki örtüsünün çeşitlenmesi ve bunların gözlenebilme imkanının olması,					
Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle doğa yürüyüşü, kamp yapma gibi ekoturizm faaliyetlerine uygun olması,					
Eskipazar Çayının olması,					
Hristiyanlık Dönemi'nin Hac merkezi olarak düşünülen 'Hadrianoupolis Antik Kenti'nin olması,					
Roma İmparatorluğuna ev sahipliği yapmış olan Asar Antik Kentinin olması					
Antik yazıtlar, anıtlar, mezarlar, kaya mezarları, tünellerin olması,					
Akkaya termal ve travertenlerinin olması,					
Yayla Şenliklerinin yapılması,					
İlçeye ulaşımın kolay olması,					
İlçenin Ankara ve İstanbul başta olmak üzere çevre illere karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bağlantılarının olması,					
Eskipazar ilçesinin turizm konusunda henüz keşfedilmemiş olması, ilçe genelinde yoğun bir yapılaşma ve sanayileşmenin olmaması,					
Turizm odağı diğer bir ilçe olan Safranbolu'ya göre daha sessiz ve sakin olması,					
Doğasının bozulmamış olması,					
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Zayıf Yönleri					
İlçeye ulaşımın kolay fakat köylere olan ulaşımın zor olması					
Konaklamanın yetersiz olmaması,					
Yeme-içme tesislerinin olmaması,					
Turistik ve yerleşim altyapısının zayıf olması,					
Turistleri yönlendirecek eğitilmiş rehberlerin olmaması					
Antik kalıntıların sergileneceği bir müze olmaması.					
Turizme yönelik bir sağlık merkezinin bulunmaması.					
Kent merkezi ve doğa yürüyüşü güzergahlarında turistik konaklama ile yeme-içme tesisleri oluşturulmaması veya mevcut olanların iyileştirilmemesi					
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Fırsatları					
Doğal kaynakları nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,					
Akkaya termal ve travertenlerinde sağlık merkezi kurulursa, Eskipazar'ın sağlık turizminde önemli bir merkez olma fırsatının bulunması,					
Tarihi ve kültürel antik kalıntıların bulunması ile kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin yapılabilir olması,					
Doğa yürüyüşleri, kamping, yamaç paraşütü, fotosafari, kuş gözlemciliği, yaban hayvanları gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilme imkanının olması,					
Ormaniçi köylerin çok olması nedeniyle orman ürünlerinin yöresel pazarlarda sunulabilmesi,					
Her yıl yayla şenlikleri yapılması ve yerli-yabancı turist için dikkat çekici olması,					
Eskipazar'ın turistik açıdan 'Hadrianoupolis Antik Kenti' ile tanınmaya başlaması,					
İlçenin yerel kültür ve gelenekler açısından bir turizm potansiyeline sahip olması,					
Yayla, ova ve dağların varlığı nedeniyle ekoturizm açısından bir potansiyele sahip olması,					
'Hadrianoupolis Antik Kenti'nde rekreasyon ve koruma çalışmalarının tamamlanması ile Eskipazar ilçesi'nin kültür turizmi açısından önemli bir gelişme kaydedecek olması.					
Ekoturizm potansiyeline yönelik Eskipazar'ın Tehditleri					
Turistik ve rekreasyonel aktiviteler sonucu doğanın bozulması,					
Ekoturizm aktivitelerinin flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkisi,					
Yanlış turizm kararları sonrası tarihi ve kültürel değerlerin zarar görmesi,					
Altyapının yetersizliği nedeni ile yaşanabilecek sorunlar,					
Kentsel yerleşimin plansız oluşu sonucu yapılan betonarme yapıların kentsel peyzajın görsel kalitesini olumsuz etkilemesi,					
Kırsal yerleşimlerdeki yeni konutların görsel kaliteyi düşürmesi,					

17) Sizce Eskipazar da gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetleri nelerdir? Ve Eskipazar'da yer alan hangi doğal ve kültürel turizm alanı, ekoturizm faaliyetleri için uygun bir olanaklar sunmaktadır?

Ekoturizm Faaliyeti	Tümülsüz Ve Höyükler	Hadrianopolis Antik Yerleşimi	Antik Kalıntılar	Doğal Bitki Örtüsü Ve Yaban Hayatı Alanları	Kırsal Yerleşimler	Türbe Çamı Anıtı Tabiat Parkı	Akkaya Termal ve Travertenleri	Yaylalar	Tarihi Konaklar	Asar Antik Kenti	Tarihi Cami	Gölet	Türbeler	Su Kaynakları	Mağaralar	Su Kemerleri	Mesire Alanı	Kaya Mezarları	Yenice Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	Eskipazar Çayı	Eskipazar Kentsel Yerleşimi
Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Bilim Turizmi																					
Botanik turizmi																					
Doğa fotoğrafçılığı																					
Jeomorfolojik oluşumları izleme																					
Yaban Hayatı Gözlemciliği																					
Kuş Gözlemciliği																					
Mağara Turizmi																					
2)Kültür Turizmi																					
Festival Turizmi																					
Yayla Turizmi																					
Gelenek ve Görenek turizmi																					
Karayolu Turizmi																					
Kültür Yürüyüşleri																					
Tarım ve Çiftlik Turizmi																					
Köy Turizmi																					
Tarih ve Arkeolojik Alan Turizmi																					
Yöresel yemek (Yeme-İçme)																					
Yöresel el sanatları																					
3)İnanç Turizmi																					
Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Spor Turizmi																					
Atlı Doğa Yürüyüşü																					
Bisiklet Turizmi																					
Doğa Yürüyüşü																					
Kano sporu																					
Akarsu Turizmi																					
Sportif Olta																					
Balıkçılığı																					
2)Macera Turizmi																					
Balon Turizmi																					
Dağ ve Kaya Tırmanışı																					
Doğa Keşfi (Foto safari)																					
Olağanüstü Olayları İzleme																					
Sal Yarışı (Rafting)																					
Yamaç paraşütü																					
Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri																					
1)Sağlık Turizmi																					
İklim Konforu Turizmi																					
Kaplıca (Termal) Turizmi																					
2)Kamp ve Karavan Turizmi																					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Seda Özlem YAMAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara 24.04.1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Keçiören (Yabancı Dil Ağırlıklı) Lisesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayınlar :

- Ankara İli Hamamönü Mahallesi'nin Kentsel Değişim ve Dönüşümü (Lisans Bitirme Tezi)
- Sarı Nayim, Y. Ve Yaman, S.Ö. (2017). Ekoturizm Faaliyetlerine Yönelik Doğal ve Kültürel Peyzaj Analizi, Eskipazar (Karabük) Örneği. 1 th International Rural Tourism and Development Congress, 04-06 May 2017, Uludağ Üniversitesi, Bursa, Turkey (Poster Sunumu)
- Sarı Nayim, Y. Ve Yaman, S.Ö. (2017). Eskipazar (Karabük) Peyzajının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 21(2): 336-349.

Aldığı Ödüller : TOKİ Peyzaj Tasarım Projesi (2011)

İş Deneyimi

Stajlar : Ankara, Çankaya Belediyesi, Çansera Fidanlık Stajı Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Büro Stajı
Projeler ve Kurs Belgeleri : Bartın Üniversitesi Lisansüstü Bilimsel Araştırma Projesi, Proje No: 2016-FEN-CY-011
Çalıştığı Kurumlar : Sera-Esta Peyzaj İnşaat Ltd.Şti. / Ankara Büyükşehir Belediyesi 5. ve 23. Bölge Saha Mühendisi

İletişim

E-Posta Adresi : s.ozlem_kilic@hotmail.com
0507 337 63 27

Tarih : 19/07/2019 (Tez Savunma Tarihi)